

Çamlıhemşin

BİR SEVDADIR

ÇAMLIHEMŞİN EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ YAYIN ORGANI

duman gelir dağ ile...

ayder | GRUP

Biz Büyük Bir Aileyiz...

ayder | turizm

ayder
taşımacılık

ayder
organizasyon

HAŞİMOĞLU
OTELCİLİK

AYDERİNŞAAT

www.aydergrup.com.tr

EMİ İNŞAAT TAAHHÜT SAN. ve TİC. A.Ş.
EMI CONTRACTING INDUSTRY & TRADE INC.

Borazan Sokak No: 5/2
Gaziosmanpaşa 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 466 71 72 Faks: +90 312 466 70 71
www.emi-insaat.com.tr ■ info@emi-insaat.com.tr

Metal Çatı ve Cephe Kaplama | Metal Roof and Facade Cladding

444 7946
R Y H N

reyhan

www.reyhan.com.tr

Alsancak Merkez Şube
Mustafa Bey Caddesi No 24
Alsancak İzmir
alsancak@reyhan.com.tr

Agora AVM Şube
Mithatpaşa Caddesi
Balçova İzmir
agora@reyhan.com.tr

Çeşme Şube
İlca Hotel Ön Bahçe İlca
Çeşme/İzmir
cesme@reyhan.com.tr

Bostanlı Şube
Cengiz Topel Cad.
No: 16/A Bostanlı/İzmir
bostanli@reyhan.com.tr

Üretim Merkezi
1145/8 Sok. No 10
Yenişehir İzmir
reyhan@reyhan.com.tr

www.reyhan.com.tr

Merhaba,

Yeni bir sayı ile tekrar birlikteyiz.

Öncelikle gelen övgüleriniz için çok teşekkür ederiz.

Dergimiz gelen güzel konularla gittikçe sayfa sayısı olarak büyümekte ve yayına geçişi zorlaşmaktadır. Bu sebeple bir sonraki dergi için sayfa sayısında bir azaltma yapmamız kaçınılmaz olmuştur.

Dergi içeriğinde konularında uzman olan kişilere daha fazla yer vermeye başladık. Bu uygulama ile birçok tarih konularına daha derinlemesine inebildik. Ayrıca gezi konularına, genel kültür konularına ve türkülerimize de yer verebildik. Bu güne kadar yapmış olduklarımıza ilave olarak bundan sonraki sayılarımızda da daha fazla uzman kişiye, kendi sayfalarını yapma imkânı sağlıyor olacağız.

Lütfen sizlerde ilgi duyduğunuz konuları yazıya döküp bizlere gönderin. Gönderdiklerinizi yayınlayabileceğimiz gibi arkası gelebilecek konularınız için adınıza ayrıca bir sayfa açabiliriz.

Keyif alacağınızı ümit ettiğimiz bu yeni uygulama ile hem daha paylaşımcı olunacağını düşünmekte hem de daha geniş konulara ve kitlelere ulaşılacağını ümit etmekteyiz.

Bize camlihemsinliler@gmail.com adresinden ulaşabileceğiniz gibi, www.camlihemsin.org adresinden dergilerimizi okuyabilirsiniz.

Lütfen bizleri yönlendirmeye ve yüreklendirmeye devam ediniz.

Bir sonraki sayıda görüşmek üzere...

Hoşçakalın....

Metin Gültan

Çamlıhemşin Eğt. ve Kült. Der.
(ÇAMDER)
Yönetim Kurulu Başkanı

Bundan sonra böyle...

Yılların birikimi ile kazandığı tecrübesi, çağı yakalayan bakış açısı, son teknoloji ekipman altyapısı ve uzman kadrosu sayesinde sektörün öncü kuruluşu haline gelen Rampa kurumsal kimliğini yeniledi. Yeni yüzümüzle hizmetinizdeyiz.

resource. allocation. marketing.
progressive alliance.

www.rampagida.com.tr

İmtiyaz sahibi
Çamlıhemşin Eğt. ve Klt. Der. adına
Metin Gültan
Başkan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Güngör Oflu

Editör
Şule Gedik Albayrak

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Ali İhsan Arol
Murat Aksoy
Savaş Çolakoglu
Yunus Demirci
Ahmet Gültan
Prof. Dr. Adil Güner
Ayşe Gül Hacıoglu
Selami Haşimoğlu
Sezin Gülay Küçük
İdris Lütfü Melek
Nur Yücel

Sanat Yönetmeni
Ali Akgün

Yapım
Ataç1 Sokak No:25/11 Kızılay-Ankara
Tel:553 519 5300 www.aral.org

Tasarım: Mete Gültan

Web Tasarım ve Admin
Tolga Reyhan
POBOL Web & Grafik

Yönetim Yeri
İnkılap Sokak 25/5
Kızılay - ANKARA
Tel - Faks : 312 419 06 53
0530 110 53 53 - 0533 542 21 22
camlihemsinliler@gmail.com
www.camlihemsin.org

Temsilcilikler

Rize	Maksut Kocaman Recep Koyuncu
Çamlıhemşin İstanbul	Bülent İsmailoğlu Temel Avadan Savaş Çalış Nilüfer Gülas Sabri Gülay
İzmir	Selim Gülay M.Karamustafaoğlu
Antalya	Ali Orhan
Ordu	Özcan Altay
Samsun	Kemal Orhan

Dergimizde yayınlanan yazılar,
yazarların kişisel görüşleridir.
Bu yazılardan dolayı
Çamlıhemşin Eğitim ve Kültür Derneği
sorumluluk üstlenmez.
Kaynak belirtmek koşulu ile alını yapılabilir.
Ücretsizdir.

Basım Tarihi: 25.06.2015
Yayın Türü: Yerel Süreli

Basım Yeri
TDV Matbaacılık Basım İşletmesi
Alınteri Bulvarı 1256. Sokak No:11
Ostim / Ankara
Tel: 0312 354 91 31

- 6 OSMAN HAŞIMOĞLU ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYE BAŞKANI
9 AZİZ GÖLBAŞI ÇAMLIHEMŞİN KAYMAKAMI
10 ULUSLARARASI ÇAMLIHEMŞİN PASTACILAR FESTİVALİ
12 MUHTARLARIMIZ
14 BÜLENT İSLAMOĞLU ÇAMLIHEMŞİN HABER
18 ERSİN YAZICI RİZE VALİSİ
22 AYDER-HAZINDAĞ TELEFERİK PROJESİ
26 HİÇBİR ŞEYİM OLMASADA ADIM OLSUN HALALI
30 HALA'NIN KÖYLERİ
30 HALA'NIN YAYLALARI
34 HALA'NIN TÜRKÜ VE TULUMCULARI
36 İDRİS YAMANTÜRK
44 ÇAMLIHEMŞİN'DE KADIN OLMAK
46 YUKARI ÇAMLICA DAĞ PİKNIĞI
48 İKİ VADI VE ARASINDAKİ TEPELER YAYLA ROTALARI
50 ROTA 1 MASELEVAT VADİSİ, KOMATTI VE EĞRİSU YAYLALARI
52 ROTA 2 TATSİKERİ, PİMPİLONA, BOĞAZ, SATAPLE, KOÇDÜZÜ VE DİDİGOLA
55 ROTA 3 LOLDEÇUR VE KAÇKAR YAYLALARI
62 ASYA'DAN AVRUPA'YA GÖÇ – TULUMLARLA AVRASYA MARATONU
62 TÜRKÜ KÜLTÜRÜMÜZ
64 ÇAT VE HEMŞİN'DE KATIRCILIK
66 OSMANLI'DA KADILIK VE YÖREMİZİN HUKUKÇULARI
72 YETİM HOCA
78 MADALYA İLE ÖDÜLLENDİRİLEN ÇAMLIHEMŞİNLİLER
82 ÇAMLIHEMŞİN'DE TÜRK DAMGALARI
88 BÖLGEMİZDEKİ YER İSİMLERİ
94 BİR AĞACI KORUMAK ANIT AĞAÇ
96 BİTMİYEN DAVALAR
104 KAR VE SİS FOTOĞRAFI ÇEKMEK
106 YAYLALARIMIZ
110 YAYLALAR ÜZERİNE BİR OTORİTE
112 BALCILIK ÜZERİNE KOOPERATİF
114 ASIL DEĞERLİ OLANIN YAŞAM OLDUĞUNU ISKALAMAMAK
116 SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ÖNEMİ
118 TURİZM, TURİSTİK ÜRÜN VE DESTİNASYON
120 YABAN MERSİNLİ MEHOVAKLI TART
122 GÜNEYCE SAVAŞLARI
124 ŞİİR KÖŞESİ

ÇAMLIHEMŞİN BELEDİYE BAŞKANI **OSMAN HAŞİMOĞLU**

Merhaba;

Çamlıhemşin Eğitim ve Kültür Derneği'nin yoğun ve bir o kadar da titizlikle çalışıp ortaya koyduğu Çamlıhemşin dergimizde bize de yer verdiği için tüm Dernek Yönetimini ve emeği geçen arkadaşlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum.

3 Nisan 2014 tarihinde devraldığımız belediyemizin bir yıllık faaliyetleri hakkında sizleri bilgilendirmek isterim.

KURUMSAL BELEDİYE

Kurumsal bir belediye oluşturmak için gerekli çalışmaları başlatarak işe başladık ve birimler kurarak görevlendirmeler yaptık. Fen işlerinin altında şeflikler oluşturarak ne yaptığını bilen, iş yapan, görev alan ve yapan çalışanlarımıza “ne iş yapıyorsun” sorusu sorulduğunda “ben bu işi yapıyorum” diyebilen bireyler amaçladık.

ALT YAPI HİZMETLERİ

Bazı mahalle yollarımızı sıcak asfalt ile yamalayarak daha düzgün hale getirdik. Mahallelerimize yer yer dökülen sıcak asfaltların yanında bazı betonlama çalışmaları yapılmıştır. Beton ya da asfaltı olmayan mahalle yollarımızın ise alt yapısını hazırlamış önümüzdeki günlerde

yapılan programlar çerçevesinde çalışmalarımız devam edecektir.

Hastane Konaklar Mahallesi Çat grup yolu olarak bilinen mahalle yolumuzda yol genişleme ve sanat yapılarını başlatmış bulunuyoruz. Yol asfaltlaması ve sanat yapılarının büyük bir bölümü tamamlanmıştır. Ancak, oluşan heyelan sebebi ile çalışmaları durdurmuş, oluşabilecek olumsuzluklara karşı bir proje kapsamında önümüzdeki yaz sezonuna girmeden sanat yapılarının devamını da tamamlamayı planlıyoruz.

Aşağı Çamlıca Mahallemizin bozulan ve oluşan çukurları sıcak asfalt kaplayarak düzenli hale getirilmiştir.

Aşağı Şimşirli Mahallesi'nde yol kenarları ana yol ve ara mahalle yolları temizlenerek kullanıma müsait hale getirilmiştir.

Kadıköy Mahallemizde yol kenarları, menfezler ve ara yolların onarımı yapılarak uygun hale getirilmiştir.

YATIRIM PROGRAMLAR

Çamlıhemşin Merkez Mahalle ve Dikkaya Köyü arasında DSİ tahkimat çalışmaları başlamış süratle devam etmektedir. Organik çay fabrikasının alanının tahkimat, imar ve kamulaştırma çalışmaları başlatılmıştır. Fırtına Vadisi'ni atık suların arındırma ve tekrar hayata ka-

vuşturmak amaçlı atık su arıtma tesisi projeleri tamamlanmış yatırım programına alınmıştır ihale çalışmaları devam etmektedir. İmar çalışmaları İller Bankası kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile koordineli biçimde sürdürülmektedir. Tahkimat çalışmalarının yapıldığı bir bölgede TOKİ'nin yapılması düşünülen alandır. Bu alan ise Uruvat mevkii olarak bilinen bölgedir. TOKİ ile irtibatlı olarak yapılan çalışma proje aşamasına gelmiş yer sahipleriyle prensipte mutabakata varılmış kamulaştırılmasının ardından başlayacaktır.

Merkez Mahallesi sosyal alan ve park çalışması tamamlandı. Merkez Mahallesi'nde Ziraat Bankası'nın yanında bulunan eski çay bahçesinin yerine yapılan sosyal alan ve park çalışması tamamlanmış önümüzdeki yaz hizmete açmayı planlıyoruz .

Merkez Mahallemizde kültür merkezi ve turizm cazibe merkezi çalışmamız vardır. Önümüzdeki günlerde başlayacak olan projemiz Çamlıhemşin de Atatürk I.Ö.O karşısında bulunan alandır. Kültür merkezinin, Çamlıhemşin'e yeni bir görüntü kazandıracağına inanıyoruz.

Spor ve Gençlik Bakanlığı'nın projesi olan sosyal tesislerimiz günümüz şartlarında ve standartlarda hazırlanıp yapımı tamamlanmış gençlerimizin ve halkımızın hizmetine sunulmuştur.

Ayder Teleferik ve Hazindak Kayak Merkezi Projesi'nin izinleri tamamlanmış olup önümüzdeki günlerde ihalesi yapılacak olması herkesi memnun etmektedir.

2007 yılından beri devam etmekte olan Ayder revize imar planı çalışmalarına hız verilerek nihayi bir neticeye varmayı planlıyoruz. Bakanlık onayına sunulmuştur.

Milli Parkların Avrupa Birliği Projesi olan Milli Parklar Projesi 2017 yılına kadar tamamlanması için çalışmalar hızla devam etmektedir.

Pazar'da yapılacak olan hava alanıyla bölgeye gelecek hareket öncesi Çamlıhemşin'in her yönüyle hazır olması gerektiğine inanıyor bütün çalışmalarımızı ona göre planlamaya gayret ediyoruz.

Daha mutlu ve huzurlu bir Çamlıhemşin için elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz.

Güvenilir Devamlı Hizmet

**PASTAHANE ,TURİSTİK TESİS, OTEL-MOTEL
BÜTÜN ÇEŞİTLERİYLE İMALAT
ARAÇ-GEREÇ VE SARF MALZEMELERİ**

Merkez :1248 Sok.No: 19/A Yenişehir, Gıda Çarşısı İzmir
Tel: 0.232 458 3688-469 0798 Fax: 0.232 459 5313

Şube : Memurevleri Mah.Yavuz Cad. No: 22/A-B Antalya
Tel:0 242 334 2704 - 334 2705 Fax: 0.242 334 2706

www.pastimgida.com info@pastimgida.com

YEPAS EKMEK

ZENGİN ÜRÜN ÇEŞİTLERİYLE
TÜM ANKARA'DA HİZMETİNİZDE

TAM BUĞDAY EKMEĞİ
SAĞLIKLI BESLER

0.312 276 30 70 www.yepas.com.tr

Sahip olduğumuz bu eşsiz nimetin bizlere yüklediği bazı sorumlulukların farkında olmamız kaçınılmazdır

Sayın Çamlıhemşinliler ve değerli okuyucular;

Bir buçuk yılı aşkın bir süredir Karadeniz ve Türkiye'nin bu eşsiz yerinde görev yapmanın memnuniyetini yaşıyorum. Her mevsimi birbirinden güzel görsel bir güzellik yaşatan bu cennet yerde bir yanında kale duvarları gibi birbirine omuz vermiş Kaçkar Dağları, yüzlerce bitki türünün yaşadığı ve birçok hayvanın barındığı ormanları, birbirinden güzel yaylaları ve tarihi konakları barındıran bir yer burası.

Yaşlı, geveze aynı zamanda bilge bir kadın gibi kadimden beri akan Fırtına Deresi, bu vadinin atar damarı olmasının yanında geçmişten de hatıralar barındırıyor. Şu an mevsim kış ve ilkbaharın gelmesini sabırsızlıkla bekliyorum. Zorlu yollarının ardında muazzam bir ödül gibi bizi karşılayan yaylaları özlüyorum. Bob Ross'un muhteşem tablolarında resmettiği gibi ormanın kalbinde yer alan doğasıyla bütünleşmiş küçük, şirin ve mutlu ahşap evleri özlüyorum.

Göreve geldiğimiz dönem itibari ile kamusal yatırımlar bakımından oldukça bereketli bir dönem olmuştur. Birçok bölgesel yatırımcı kurumun ilçemize büyük oranda yatırımları olmuş ve bu yatırımların devamı da önümüzdeki yıllarda devam edecektir. Kaymakamlık, İlçe Özel İdaresi ve Köylere Hizmet Götürme Birliği olarak ilçemiz ve özellikle köylerimizde kayda değer miktarda yatırımlar gerçekleştirdik. Birçok köyümüzde köprü, menfez, duvar, beton yol ve kanalizasyon altyapılarına önemli yatırımlar yaptık.

İlçenin kalkınmasında en önemli alan olan turizmde de önemli gördüğümüz konularda çözüm arayışlarına girdik. Temel olarak en zayıf olduğumuz konuların başında; bölgemizin turizm

Aziz GÖLBAŞI
Çamlıhemşin Kaymakamı

potansiyelini buraya gelen veya gelemeyen kişilere yeterli derecede tanıtmayışımızdır. Bu konuda Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı ile ortak hazırladığımız projeye ilçe merkezine turist information bürosunu kurduk. Bunun olumlu sonuçlarını önümüzdeki yıllarda görmeyi hedefliyoruz.

Dünyada yaşanan küresel iklim değişiklikleri ve meydana gelen kuraklık, azalan yeşil oran sebebiyle ülkemiz ve dünyada insanların hasret kaldığı doğal zenginliği sebebiyle Çamlıhemşin ilçesi geleceğe umut vaat eden bir coğrafya.

Her yıl artarak büyüyen turizm potansiyeli yıllar itibariyle bu ilginin arttığına şahit oluyorum. Basit bir örnekle 2014 yılında 2013 yılına göre tahmini olarak yüz binden fazla bir ziyaretçiyi ağırlamış ve önümüzdeki birkaç yılda bu sayının bir milyona varmasını beklemekteyiz.

Sahip olduğumuz bu eşsiz nimetin bizlere yüklediği bazı sorumlulukların da farkında olmamız kaçınılmazdır. Unutulmamalıdır ki bu doğanın sahibi sadece burada yaşayanlar değil aynı zamanda bütün insanlığın ortak bir mirası olmasının yanında, bizden sonraki nesiller için bir emanet niteliği taşıyor. Doğayı tahrip etmeden ekonomik bir değer taşıyan turizmden faydalanmasını bilmeli, turistik tesislerin hizmet standartlarının geliştirilmesi ve uzun vadeli hedefler ile bu faaliyetler götürülmelidir.

Derginin bu sayısında bizlere söz hakkı tanıyan Çamlıhemşin sevdalısı Sayın Metin GÜLTAN beye ve Güngör OFLU hanımefendiye teşekkür eder, bütün okuyuculara saygılarımı sunarım.

ULUSLARARASI
Pastacılar
Festivali

ÇAMLIHEMŞİN

ÇAMLIHEMŞİN
EĞİTİM VE KÜLTÜR DERNEĞİ

aral
project, art, creative, music

I. Uluslararası Pastacılar Festivali ile ilgili daha fazla fotoğraf ve haber için çıkaracağımız Festival gazetemizde bulabilirsiniz. www.pastacilarfestivali.com adresimizi ziyaret ediniz.

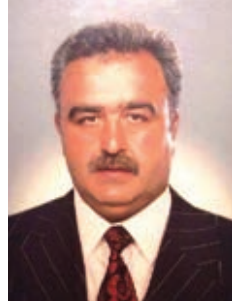
MUHTARLARIMIZ...

Çamlıhemşin ilçemiz 34 muhtarlıktan oluşmaktadır. Bunların 10 tanesi mahalle, 24 tanesi köy muhtarlığıdır. Çamlıhemşin'in en büyük köyü Topluca Köyü'dür. Bugün için Topluca nüfusuna kayıtlı 1.032 kişi gözükmektedir. En küçük köyü ise Ortan Köyü'dür. 16 hanesi vardır. Çamlıhemşin merkeze en uzak olan köy Ortaklar Köyü'dür. Ortaklar Köyü Çamlıhemşin merkezinden 38.2 km uzaklıktadır. Deniz tarafına doğru en uzak köy ise Çamlıhemşin merkezinden 15 km uzaklıktaki Güllü Köyü'dür. Güllü Köyü için 10 km anayoldan 5 km de tali yoldan gidilmesi gerekmektedir.

MAHALLELERİMİZ

TAN ALTAY
Aşağı Çamlıca

METİN YILDIZ
Aşağı Şimşirli

MUSTAFA BAKIR
Kadıköy

ABDURRAHMAN
YILMAZ
Kaplıca

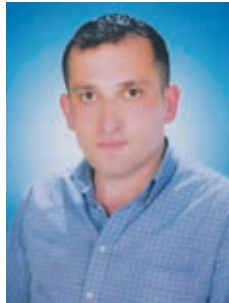
İHSAN ÇAKIR
Kavak

ADEM GÜLAY
Konaklar

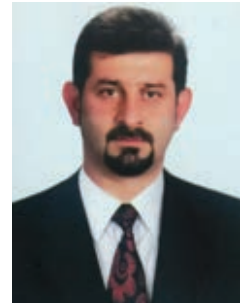
METİN KURKUT
Merkez

TANER ZARARSIZ
Sırt

SAVAŞ AYDIN
Yağmurlu

SİNAN ONAL
Yukarı Çamlıca

KÖYLERİMİZ

MUSTAFA KALAY
Behice

KEMAL OKAN
Boğaziçi

MAKSUT SEL
Çat

MUSTAFA KAHAN
Çayırüzü

MEHMET KESİCİ
Dikkaya

HASAN KUS
Güllü

OSMAN YILMAZ
Güroluk

M. ALİ YANMIŞOĞLU
Kale

NECATİ KARAGÖZ
Köprübaşı

HAYRİ ARABACI
Meydan

RECAİ ATALAY
Mollaveyis

LÜTFÜ SEZGİN
Murat

RASİM MAFRATOĞLU
Ortaklar

EKREM DEMİRCİ
Ortan

BEKİR ALTUN
Ortayayla

DUNSUN BİLALOĞLU
Sarıköy

ŞEFİK ARAS
Şenköy

ATILLA GÜNERİ
Şenyuva

MUSTAFA KESTİOĞLU
Topluca

NACİ AYDIN
Yaylaköy

EYÜP TIKBAŞ
Yazlık

MURAT DUMAN
Yolkıyı

HASAN KARBUZ
Yukarışimşirli

AHMET YILDIZ
Zilkale

Bülent İsmailoğlu ile ÇAMLIHEMŞİN HABERLERİ

YAYLALARDA MAHSUR KALANLAR HELİKOPTER İLE KURTARILDI

Rize'nin Çamlıhemşin ilçesinde bu yıl erken gelen kar yağışı nedeni ile Koçdüzü Yaylası, Tar Deresi'nde, Badara ve Gito Yaylasında mahsur kalan 7 kişi kurtarıldı.

Tar Deresi mevkiinde 3 gün aşırı kar ve tipi nedeniyle 250 baş koyunuyla mahsur kalan bir kişi, Koçdüzü Yaylasındaki evlerinde mahsur kalan 3 kişi, 6. Malatya 2. Ordu Komutanlığı Hava Arama Kurtarma Birliği bağlı helikopter ile yayladan alınarak kurtarıldı.

Ayrıca, Gito Yaylasındaki evlerine çıkan 3 kişi gece bastıran kar yağışı nedeniyle Çamlıhemşin Özel İdaresi tarafından iki gün süren yol açma çalışmalarının ardından ilçe Jandarma ekibi, Çamlıhemşin de bulunan Dağcılar ve Rize Arama Kurtarma ekipleri sayesinde 27 saat sonra kurtarıldılar.

ÇAMLIHEMŞİN'E GENAZE NAKİL ARACI...

Çamlıhemşin Belediyesi morglu cenaze taşıma aracı olarak araç filosuna bir araç daha ekledi.

Yeni alınan morglu cenaze taşıma aracı hakkında bilgi veren Belediye Başkanı Osman Haşimoğlu, "Belediyemiz araç parkına kazandırmış olduğumuz morglu cenaze taşıma aracı ile vefat eden vatandaşlarımıza son görevimizi layıkıyla yerine getirmeye çalışıyoruz. İlçe dışında vefat eden vatandaşlarımızın cenaze nakillerini gerçekleştiriyorduk, özellikle yaz aylarında bu konuda sıkıntı yaşıyorduk. Yeni araçla birlikte vatandaşlarımız cenazelerini aracımızda bekletebilecek ve nakillerini sorunsuz bir şekilde gerçekleştirebileceklerdir" dedi. Haşimoğlu, "Cenaze nakil aracı için vatandaşlardan belediye olarak hiçbir ücret talep etmiyoruz" dedi.

AYDER YAYLASI'NDA KARDAN ADAM ŞENLİĞİ...

Çamlıhemşin İlçesi'nin turizm merkezi Ayder Yaylasında Çamlıhemşin Doğa Sporları İhtisas Kulübü Derneği'nce (ÇADOSK) düzenlenen iki gün süren şenliklerde renkli görüntülere sahne oldu. İki gün süren şenliklerde kar olmamasına rağmen vatandaşlar çok yoğun bir ilgi gösterdi. Yaylada belirli bölümlerde olan kar'a daha yukarılardan getirilen kar ilave edildi ve alan Festival için hazır hale getirildi. Şenliklerde kardan adam yarışması, halat çekme, iglo yapma ve kayak yarışları yapıldı.

Bazı vatandaşların mangal yakıp horon oynadığı şenlikte, kimi vatandaşların naylon ve şambrellerle yaylada az kalan karda kaymaya çalıştığı gözlemlendi.

ÇADOSK başkanı Tahsin Altay "bu yıl karın az olmasına rağmen çok fazla vatandaşın ilgi gösterdiğini, şenliklerde hiçbir sorun yaşanmadığını belirterek destek verenlere teşekkür etti." dedi.

ÇAMLIHEMŞİN AİLE ÇAY BAHÇESİ YENİLENDİ...

Çamlıhemşin ilçe merkezinde bulunan Çamlıhemşin'in de emektarı olan çay bahçesi yıkılarak yenisi yapıldı. Yaklaşık 20 yıl önce yapılan ve bugüne kadar ilçe merkezinde büyük bir boşluğu dolduran Çamlıhemşin Aile Çay Bahçesi Projesi değiştirilerek yenilendi. Çamlıhemşin Belediye Başkanı Osman Haşimoğlu'da "yapımı tamamlanan aile çay bahçesi için Çamlıhemşin'in buna gerçekten ihtiyacı vardı. İlçemize gelen misafirlerimizin gidecek bir tuvaletleri bile yoktu, mevcut olan tuvaletten artık her gün şikâyet almaktan bende utanıyordum. Çocuklarımızın oynayacağı bir parkımız yoktu. Bu sosyal tesis içerisinde alt kısımda tuvaletler, onun üstünde engelli tuvaleti ve çok amaçlı kullanılacak soyunma kabini ya da çocuk emzirme kabini, mutfak ve kafeterya, bahçesinde kamelyalar ve son olarak da çocuk oyun parkı yaptık" dedi. Haşimoğlu, "Gelen misafirlerin ihtiyaçlarını ve ilçe halkının ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olan tesisimiz inşallah Çamlıhemşin ilçesine hayırlı uğurlu olmasını temenni ederim" dedi.

FIRTINA DERESİ'NDE DERE ISLAH ÇALIŞMALARI BAŞLATILDI...

Etkili yağışların yaşandığı dönemlerde birkaç kez taşkın riski oluşturan dere hattında yer alan Fırtına Deresi'nde dere yatağı ıslah çalışmaları yapılıyor. Meydana gelebilecek sel ve taşkınların önüne geçmek amacıyla yapılan çalışmanın su baskınlarının yaşanmaması bakımından ve ilçe merkezinde geçen derenin duvarlarla ıslah edildiğini ifade eden Belediye Başkanı Osman Haşimoğlu, "Amacımız su taşkınlarının önüne geçilmesidir. Buradaki sorunun çözülmesi için köklü bir çalışma gerekiyordu, bizler de bu sorunun en kısa zamanda çözülmesi için DSİ ile beraber çalışmalarımızı sürdürmekteyiz.

Dere ıslah projesi Çamlıhemşin için çok önemli bir çalışmadır. Kentin büyümesi, gelişmesi açısından önemli projeler üretmeye ve yerine getirmeye çalışıyoruz. Yaptığımız ve yapacağımız bütün hizmetler Çamlıhemşin'imizi daha modern ve çağdaş bir ilçe haline getirmek içindir." dedi.

AYDER 8 YILDA 3.000 HELİSKİ SPORCUSUNU AĞIRLADI...

Çamlıhemşin İlçesi'nin Ayder Yaylası ile Kaçkar Dağları'nda 8 yıldan bu yana Heliski sporu yapılmaktadır. Heliski sporu için daha önceleri Rusya ve Gürcistan'ı tercih eden Alman sporcu kabileleri bu yıl ilk kez kurulan bağlantı ile Kaçkarlara geldi. İlk grup Alman sporcuların yanı sıra Slovakya, Rus ve İsviçreli sporculardan oluşuyor. Bu yıl Mart ayı sonuna kadar sürecek etkinlikle Alman sporcuların yanı sıra Avustralya, İsviçre, Slovakya ve Rusya'dan yaklaşık 120 kişi Kaçkarlara gelecek. Alaska, Kanada ve Alpler ile Türkiye'de Kaçkarlarda yapılan Heliski sporu heyecanını yaşamak isteyenler bir hafta için kişi başı 10-15 bin Euro'yu gözden çıkarıyor.

MURAT KÖYÜ ESKİ İSMİNİ GERİ İSTİYOR

Rize'nin Çamlıhemşin İlçesi Murat Köy muhtarı Lütfü Sezgin köyünün orijinal adı olan KOMILO isminin iade edilmesi yönünde girişimlerde bulundu. Geçtiğimiz yıl yasalaşan yer isimlerinin iadesi yönündeki karar istinaden köyünün orijinal adının iade edilmesi için girişimler başlattı. Muhtar Sezgin sadece köyünün değil mahallelerin orijinal isimleri olan P'Ip'eri ti, Onçxure, lazivat gibi isimlerin geri verilmesi için bakanlığa başvurdu. Şimdi bakanlık cephesinde nasıl yanıt verileceği merak edilmektedir. Doğu Karadeniz'in tamamına yakınının orijinal isimleri daha önce değiştirilmişti.

ZİLKALE'YE GİRİŞ ÜCRETİ BELLİ OLDU

Çamlıhemşin Kaymakamı Aziz Gölbaşı, tarihi Zilkale'ye giriş ücretini 2,50 lira olarak belirlediklerini bildirdi. Gölbaşı, yaptığı açıklamada, Zilkale'nin ilçenin önemli tarihi ve kültürel eserlerinden biri olduğunu belirtti. Zilkale'nin, Çamlıhemşin Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından 10 yıllığına kiralandığını anımsatan Gölbaşı, şunları kaydetti: "Zilkale'ye giriş ücretini 2,50 lira olarak belirledik. Yaşlı, çocuk ve öğrencilerden ise giriş ücreti alınmayacak. Zilkale'ye her saat giriş yapılabilecek.10 yıl boyunca Zilkale'nin bakım ve onarımı, Köylere Hizmet Götürme Birliği tarafından yapılacak. Ziyaretçilerden elde edilecek gelire de köylere yatırım yapılacak." dedi.

Yöresel Kahvaltı;
-Verçenik Tereyağı
-Yöresel Bal
Yöresel Yemekler;
-Muhlama
-Karalahana Çorbası
-Karalahana Sarması
-Fırtına Deresi Alabalığı
Ev Yemekleri

Ailenizle vakit geçirebileceğiniz nezih bir ortam...

Rezervasyon Tel:
0 312 485 32 04

Adres: Haymana Cad. 144/B
Gölbaşı/Ankara

TÜRKİYE HESABINI BİLİR AVANTAJLI ELEKTRİĞİ BORDO'DAN GELİR.

ELEKTRİK TASARRUFUNDA İYİ NUMARA

444 4 273
BRD

bordo
enerji

RİZELİLER CENNETE GİTTİĞİNDE YABANCILIK ÇEKMEYECEKLER...

Ersin YAZICI
Rize Valisi

Söyleşi:
Güngör Oflu
Metin Gültan

Rize Valimiz Ersin Yazıcı ile Çamlıhemşin'i konuştuk. Bu sohbetten önemli bölümleri aşağıda okuyabilirsiniz.

2 Haziran 2014'te göreve başladım . Geldiğimden beri en fazla gittiğim yer Çamlıhemşin. Tabii; Ayder Yaylası'nın da burada payı var. Çünkü Ayder bizim turizmdeki tacımız.

Bu kentte Çamlıhemşin'in özel bir yeri var. Ayder dışında Zilkale'miz de güzel, Çat Vadi'miz de güzel, kentin başka noktalarında da aslında turizm değeri yüksek yerlerimiz var bizim.

AYDER'E VE ANZER BALINA LAF SÖYLETME...

Bu kente geldiğimden bu yana Ayder'e ve Anzer balına laf söyletirmiyorum. Çünkü Ayder bir marka olmuş. Şimdi dünya öyle bir hale geldi ki, dünyada en iyi ürünü siz üretebilirsiniz. Ama iyi bir pazarlama tekniği yoksa iyi pazarlayamıyorsanız malınızın çok kaliteli olması bir anlam ifade etmiyor. Değer olmak, marka olmak kolay değil. Ayder marka olmuş, Ayder'i aşağı çekmek yok.

Mesela Anzer balı, ben bal uzmanı değilim, daha iyi bal var mıdır, yok mudur ben bilemem, ama Anzer balına laf etmeyelim. Çünkü Anzer balının sayesinde bu kentte üretilen bal rahatlıkla satılıyor.

Ayder bizim turizmde baş tacımızdır. Ayder'le biz diğer vadilerimizi yaylalarımızı, dağlarımızı pazarlayacağız. Çünkü Ayder bir marka ve Ayder demek Çamlıhemşin demektir.

ÇAMLIHEMŞİNİN GÖRÜNTÜSÜNÜ DÜZELTMEMİZ LAZIM...

Çamlıhemşin'e daha önce de gelmişim, yıllar önce de Artvin'de çalışırken. Tabii ilçeyle ilgili şöyle kötü de bir durum var. Geçen yıl Ayder'e giriş yaklaşık 600.000 kişi civarında. Bunun 60, 70.000 arası yabancı, geri kalanı yerli. Fakat bu 600 bin insan Fırtına Vadisin'den giriyor vadi boyunca ilerliyor ve Çamlıhemşin ilçemize geldiğinde hiçbir estetiği olmayan ucube gibi gözükken binalarla karşılaşılıyor.

İlçe Belediyesi o binaların giydirilmesi ile ilgili bir çalışma yapmış. DOKA'dan da özellikle proje yaptırıyorum. İlçe Belediyesi, vatandaş işbirliği ile bir şeyler yapacağız.

ÇAMLIHEMŞİNE YENİ TURİSTİK DEĞERLER KAZANDIRMAMIZ LAZIM...

Çamlıhemşin'e yeni turistik değerler yaratmamız lazım. Yani, Çamlıhemşin'de insanları birkaç saat gezdirecek, dolaştıracak, orada vakit geçirecek bir şeyler yapmamız lazım. İlçe halkıyla neredeyse sıfır temas oluyor, direk yukarı yerlere çıkılıyor. Bu kentte kazanılanın bir kısmının burada kalması lazım.

VERASET SORUNU...

Biz şimdi il merkezinde okul yapacağız. Birkaç tane okulda ikili öğretimi kaldırmak için. İki senedir hissedarlardan dolayı, zaten arsa bulmak büyük sorun burada. İki dönüm bir arsa bulmuşuz, 60-70 tane hissedar olduğu için bir gram daha yol alamadık. Arsa orada du-

ruyor. Okula ihtiyacım var. İlkokula özellikle ikili öğretime ihtiyaç var. Tabii bu konuda buraya özel bir şey olmaz verasetle ilgili de. Karadeniz insanının tabii araziye satmaması, tamam satmasını onun da bir mahsuru yok. Fakat nakilleri yaptırmamış olması, burada Anadolu'dan daha kötü burası. Bu veraset intikalleri yapılmıyor. Belki göçle ilgili onu bilemiyorum, tabii. Birçok insan gittiği için ihtiyacı yok.

RİZELİLER CENNETE GİTTİĞİNDE YABANCILIK ÇEKMEYECEKLER...

Bizim için önemli olan gelen turisti burada 8 gün, 10 gün, 20 gün tutabilmek, misafir edebilmek. Esas olan bu. Cevdet Yılmaz Bakanımız güzel bir ifade kullanmıştı onu söylemek isterim, Ayder'de kaldı. Bulutların üstüne Kavrun Yaylası'na gittik ve o muhteşem manzara karşısında "Rizeliler Cennete gittiğinde yabancılık çekmeyecek!" dedi.

RİZE BALI ÇOK RAHAT SATILYOR...

Tarım Bakanlığı burada ciddi bir destek sunuyor. Ben Özel İdare olarak da destek sunuyorum. Balı destekliyorum, özellikle destekliyorum. Sebebi de çok basit. Anzer'den dolayı az önce bahsettiğim gibi balımız değerli. Anzer balının faydaları bilindiği üzere satışında bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Çamlıhemşinde üretilen ballarımızın tanıtılmasına markalaştırmasına ve yeni pazarlar oluşturmasına çalışmalıdır.

TELEFERİK PROJESİ...

Projenin detayları bizim Özel İdare'de hazır. Biraz pahalı bir proje ve yaklaşık 200 milyon civarında bir maliyet gözüküyor. Yap-işlet-devret modeliyle yapma istek ve arzusundayız. Birkaç talipli var. Ama çok ciddi bir boyuta henüz gelemedik. Ben şu ana kadar üç firmaya projemizi gösterdim, verdim. Üzerinde çalışmalarını istedim. Yap-işlet-devret modelindeki firmalar bir takım değişiklikler istiyorlar.

Taleplerinin uygun olanları var, uygun olmayanları var. Kış turizmini açmamız lazım. Yazın zaten hiçbir derdimiz yok. Hatta yatak bile yetmiyor yazın. Kışın hem bu tarafı, hem diğer İkizdere bölgesini kullanmalıyız. Yap-işlet-devret ile de ben bu işin yapılabileceğine inanıyorum.

ÇAMLIHEMŞİN KÖYLERİNDE SOKAK PROJELERİ...

Konaklarla ilgili şöyle söyleyeyim. Tek tek evler değil de sokak şeklinde bir proje yapmak istiyoruz. Sokak sokak projeler yapmak istiyoruz bazı yerleri. Tek tek evlerde yapılabilir ama tek tek evlerde turist otobüsünü, kalabalıkları götürme şansınız pek yok bir tane konağa. Ama böyle köyü komple alırsak, diyelim köyde komple bir restorasyona girersek, bir 10 tane evi dış cephelerini, içinin restore edilmesi sağlanmalı. Zaten bu proje tamamen restorasyon projesi. Özellikle böyle projelendirirdik.

Pastanın En Doğal Hali

FUNDA[®]
CAFE&PÂTISSERIE

55. Yıl

GAZİOSMANPAŞA

Funda Pastaneleri | Gaziosmanpaşa
Uğur Mumcu Cad. Kuleli Sok. No: 91/A GOP / ANKARA
Telefon: 0.312. 436 46 56 - 446 28 24
Faks: 0.312. 437 96 82
E-Mail: gop@fundapastaneleri.com

AŞTI

Funda Pastaneleri | Aşti
AŞTI Alt Kat No: 12 Söğütözü / ANKARA
Telefon: 0312 224 09 07
Faks: 0312 224 09 08
E-Mail: asti@fundapastaneleri.com

YAŞAMKENT

Funda Pastaneleri | Yaşamkent
3222. Cad. No:55 Karina Plaza No:18 Yaşamkent - Çayyolu / ANKARA
Telefon: 0312 217 11 11
Faks: 0312 217 24 24
E-Mail: yasamkent@fundapastaneleri.com

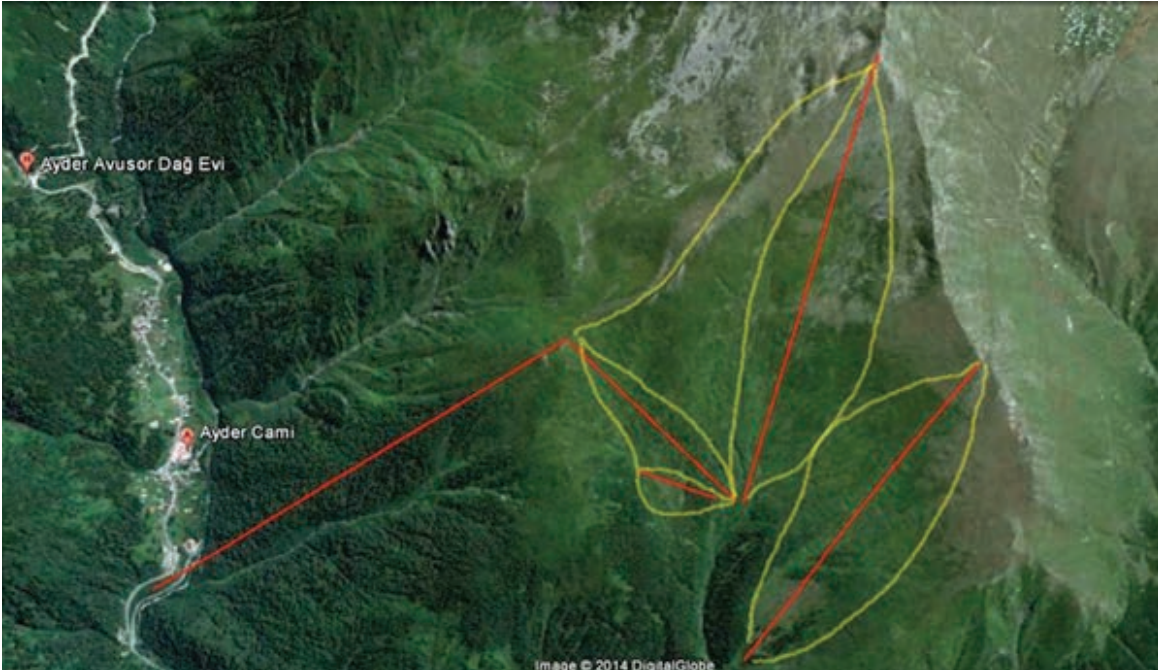
FUNDA CLASSY

Funda Pastaneleri | Classy
Kuleli Sokak 46/2 Gaziosmanpaşa / ANKARA
Telefon: 0312 447 00 31
Faks: 0312 447 00 31
E-Mail: classy@fundapastaneleri.com

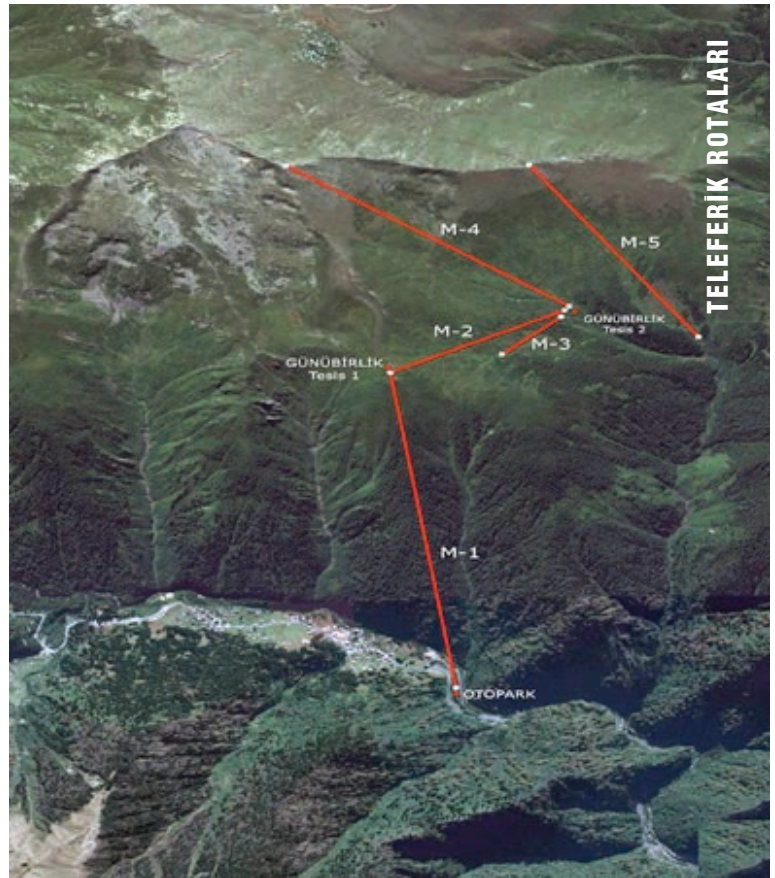
ALT İSTASYON

KAYAK ROTALARI

AYDER-HAZINDAĞ TELEFERİK PROJESİ

Uzun zamandır Ayder ile Hazındak Yaylası arasında yapılması düşünülen Teleferik Projesi'nin ne aşamada olduğunu sizler için araştırdık. İşte Ayder – Hazındağ Teleferik ve Kayak Projesi.

GÜNÜBİRLİK-1

M-4

M-5

Uzun zamandır Ayder ile Hazindak Yaylası arasında yapılması düşünülen Teleferik Projesi'nin ne aşamada olduğunu sizler için araştırdık. İşte Ayder – Hazindak Teleferik ve Kayak Projesi.

Projenin birkaç kademeli olarak yapılması planlanmaktadır.

Bunun için öncelikle Ayder tarafında bir teleferik ayağı binasının inşası düşünülmektedir.

Şemada otopark olarak, projede ise M1 Alt İstasyon Tesisi adı ile gözüken bu yapı, içerisinde 214 Araçlık otopark kapasitesinin de olduğu 11.755 m2 inşaat alanı olarak planlanmaktadır..

Bu alandan Hazindak tarafına çıkacak olan hat ise şemada M1 Hatı olarak isimlendirilmiştir. Ayder – Hazindak arasındaki hat 2.422 metre olarak hesaplanmıştır. Bu hat Ayder – Hazindak arasında gidip

gelmeli olarak, 3 halatlı (3S) ayrılabilir klemensli ve 26 kişilik kabinli teleferik tesisi olarak çalışacaktır. Hattın taşıma kapasitesi ise 1.500 kişi/saat olarak hesaplanmıştır.

Teleferiğin yukarıda çıkacağı alan ise projede günübirlik tesis 1 olarak gösterilmiştir.

Günübirlik tesis 1; 400 kişi kapasiteli bir tesis binası olarak planlanmaktadır. Bu tesisin inşaat alanı 3.343 m2 olarak hesaplanmıştır.

Diğer bir tesis ise Günübirlik tesis 2 binası olarak gözükmektedir. Bu inşaat 150 kişi kapasiteli ve 1.940 m2 inşaat alanı olarak hesaplanmıştır. Günübirlik tesis 1 ve 2 binaları arasındaki M2 hattı ise 1.017 metredir. Tek halatlı, ayrılabilir klemensli, 8 kişilik kabinli ve 6 kişilik sandalyeli teleferik tesisi için taşıma kapasitesi 1.222 kişi/saat olarak hesaplanmıştır.

M3 hattı olarak gözüken alan acemiler için bir pist olarak değerlendirilmekte ve 340 metrelik Teleski Tesisi olarak planlanmıştır. Taşıma kapasitesi 405 kişi/saat olacaktır.

M4 hattı sandalyeli Telesiyej Tesisi olarak düşünülmüştür. Tek halatlı ayrılabilir klemensli ve 4 kişilik olarak 1.870 metre uzunluğunda tespit edilen bu hattın saatte 1.200 kişi taşıyabileceği hesaplanmaktadır.

M5 hattı; tek halatlı, ayrılabilir klemensli, 4 kişilik sandalyeli Telesiyej Tesisi olarak planlanmıştır. 1.600 metre uzunluğunda tespit edilen bu hatta saatte 1.200 kişi taşıyabileceği varsayılmaktadır.

Bu projenin yap-işlet-devret modeli ile işletmeye verilmesi planlanmış ve taliplileri şimdiden müracaat etmeye başlamışlardır.

GÜNÜBİRLİK-2

MOZART CAFE

BİLKENT'TE LEZZET DURAKLARI

Müzik Sahne Sanatları Fakültesi

Bilgisayar Binası

Elektronik Fakültesi

Hazırlık Kampüsü

HİÇBİR ŞEYİM OLMASA DA ADIM OLSUN HALALI...

Hazırlayan: Metin Gültan

Çamlıhemşin İlçesini geçtikten sonra iki kola ayrılır.

Fırtına Vadisinin ortasından akmakta olan Fırtına Deresi Çamlıhemşin üzerinde iki kol ile birleşerek akmaya devam etmektedir. Bu kollardan birisi Çat Vadisi üzerinden gelmekte olan Büyükdere, diğeri ise Ayder istikametinden gelmekte olan Hala Deresi'dir

Hala Deresi üzerinde yer alan birçok irili ufaklı köy ve mahalle-

ler vardır. Bunların hepsine orta isim olarak Hala, oralarda yaşayanlara da Halalı denir. Halalılar aynı zamanda türkülerinde "Hiç bir şeyim olmasa da, adım olsun Halalı" diye söyleyebilecek kadar megaloman bir toplum gözükmüyorlar.

Hala Deresini, köylerini ve Halalıları bizlere en iyi gene kendileri anlatabilirler diye bizlerde Halalıları ile konuştuk.

İbrahim Meşeci, Manolya Veziroğlu, Mesut Çolak, Musa Baltacı, Refah Veziroğlu ve Yaşar Güler ile Çamlıhemşin’de yaptığımız sohbet, Yusuf Işık ile Ankara da yaptığımız sohbeti ekledik ve ortaya güzel bir Hala dosyası çıkmış oldu.

İşte sizlere Hala ile ilgili sohbetlerimizden aklımızda kalan bilgiler;
HALA İSMİNİN KÖKENİ...

Hala diye bir kayda kayıtlarda rastlanmamış.

Rivayete göre Büyük dereden bir kız halaya evlenmiş. Yeğenleri, zamanla Halalarına ziyarete gitmişler. Dönüşte bir fırtına çıkmış ve gidenlerden bir kız köprüyü geçerken dereye düşmüş. Dere kızı epeyce sürüklemiş ve kızı balık geçmez diye adlandırılan bir yere kadar sürüklemiş ve kızı orada ölü

halde bulmuşlar. Akrabaları nerede buldunuz diye sorunca Halanın Deresinde diye diye Hala deresi adının kaldığı söylenir.

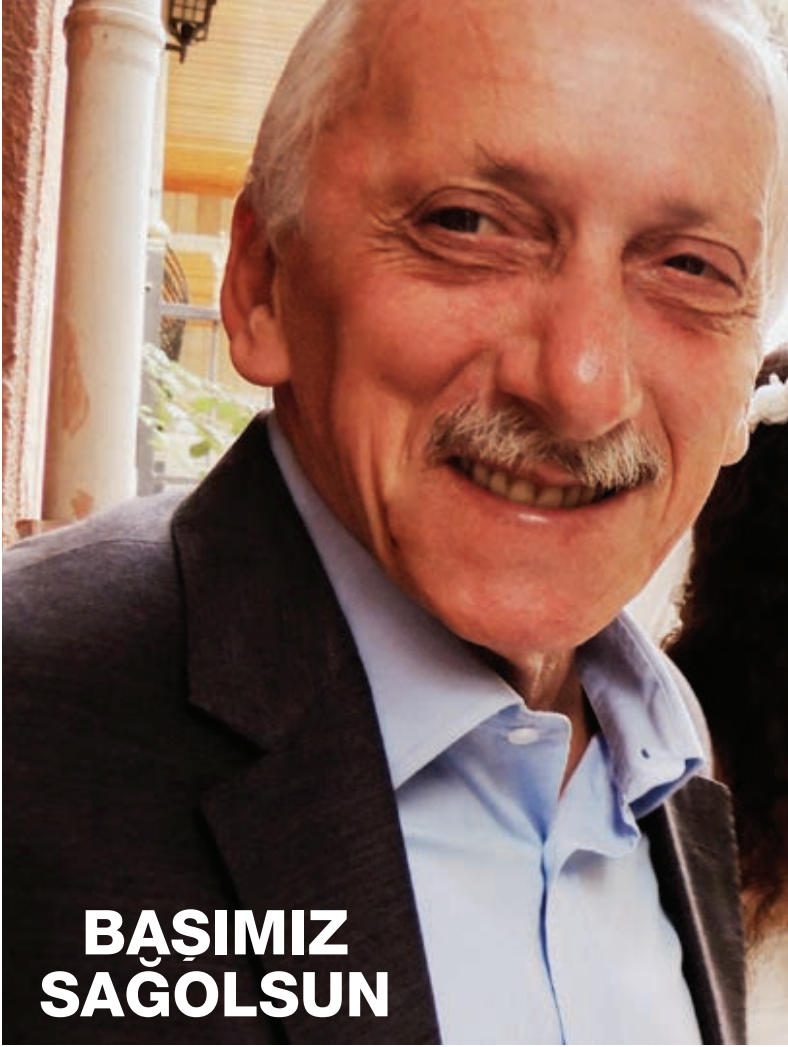
HALA NEREYE DENİR...

Hala deresine suyunu döken pınarların suyunu aldığı her yer den gelip Çamlıhemşin’deki Ham Köprüye ulaştığı bölgeye Hala Hemşinliği denir. Hala ismiyle ilgili birçok rivayet var. Kaplıca Köyü’nün Ayder tarafındaki hududunda Aşto Irmağı var. Aşto kaynaklarda aşuk anlamında kullanılmaktadır.

Bazı kitaplarda Hemşinlilerin bölgeye hala üzerinden geldiğini söylerler. Bu aşma esnasında Hemşinlilerin başında Alabeg diye bir önderleri olduğu söyleniyor. Alabeg’e zamanla başına h alarak Hala dendiği bir rivayettir.

Fırtına Vadisi Çamlıhemşin İlçesini geçtikten sonra 2 kola ayrılır. Bir taraf direk Çat Vadisi üzerinden devam eden Büyükdere, diğeri ise Aydere doğru uzanan Hala Deresi’dir.

Dr. Yusuf Işık

BAŞIMIZ SAGOLSUN

Hemşinliler bölgeye Kaçkarları aşarak gelmişler. Hoderçur üzerinden, Kavrın üzerinden, Kırmızı gedik üzerinden, Neletlema aşıtı üzerinden bölgeye girdikleri söyleniyor. Bir diğer kolunda İspir üzerinden Cimile geldiği söyleniyor. (Yusuf Işık)

HALA DERESİNİN KOLLARI...

Çamlıhemşin Ham Köprüden vadiye girdiğiniz zaman ileride Kale köprüsünden sola doğru bir kol gider. Buna Melivor Dere denmektedir. Bu Boğaz yaylanın altından başlayan bir deredir.

Ayder tarafına tekrar devam edildiğinde ileride sola doğru giden başka bir dere görünür. Bu Tar Deresidir. Tar Deresi; Kaçkar Yaylası ve civarının suyunu Tolikço dediği-

miz yerden Hala deresine taşımaktadır.

Gene Aydere doğru çıkarken Tiyaçoy ve Hançoy Irmakları vardır.

Ayderden sonra Avusor tarafından gelen başka bir dere daha vardır. O ırmağın adını Halalılar Ağveçoy'un suyu olarak bilmektedirler.

Galerin bitiminde Kavrın Deresi sağa, Ceymakçur ve Paakçur Deresi de sola ayrılır.

Kavrın Deresi Kaçkarlara kadar gider ve Karanlık dere veya Kanlı dere denilen yere kadar uzanır.

HALANIN MEDRESESİ...

Eskiden Hala köy olarak tekmiş ve merkezi Çuklanut'muş. Çuklanut şimdiki Kale Köprü'nün olduğu yere denmekteymiş. Eskiden bir medrese varmış. Medreseyi

yapan Gobuh Ahmet Edip Efendi İstanbul'da okumuş ve hoca olmuş. Çinçiva'nın (Şenyuva) altındaki Rüştüye hoca olarak tayin olmuş. İki sene rüştüye hocalık yaptıktan sonra 1875 yılında Hala'da Medreseyi açmış. 30 sene Medresede hocalık yapmış ve rahmetli olmuş.

Ahmet Edip Efendinin mezarı Meençat denilen yerdedir. Mezar taşında "Gobuh Osman Ağazade Ahmet Edip Efendi İstanbul'da ilim eyledi Kale Köprüsü'nde medrese kurup pek çok talebe yetiştirdi." diye geçer.

Ahmet Edip Efendi'nin ölümünden sonra yapı bir müddet daha Medrese olarak devam etmiş ama o zamanın şartları çok zor olduğu için 1920 yılında Medrese yıkılmış.

Medresenin az altındaki Çuklanut da bulunan yere iki katlı yeni bir medrese yapılmış. Medresenin olduğu yere bugün Medresenin düzü denmektedir.

İkinci medrese iki katlı ve ahşaptan yapılmış. 1927 yılına kadar medrese olarak devam eden ahşap yapı Tevhidi Tedrisat Kanunu ile ilkokul oluyor ve Hala İlkokulu adını alıyor. 1955 yılına kadar ahşap bina hizmet vermiş sonra mevcut beton bina yapılmış ve 1980 yılına kadar hizmet vermiş.

KALE KÖPRÜSÜ...

Kale Köprüsü'nü Balioglu diye bir usta yapmış. Bir fırtınada Holco Köprüsü yıkılmış ve fırtına bütün kütükleri getirip şu anda Kale köprüsü denilen o zamanlar isimless Köprüye dayamış. Yapan ustasının Oğlum dayan... Oğlum dayan... Sözleri ile köprü kale gibi mukavemet göstermiş ve yıkılmamış. Ondan sonra o köprüye Kale Köprüsü denmiş.

Köprüyü yapan ustasının mezarı köprü'nün ayağındadır. Ustanın vasiyeti " Benim mezarıma çekiç vurmuş taş koymayacaksınız!" olmuş ve dereden toplanan taşlarla mezarı yapılmış.

*Yörede Üretim Satış
Yapan Tek Firma*

- Yayla Çiçek Balı*
- Organik Yayla Tereyağı*
- Organik Yayla Peyniri*

www.aydermarangida.com

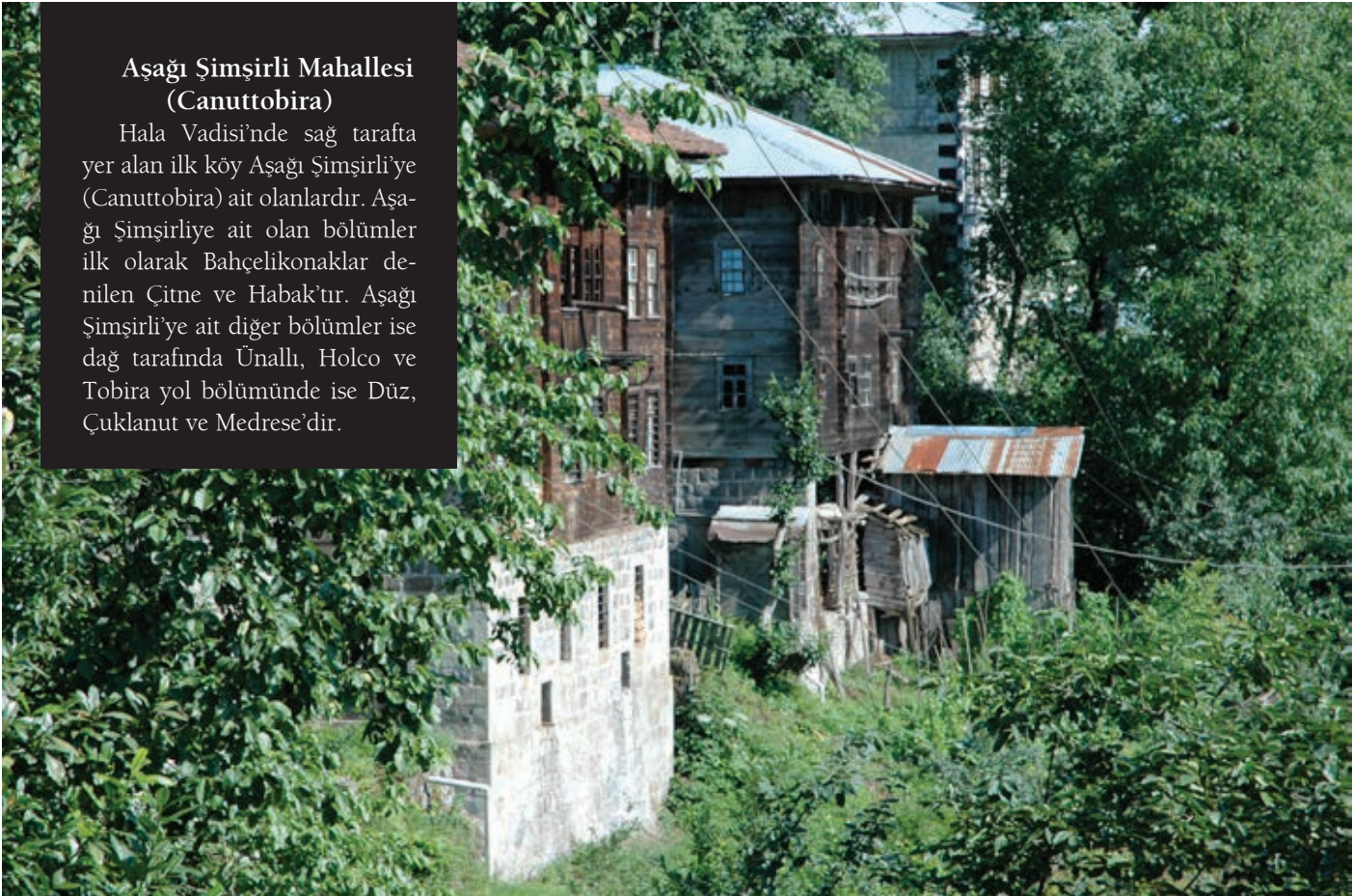
Tel: 0 464 657 22 00/ 0 537 473 29 77

HALA'NIN KÖYLERİ...

Çamlıhemşinden, Ayder tarafına dönüldüğünde Hala Vadisi'ne girilir. Burada yer alan köylerin hepsi Hala köyleridir. Hala Vadisi'nde ilk yerleşim alanları dağların üst alanlarındaki paglar da olmuş. Fakat zamanla iniş ve çıkış zor olduğu için aşağılara iniş yapılmış ve şimdiki köyler oluşmuş. Bu köylerin bazıları şimdi mahalle olmuş durumdadırlar fakat halanın bilinen eski adı ile 4 köyü vardır. Canuttobira, Holco, Kısmannelivor ve Livikcakışlı. Bu köylerin kendi içlerinde ayrıca yerleşim birimlerinden oluşan ayrı bölümleri bulunmaktadır. Köylerin isimleri 1950'lerin sonuna doğru değiştirilmiş. Canuttobira: Aşağı Şimşirli, Holco: Kaplıca, Kısmannelivor: Yukarı Şimşirli ve Livikcakesli: Güroluk olarak değiştirilmiş.

Aşağı Şimşirli Mahallesi (Canuttobira)

Hala Vadisi'nde sağ tarafta yer alan ilk köy Aşağı Şimşirli'ye (Canuttobira) ait olanlardır. Aşağı Şimşirli'ye ait olan bölümler ilk olarak Bahçelikonaklar denilen Çitne ve Habak'tır. Aşağı Şimşirli'ye ait diğer bölümler ise dağ tarafında Ünalı, Holco ve Tobira yol bölümünde ise Düz, Çuklanut ve Medrese'dir.

Kaplıca Mahallesi (Holco)

Kaplıca Mahallesi geniş bir alana yayılmış bir çok bölümden oluşmaktadır. Aşağı Şimşirli üzerinden girilen yol Holco üzerinden gitmekte ve köyün tüm bölümlerinden geçmektedir.. Kaplıca Mahallesi; Hiçolli, Manuça, Şişmanlı, Ortaköy, Meeçi ve Ham bölümlerinden ve ayrıca Ayder Yaylasından oluşmaktadır.

Güroluk Köyü (Livikçakesli)

Ayder yolu üzerinden Çuklanut mevkisinden bir yol sola dönmekte ve aynı bir vadiye giriş yapılmaktadır. Bu vadinin başında yer alan bölüme eskiden Livikçakesli denilirmiş. Sonradan ismi değiştirilen bu köye Güroluk Köyü denilmiştir. Güroluk Köyü'ne bağlı bölümler; Cakesli, Livik, Livik Aşağı sıra, Livik Orta sıra, Livik Yukarı sıra, Molavat ve Glat bölümleridir.

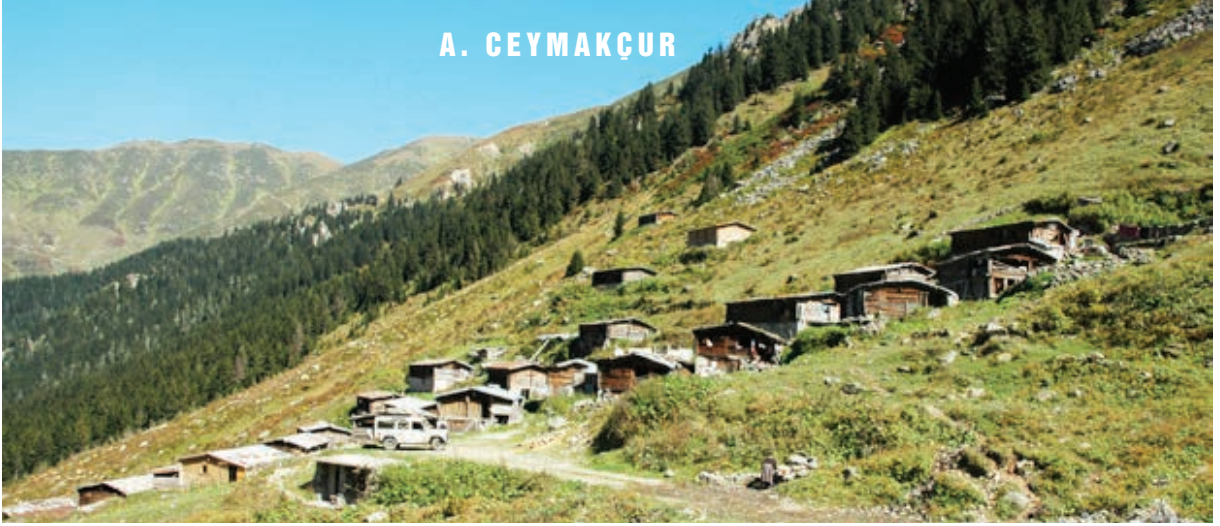

Yukarı Şimşirli Köyü (Kısmenmelivor):

Melivor ismi Cumhuriyet'ten sonra söylenmeye başlamış. Daha eskiden buraya Meevor deniyormuş. Meevor Deresi'nde yaşayanlar saraya vergi olarak 7 ton bal verirlermiş. Meevor; balı bol anlamındaymış. Bu köy; Çuklanuttan sola döndükten sonra girilen vadinin sağında ve solunda yer alan yerleşim birimlerinden oluşmaktadır. Yol ile devam edildiğinde yolun sağ bölümünde Koydut, yolu devam edip derenin karşıya geçilmesinden sonra girilen köyün ismi Melivor, devam edildiğinde Herpuzlu bölümüne ve onun üzerinde yer alan Hospun bölümlerine geçmek ve ileride Kecman bölümü ile tekrar dere kenarına inmek mümkündür.

HALA'NIN YAYLALARI

Halalılar yayla olarak Amlakit, Ayder, Kavrun, Ceymakçur ve Paakçura gidiyorlar. Ayrıca, Yukarı Şimşirli üzerinden devam edildiğinde Avakmağlut, Ungulina, Maçımeye denilen mezreleri de vardır.

Bu mezreler daha ziyade bal yetiştiriciliği için kullanılmaktadır.

Ceymakçur ve Paakçur halahlılının Vartovor yapılmayan iki yaylası. Fakat bütün seremonileri ile göç yapıyorlar.

Genelde aşağı ve yukarı şeklinde gidilen yaylalara giderken 3 gün şenlikler oluyor.

Amlakit Yaylası: Halahlıların diğer köylerle ortak kullandıkları yaylalardan birisidir. Daha ziyade Hala bölgesinin Aşağı Şimşirli köylülerinin kullandığı yaylalardan birisidir. Yukarı bölümünde yayladan bir saat mesafede yolu olmayan Yukarı Amlakit denilen Kotençur yaylası vardır.

Kavrun Yaylası; Osmanlı vergilerinden kaçan Ermenilerin daha erişilmez noktalar olan yukarılar da sürekli bir hayat sürme çalış-

malarından ortaya çıktığı söylenir. Annem Kavrun'un vanaklarından olan Üçpare Köy ve Vice vanağının Bozacıoğulları tarafından, Hala vanağının Azaklıoğulları tarafından Ermenilerden satın alındığını söylediler (Manolya Veziroğlu)

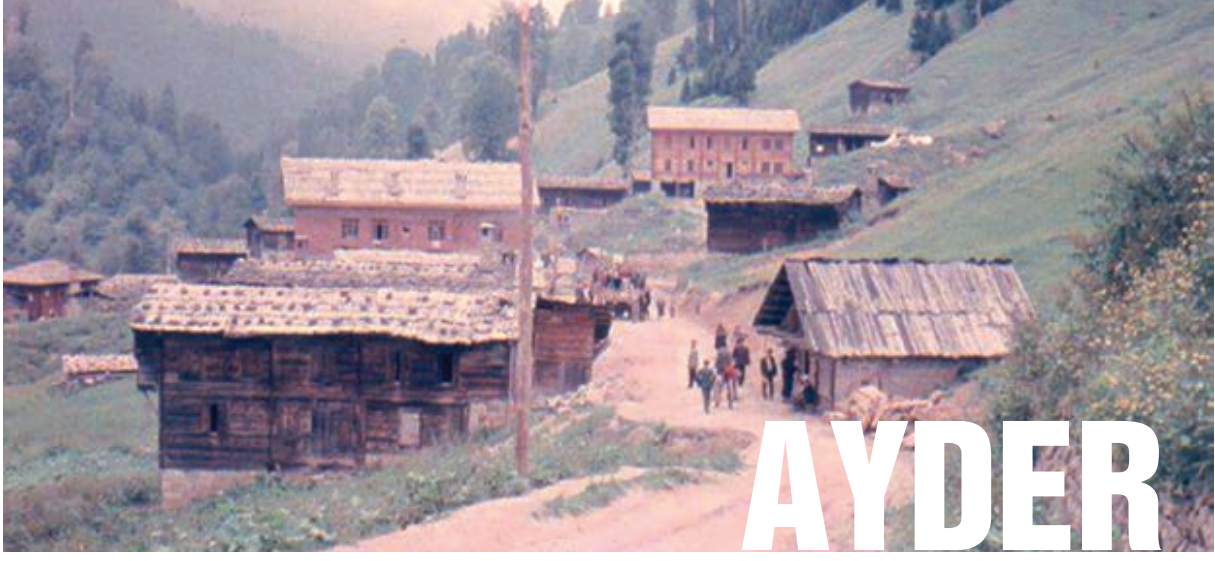
Aşağı ve Yukarı diye ikiye ayrılır 300 tüten yayla (300 ocağı tüten hane) diye anılan yaylalardandır.

1964 yılında Aşağı Kavrun Yaylasında çıkan bir yangında 247 ev

yanmış. Bu yangından sonra yerleşim daha ziyade Yukarı Kavrun tarafında oluşmaya başlamış.

Paakçur: Paakçur Yaylası Hala Vadisi'ne açılan ovalardan bir diğer üzerinde yer almaktadır.

Ceymakçur Yaylası : Haçvicak, Aşağı ve Yukarı Ceymakçur diye adlandırılan üç bölümden oluşmaktadır. Aşağı Şimşirli Köyü ve Kaplıca Köyü kullanılmaktadır.

Ayder bir mezradır. Eskiden ilkbahar ve sonbaharda köylülerin daha yukarılarda bulunan yaylalara gidiş ve dönüşlerinde konaklayabilmeleri ve hayvanlarının etraftaki otlardan faydalanabilmeleri için ara mesafelerde bulunan ve etrafı otluk alanlarla kaplı olan düzlüklere Mezra denirdi. Mezralarda gidiş ve dönüşlerde 10 - 15 günlük geçici iskânlar yapılırdı. Ayder hem bu süreçlerde kullanılan hem de yaylalarda hazırlanan katıkların serin yerde muhafazası için ambar gibi kullanılan bir konumdur.

Daha sonraki yıllarda buradaki ambar şeklide olan evler onarılarak yaşlıların kalabilmeleri için mekânlar haline getirilmiş.

Ayder ismi Manolya Veziroğluna göre; Kısmen Melivor'un eski adı Kecman'mış. Ailelerin anlattığına göre; Kecman'da ve Tobira'da iki aşiret yaşarmış. Birisinin reisinin oğlu, diğerinin kızına âşık olmuş. Fakat ailelerin arası pekiyi değilmiş. Kızda oğlunda çok iyi avcıymış. Ava gidince dağlarda görüşürlermiş. Kız bir zaman sonra hastalanmış ve dağa gidemez olmuş. Oğlan bir gün ay ışığında ava gitmiş ve bir keçiyi takip etmeye başlamış. Keçi topallayarak bir düzlüğe gitmiş. Gittiği yerden sudan dumanlar çıkıyormuş. Keçi ayağını bir kaç sefer suya sokup çıkartmış ve topallamadan yürümeğe başlamış. Çocuk bunun üzerine koşarak kızın ailesinin yanına gitmiş ve gördüklerini anlatıp, kızında giderse iyileşebileceği konusunda ikna etmeye çalışmış. Kızı götürmüşler ve hakikaten kız iyileşmiş. Hatta evlendikleri bile rivayet edilirmiş. Çocuğa nerede o su diye

sorduklarında Aylı dere diye anlatırmış. Aylı dere diye diye ismin Ayder kaldığı söyleniyormuş.

Rahmetli Yusuf Işık'a göre; Hemşinliler baştan tam göçermişler. Dağdan dağa giderlermiş. Eskiden Kars'ın Bilbilan Yaylasına kadar giderlermiş. Çok zor olunca daha yakınlarda yaylalar kurmaya başlamışlar ve diğerlerini bırakmışlar.

Fakat bu göç bu taraftaki yaylalar kurulana kadar bu devam etmiş. Senede üç göç dağa doğru üç göçte köye doğru olmak üzere yarı göçer duruma geçmişler.

Ayder aslında ambarların yapıldığı mezre şeklindedir. Yaylaya çıkanlar oluşturdukları katıkları ve balları köye indirirken önce bu ambarlara getirirler, yığarlar ve daha sonra köye götürürlermiş.

Bu sebeple Ayder, ambarlıklardan kurulmuştur. üç ambarlık bölgesi vardır. Aşağı Ambarlık, Orta Ambarlık ve Yukarı Ambarlık. Bu ambarların özelliği kapılarının dışarı açılmasıdır. Bu şekilde yaban hayvanlarının iteleyip içeri girmeleri engellenmiştir.

Evlerin ilk olarak sadece Ambar olarak kurulduğunu düşünüyorum. Yani önce ambar yapılmış, sonrasında evi büyütmüşler. Çünkü ambarların kapısı da dış kapılar gibi dışarı açılmaktadır.

Evleri yaparken önce bir ambar kurmuşlar, Ambarın dışında bir tarafa bir ocaklık yapmışlar, Ambarın yanına bir çardak yapmışlar. Ambarın hemen önüne bir maran yapmışlar ve altındaki ahırla klasik bir Ayder evi olmuş. Maran hem ot hem de süt konan bir yerdir. Ambara ise sadece gıda konur.

1600'lü yıllardaki Osmanlı kaynaklarına göre " Hala nam mahal yerde, Yel illetine iyi gelen çok kıymetli bir su vardır" denmektedir. Ellili yıllarda at sırtında kötürüm gelen insanların bir kaç sefer suya girdikten sonra iyileştiğini bizzat görmüşüm. (Yusuf Işık)

Aşağı Ambarlık'ta 200 sene belki 300 sene evvelinde kaplıcaya dayalı ahşap oteller vardı. Bunlardan bazıları halen yaşamaktadır. (Manolya Veziroğlu)

En eski kaplıca Yukarkı Ambarlığın dere tarafının orada Sasuk denilen yerdeymiş. Kaplıcaya girenleri başkaları görür diye burası kapatılmış. Daha sonra şu andaki kaplıca tesislerinin dere tarafında soğuk suyun içinden çıkan bir kaplıca daha vardır. Burası hala durmaktadır fakat daha sonrada şimdiki ılıca tesisleri yapılmıştır.

Aşaki Ambarlığın dibinde derenin karşı tarafında Yılanlı Kaplıca diye başka bir yer daha vardır. Buranın suyu çok sıcak değildir bu sebeple içerisinde su yılanları bulunmaktadır.

Ayrıca bir kaç tane içmelerde vardır. Mesela Ağveçoy deresinde bir tane vardır.

Kavrun: Osmanlı vergilerinden kaçan Ermenilerin daha erişilmez noktalar olan yukarılar da sürekli bir hayat sürme çalışmalarından ortaya çıktığı söylenir.

Annem Kavrun'un Vanaklarından olan Üçpare Köy ve Vice Vanağının Bozacıoğulları tarafından, Hala vanağında Azaklıoğulları tarafından Ermenilerden satın alındığını söylerdi. (Manolya Veziroğlu)

HALA'NIN TÜRKÜ VE TULUMCULARI

Hala'dan çok insan gurbete gitti ve bir daha dönmedi. Fakat bugün gidenler geri dönecek olsalar ahırlarda bile yer olmaz diye başlayan sohbetimiz Halalılar, türkülerini ve tulumcuları üzerine devam etti. İşte kendilerine göre Hala'lılar;

Halalılar şahıslarına münhasır insanlardır. Doğru söylerler ve doğru bildiklerini yaparlar. Bazen bu doğruluk başkalarının gözünde sinirli ve aksi görüntüsü oluşturmaktadır. Mesela düğüne giden bir Halalı gittiği köyde eğri büğrü bir tuvalet görse yenisi yapılınsın diye onu yıkar.

Çok coşkuludurlar ve iyi horon oynarlar. Coşkululu horonları ve türkülerine diğer köylerden gıpta ile bakılır.

TÜRKÜLERDE HALA...

Bu türkü Rize Üniversitesi eski Rektörü Nazmi Okumuşoğlu'nun babası Abbas amcanın türküsüdür.

Amlakit Yaylası'nda Viceliler ve Halalılar türküyü kalkışıyorlar. Vice tarafında bir tarafı felç olan Demirci Sarı İbrahim ve bir kaç kişi, diğer tarafta da Okumuş Abbas ve bir kaç kişi. Çok uzun türkülere kalkışıyorlar o türkülerden bazılarında halalılar çolak kişiye istinaden türkü atarlar;

Halalılar - Acaba ne olmuştur, bir yani kurumuşa.

Viceliler - Birlikte böyle olur, gençlikte kudurmuşsa...

Halalılar - Nasıl oldu da oldun, enişte okumuşa...

Viceliler - Ben asli altun idum, sulak oldum gumuşa

Diye saatlerce birbirlerine türkü atarlar. Hala'lılardan birisinin adı Cevahirmiş. Sonunda ona da türkü atarlar ve derler ki;

Viceliler - Cevahir senin kaman, palalidur palali...

Halalılar- Hiç bir şeyim olmasa, adım olsun Halalı...

Sabaha kadar devam eden bu türkü atışmasına sonu Osman Kurtuluş veriyor ve "İki gurutta berabere kaldı-

nız" diyerek türkü atışmasını sonlandırıyor.

Ayrıca şimdi rahmetli olan Dr. Yusuf Işık bize birçok Hala Türküsü söyledi. Bunlardan bazıları şöyle;

*Dört bir yanı Gür orman, neresidir burası.
Üstü Holco Tobira, altı Hala Deresi*

*Hala kapılarında, çiçekli erik dali
Haladan geliyorum, sevdalıyım sevdalı*

*Karşıdan gelenlere, gaz koydum fenerlere
Annen seni verecek, Hala'dan gelenlere*

*Ye halali halali, güzel kızlar varmidur.
Ben desam ki yok oğul, gelen geçen körmidur.*

*Yolcu oldum haladan, gidiyorum siladan.
Ben nasıl ayrılıyım. Senin gibi leyla'dan.*

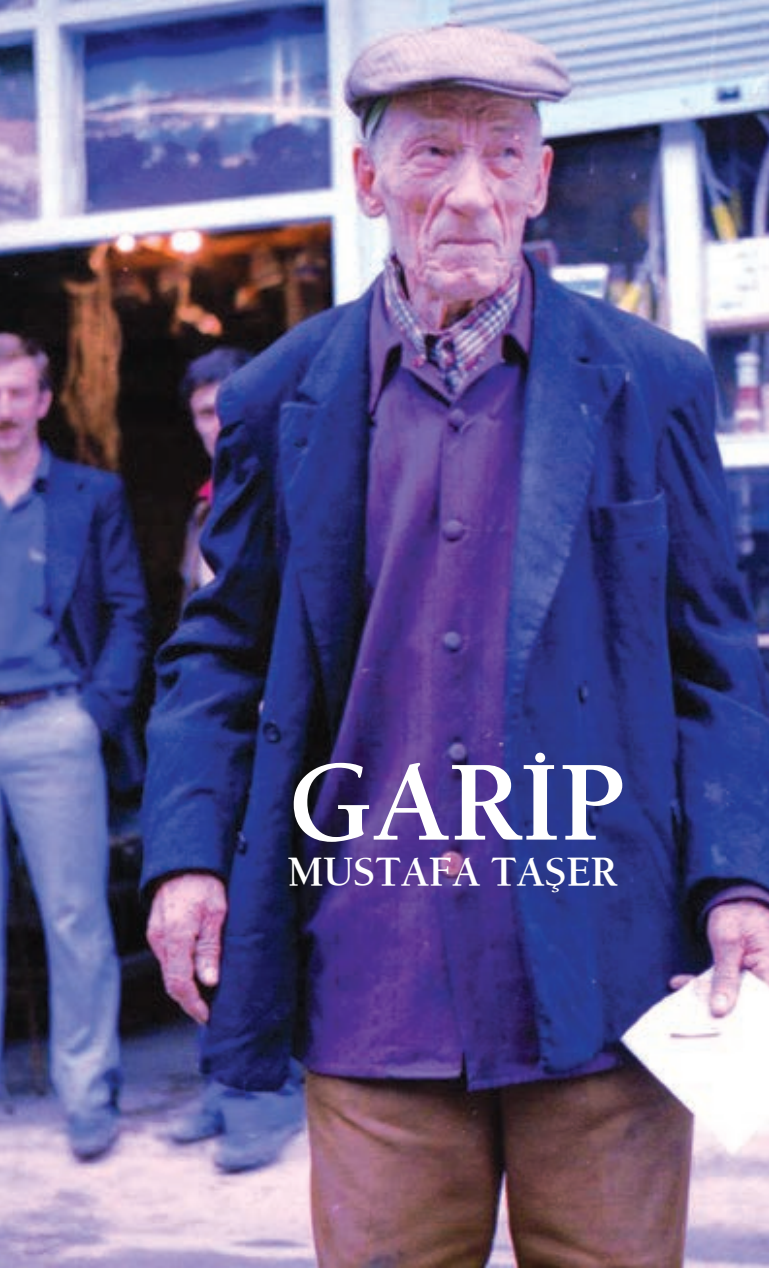
*Bu Ayder şirin Ayder, bizi görenler ne der.
Bizi gören insanlar, vallahi Halalı der.*

*Bizim Hala deresi, gene öyle akarmi.
Akşamdan doğan aya, nazlı yarda bakarmı.*

*Ayderin düzlerinde, bir görünüp bir yıtma.
Hodoça kadar bekle, beni berakip gitma.*

*Ayderler benim için taşkayadur taşkaya.
Davrandı gel sevdiğim, verme beni başkaya.*

*Ayderin binek taşı, güzellerin durağı.
Yazın havadar olur, kışın basar kırağı.*

GARİP
MUSTAFA TAŞER

HALANIN MEŞHUR TULUMCULARI...

Rahmetli Yusuf Işık ve Refah Veziroğlu bizlere meşhur halalı tulumcuları anlattılar.

Saracoğlu Aziz: 1800'lü yılların sonu ile 1900'lerin başında yaşamıştır. Bilinen en eski Tulum ustasıdır. Tulumu konuştuğu söylenir (Dün.. Dün.. Dün değil evvelki gün..)

Bilinen Tulum ustalarının hepsinin hocası olduğu söylenir. Tobira Köyü'ndendir. Aile soyadı Saraç'tır.

Saagoğlu İdris: Kendi özel havası olan İdris'in Rize'si Tulum havasının mucididir. 1900'lü yılların ilk üççeyreğinde yaşamıştır. Ceymakçur Yaylası'nın tulumcusu olup bizim kuşak dede olarak lakaplandırılmıştır. Aile soyadı Özgen'dir

Keriboğlu Mustafa (Garip): 1900'lü yılların ilk üççeyreğinde yaşamıştır. Halalı tulum ustalarının en çok bilinenidir. Kendi geliştirdiği pek çok Tulum melodisi ve kadesi mevcuttur. Citne Mahallesinde yaşamıştır. Aile soyadı Taşer'dir. Oğlu Varol Taşer ve torunları Tahir Taşer ile Behçet Gülas hala Tulum icralarını sürdürmektedirler.

Cipooğlu Mehmet: Livik Cakesli köyündendir. Kavrın Yaylası'nın tulumcusudur. 1900'lü yılların ilk üççeyreğinde yaşamıştır. Kendi geliştirdiği Hala melodisi "Cipooğlu nerededir, Muslilerin evdedir " Aile soyadı Zop'tur.

Seydioğlu Yusuf: Livik Cakesli Köyü'ndendir. 1900'lü yılların ilk üççeyreğinde yaşamıştır. Kendi ezgisi olan Seydioğlu Horonunu çalarken kafasını tulumun üzerine koyup adeta kendinden geçmesi ile meşhur olduğu söylenir. Aile soyadı Çiftçidir.

[BİR CUMHURİYET ÇOCUĞUNUN HAYAT HİKÂYESİ]

TÜRK MİLLETİNE BORCUMUZ VAR

İDRİS YAMANTÜRK

HAZIRLAYAN:

OSMAN ÇAKIR

İDRİS YAMANTÜRK

Kiraz Ayı'nda doğdu, örnek bir İş Adamı oldu
İdris Yamantürk: “Türk Milletine borcumuz var”

“Bir dağ aşarak, öteki dereye oradan bir başka dağ aşarak bir başka dereye veya vadiye inerdiniz. Kanlıboğaz dağı aşarak Pazar'a ulaşırdınız. Üçüncü sınıfta okulu bitirdiğimde diplomamı almak için fotoğraf lâzımdı. Bir fotoğraf çektirmek için iki gün yol yürümek zorundaydık”.

Rize Çamlıhemşinli hayırsever işadamı İdris Yamantürk'ün hatıralarını ve deneyimleri Osman Çakır tarafından kitap haline getirildi. Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanan ve “Türk Milletine borcumuz var” ismini taşıyan kitap 495 sayfadan oluşuyor. Rize, Pazar ve Çamlıhemşin tarihine ışık tutan kitap bol fotoğraflarla zenginleştirilmiş. Yamantürk kitapta ge-

nel gayesini şu şekilde dile getiriyor: “Üzerinde yaşadığımız bu topraklar, Malazgirt'te Anadolu'nun tapusunu alanlar ile İstiklâl Savaşında yurdu muza sahip çıkanların bize emanetidir. Bunu başaranlar, yaptıkları işe inanan, insanüstü bir gayretin, azmin ve sabrın sahibi idiler. Allah onlardan razı olsun. Bize teslim edilen vatanımızı daha mamur hale getirmek, milletimizi refaha kavuşturmak ve çağdaş medeniyet seviyesinin üzerine çıkarmak için durmadan çalışmak bir vatandaşlık görevidir. Türk milletine olan borcumuz budur”.

İşte İdris Yamantürk'ün kitabından ilginç anekdotlar

FATİH SULTAN KAR

1926 yılının “kiraz ayında” doğdum

Altmışaltı yaşındaki bir babanın beşinci karısının ilk çocuğu olarak 1926 yılının “kiraz ayında” yani Haziran ayının sonunda doğmuşum. 1926 doğumlu olduğum halde kayıtlara doğum tarihim 1 Şubat 1928 olarak yazılmış. Eskiden, bizim oralarda kazaya (ilçeye) giden birinin eline hemen bir kâğıt tutuşturulur, filancanın şu, şu çocukları doğdu, adı da budur denirmiş. O da nüfusa kaydettirir, ama kiminin adı, kiminin de yaşı yanlış yazılmış. Yahut da daha önce doğup ölmüş olanın yerine bir de bakıyorsunuz ki, -kayıttan düşürülmediği için- siz yazılmışsınız. Kimlik, adıyla, sanıyla üzerinize giydirilmiş. Artık o, siz olmuşsunuz.

Denizi on bir yaşımda gördüm

İşin doğrusu ise nüfus memurunun ferasetine kalmış. Sahile inmek, ilçeye gitmek hiç de kolay değil. Güya Karadenizliyiz ama bizim oralarda denizi hiç görmeden ölenler var. Çamlıhemşin İlçesi'nin Konaklar Mahallesi'ne bağlı Ortan Köyü'nde, yerleşik 6 hane Gülapoğlu ailesi var. Konaklar Mahallesi'nin eski adı ise Makrevis'ti. Ortan Köyü'nün kalan 10 hanesi ise eski adı Küşüve olan bugünkü Yolkiy Köyü'ne bağlı bulunuyordu. Son zamanda Ortan'da muhtarlık olan 16 hanelik bir köydür. Altısı bizim ailedir. Yani Gülapoğlu ailesi. Soyadımızdan da anlaşılacağı gibi biz İran üzerinden gelmişiz. “Gülüp” Farsça bir kelime. “Çiçek suyu” demek! Anlaşılan o ki; soyadımızla gelmişiz bu topraklara. 1715 tarihinde Molla Osman Gülapoğlu'na hitaben yazılmış o günkü Nahiye Müdürünün bir tezkeresi var, bir evrak. Vesikada bir arazi meselesinde onun haklı olduğundan bahsediyor. Önce bir başka köye gelmişiz. O köyde bir müddet kaldıktan sonra da Ortan'a gelmişler. Benim araştırmama göre 1600'lerde Hemşin'e gelmişiz. Soyadı Kanunu çıktığında ağabeyim Yamantürk'ü seçiyor.

Ben doğduğumda babam 66 yaşındaydı

Annem, bize aşağı yukarı 5-6 saatlik yayan mesafede ve daha batıda bir köyden, Bodollu Köyü ve Kamiloğulları sülalesinden. Bize göre

Fırtına Deresi'nin daha batısı. Oraya Üskürt Dağı denilen bir dağı aşarak gidiliyordu. Dedem Hüseyin (babamın babasını)'i hiç tanımadım. Çünkü ben doğduğumda babam 66 yaşındaydı. Annem Zeliha; Molla

Mahmut Efendi denilen bir adamın kızı. Annemin babasını da tanımadım. Dayılarımı da tanıma şansım olmadı. Çünkü iki tanesi ben doğmadan yıllar önce Sarıkamış'ta şehit olmuşlar.

Babamın Rusya'da fırınları vardı

Babam İlyas Bey, vakti zamanında Rusya'da çalışmış. Orada fırınları varmış. Kardeşleri erken öldüğü için hem gurbeti hem de köyü idare etmiş. Hemşin'de erkeksiz ev olmaz. Bu sebeple hep Rusya'ya gidip, gelmiş. Geldiği zaman da oradaki mallarını satmış. Gitmiş bu sefer yeniden, iyi çalışmayan bir fırın almış, onu işler hale getirmiş. Kârlı hale getirmiş, geleceği zaman da tekrar satmış. Kimseye de emanet edememiş. Babam, eve birileri geldiğinde beni de yanında oturturdu. Bizim Hemşin'de birçok evin bir misafir odası vardır, odanın da şöminesi. Bu misafir odalarında bizim vazifemiz, (çocukların) omzunda havlu, elinde leğen diğer elinde ise ibrikle misafirin eline su dökmektir. Babam ve annem mütedeyyin insanlardı. Babam vefat ettiğinde ilkokul ikinci sınıftaydım. Babamla ilgili hafızamda kalan bilgiler bundan ibaret, ama ondan kalan bazı sözler benim de prensibim olmuştur. "Mesul olmadığın işle meşgul olma." sözü babamın prensiplerindendi. Babam kendisine ait olmayan hiçbir işle meşgul olmaz, hatta dönüp bakmazdı bile.

Okumaya her gün on iki kilometre yol yürüyerek başlıyorum

1934-35 öğretim yılında birinci sınıf talebesi olarak bugünkü Çamlıhemşin İlçesi'nde okula başladım. Çamlıhemşin'in o yıllardaki adı Vicealtı'ydı ve küçük bir yerdi. Vicealtı'nda bir ufak bakkal dükkânı vardı, içinde doğru dürüst bir şey yoktu. Bir-iki akide şekeri ile biraz tuz, gaz, sigara vs. belki de bir iki defter-kalem. İki tane de demirci dükkânı vardı; nal, mih yaparlardı, ama hazırda, tezgâha koyayım

da satılsın şeklinde değil, siparişe yapılırdı. Jandarma karakolu vardı, ama pek iş düşmezdi. Bir de üç derslik iki sınıflı ve tek öğretmenli bir ilkokul. Çamlıhemşin'deki 16 yerleşim yerindeki köylerden sadece ikisinde üç sınıflı ve tek öğretmenli okul vardı. Ben ikinci sınıftan üçüncü sınıfa geçtiğim sene bir üçüncüsü açıldı. Bu söylediğim o günkü Çamlıhemşin ilçesindeki durum. İki tane üç sınıflı okul! Öğretmenler de galiba bir tanesi müstesna vekil öğretmenlerdi. Çoğunluğu ortaokul mezunu insanlar. Bizim köye en yakın okul Vicealtı'ndaydı ve bize 5-6 km mesafedeydi. Bir buçuk saatte yürüyerek gidebiliyorduk. O okula gidebilmem için 8 yaşını bitirmem gerekti. Karlı günlerde 80-100 santim karda, 12 km yol yürümek, kolay değildi.

Ayağımızda çarık elimizde odun

Okulda ısınma odun sobası ile yapılırdı. Her sınıfta da bir tane soba vardı ve herkes odununu koltuğunun altında getirirdi. Defter kalem götürmesek bile odunu mutlaka götürmek zorundaydık. Ayaklarımızda ise "çarık" bulunurdu. Çarık, ama her zaman da yeni çarık değil. Eskiyince içine yama koyardık. Çarıklar ham deriden yapılır. Bizde kesilen hayvanlar; öküz, inek cinsidir.

Onların derisine de gön denir. Ham deri gerilir, tuzlanır ve kurutulur. 20 santim genişlikte uzun uzun kesilir. Sonra insan ayağına uygun çarık haline getirilirdi. Millet bulursa çarık giyer, bulamazsa yalınayak gezerdi. Ben ayakkabı giydiğimde 11 yaşımda idim.

Osman amca bizim köyden Pazar'a takunya ile gidip gelirdi

Bizim köyden Pazar'a (şu anda Rize'nin ilçesi) sürekli gidip gelenlerdendim. Demircilerin Osman amca diye birisi vardı. Takunya ile gidip gelirmiş. Sekiz saat gidiş, sekiz saat gelişi olan bu yol, takunya ile gidip gelinir mi? Hem de dağ tepe aşarak. Ama o gidermiş. Aksi takdirde yalınayak gidip gelecek.

K Ū S Ū V E

ProfesyonelSen
aral

project , art , creative , mice

Ayağımıza koyun yününden örülmüş çorap giyerdik. Bir çorabı kaç yıl giydiğimi hatırlamıyorum ama bildiğim bir şey varsa, topukları ya da burunları eskidi mi bizim orda çağ derler 4 tane küçük şiş, beşincisi de örme için kullanılır, onunla tamir yapılır. Hani bir atasözümüz var ya. “Bir iplik çeksen kırk yama dökülür,” diye. İşte öyle bir hayatı.

Çocukluğumun Hemşin’i

Bir dağ aşarak, öteki dereye oradan bir başka dağ aşarak bir başka dereye veya vadiye inerdim. Kanlıboğaz Dağı’nı aşarak Pazar’a ulaşırdınız. Üçüncü sınıfta okulu bitirdiğimde diplomamı almak için fotoğraf lazımdı. En yakın fotoğrafçı Pazar’da ve oraya gitmem gerekiyordu. Pazar’a gidiş geliş iki gün. Bir fotoğraf çektirmek için iki gün yol yürümek zorundasın. Resim çektirmeye veya bir başka iş için Pazar’a gittiğinizde de handa ve tahtadan bir sedirin üzerinde sabahlardınız. Üstümüzde örtü falan yok. 1936-37 yılları ve on bir yaşındaydım. Şimdi torunlarım “dedeciğim bir resmimi size gönderiyorum” diyor ve bir de bakıyorsunuz o poz anında cep telefonunuza geliyor.

Pazar ilçesi torpilliydi

Pazar o zaman da ilçe idi. Torpilliydi. Ortaokulu bile vardı. O zamanın yöneticilerince imtiyazlı bir yerdi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinin hocalarından Profesör Tahsin Bekir Balta Pazar’lıydı. Bugün, Pazar’dan yeni gelmiş gibi konuşurdu. Hâlbuki yurtdışında da okumuştun. Hemşin ise ufak bir nahiye! Biz Pazar’dan ne alırdık. Çanklık gön alırdık. Deri, tuz alırdık, gaz alırdık. 12 yaşında evimizin mesuliyeti bana kaldı. Katurcılık yaptım. Hem okudum hem de yazları çalıştım. Bizim Çoruh Vadisi’ndeki bazı köyler sene de bir kere Kaçkarları aşma fırsatı bulabildikleri için 3-5 katırlık kervanla gidip Pazar’dan alışveriş yaparak geri dönerlerdi. Fırtına Deresi, Ardeşen’e akardı ama dere boyu yol yoktu. Sonradan yapıldı.

Rusya’da Pastacılık, İstanbul’da Moskova Pastanesi

Benim doğduğum yıllarda Hemşinlilerin Rusya ile münasebetleri bitmiş ve Hemşin’e kapanmışlardı. 1917 İhtilalinden sonra Rusya kapısı kapanınca köylüler çok fakirleşmişti. Bizim 16 haneli Ortan köyü değil de Konaklar köyü hep Rusya’da çalışmış. Zenginlerin yaptırdığı konaklar, fakirlerin oturduğu yerler haline gelmişti. Hemşinli, pastacılığı Rusya’da öğrenmiş. Köylü pastacılığı ne bilsin, hatta pastayı ne bilsin. Hemşin’de rutubetten dolayı buğday yetişmez. Mısır yetişir. Ekilen mısır da ekene yetmezdi. Bütün aileler hemen hemen ilave mısır alırlardı. Bazen, mısır bile bulunmazdı. Buğday ekmeğini meyve

diye yerdik. O da elimize geçerse. Çok nadir ele geçen bir yiyecekti. Gurbetten gelen birisi getirdiğinde dilimlenir evlere dağıtırdı..

Ayakkabı ile ilk tanışma

1940’lı yıllara kadar ilkokulu üç sene okuyanlar diploma alıyor ve okur-yazar oluyorlardı. Bizim Hemşin’deki okulda 4. ve 5. sınıflar olmadığı için Gümrük Muhafaza Memuru olan ağabeyim Yunus’un yanında 1937-38 öğretim yılında dördüncü sınıfı ve 1938-39’da da beşinci sınıfı Sürmene Çamburnu’nda okudum. Ayakkabı ile ilk defa 11 yaşında Çamburnu’na geldiğimde tanıştım. Biz Çamburnu’ndan Hemşin’e araba ile gidemezdik. Rize’ye giden bir motor (tekne) bulurduk. Rize’de motordan iner, Pazar ilçesine ve oradan da yaya olarak köye gider-

dik. Fırtınalardan köprüler uçtuğu için oteller kalabalık olurdu. Odalarda değil, koridorlarda bile 30 kişi üç gün, beş gün yatarı. Ben ilkokul talebesiydim. Çamburnu'ndan Hemşin'e gitmek bile 3-5 gün sürüyordu.

Hopa'ya tayin, ortaokula kayıt ve yürü ya İdris!

1939-40 öğretim yılını köyde bekleyerek geçirdim. Bir yıl beklememin sebebi civarda gidecek ortaokul olmamasıydı. Benim liseyi bitirdiğim sene Türkiye'de 45 civarında lise vardı. Bunun 14'ü İstanbul'da geri kalanı bütün Türkiye'de idi. Karadeniz'deki liseler; Trabzon, Samsun, Kastamonu ve Zonguldak'ta olmak üzere dört adetti. Koskoca Karadeniz sahili boyunca dört tane lise vardı. Şimdi bizim üç sınıflı okulu olan Çamlıhemşin'de birkaç lise var. İmam Hatip var, düz lise var. Yunus ağabeyim beni okutmak için kendisini, ortaokulu olan Hopa'ya tayin ettirdi. Ama bulunduğumuz

yerin de okula uzaklığı 5-6 km idi. Hopa'nın batısında iki köy var. O zamanki isimleri Kise diğeri ise Peronit. Bugünkü isimleri sırayla; Çamlıköy ve Sugören. Biz Sugören yani Peronit'te oturuyorduk. Bir patika yoldan da Hopa'ya gidiliyordu. Ortaokul Hopa'nın öbür uçundaydı. 1940-41 öğretim yılında Hopa'da ortaokula başladım. Patika yoldan yürüyerek gidip geliyoruz. Allah bana, sen yürüyeceksin, dedi, ben de yaz kış yürüdüm.

Fukaralığın aynası

Of-Sürmene sırtlarında bahçesinde yetişen meyve ve sebzeyi pazarlarda satmak için sırtlarında sepetlerle pazara giden kadınlar da yalın ayak, gider gelirlerdi. Ayakkabılar kasabada giymek içindi. Sepetlerinde portakal, mandalina, incir ve meyve bulunurdu. Bazılarının ellerinde de bir bakraç yoğurt olurdu. Kadınların yüzü kapalıydı. Kapalı olup ta peştamalın iki ucu dudakları ile birbirine tutturulurdu. Çamburnu'nda kadın manzarası bu

idi. Siz onların yüzünü görmezsiniz. Hopa'da da öyle idi. Giyimiyile kuşamıyla sahil bizden farklıdır. Ayaklarına çapula denilen, ayakkabı ile terlik arası, bir ayakkabı giyer ve onlar da pazara gitmek için ellerinde çapulaları 7-8 km'lik yolu çıplak ayakla yürürdü.

O dönemde gaz ve ekmek karneyle, bez karneyle.

Memurlar ile halk şekeri farklı fiyata alırlardı. Mesela; halk şekerin kilosunu beş liraya alırken memura elli kuruşa veriyorlardı. Bu elli kuruş ile beş liranın ne demek olduğunu anlatabilmek için bir misal vereceğim. Harpten sonra 1950'lerde bile toz şeker 28 kuruş kesme şeker 32 kuruştı. Bu fukaralık adeta halkın alın yazısı idi. Bu hadiseler beni çok etkilemiştir.

Bir yumurta bir kuruş ama alan yok

Benim çocukluğumda 1930'lu yıllarda bir yumurta bir kuruştı. Et diye bir şey satılmazdı. Yılda bir,

hali vakti yerinde olan et keser onu da kavurma yapardı. Tabii kurban bayramında kesilenler hariç. Gurbetten gelmezse bizimkiler aç kalırdı. Her evden en az bir iki kişi mutlaka gurbete gider. Genellikle lokantalarda, fırın ve pastanelerde çalışırlar. Köyümüzde bir de hoca vardı. Ben okuldan gelince köyün camisine gider, ders alırdım.

Hemşin'e elektrik geliyor ama ne zaman?

Tam bilemiyorum ama Hemşin 1950-1960 arasında ilçe olmuştu. Rahmetli Mustafa Parlar, ilçenin elektrikleendirilmesi işine öncü oldu. Mustafa, Amerika'da okuduğu için Türkiye'deki bürokrasiyi tanımazdı. Bir gün yazıhaneme geldi.-Düş önüme sen oraları tanır-sın, İller Bankasına gideceğiz, dedi. Ne yapacağız, dedim. "Hemşin'e elektrik isteyeceğiz" dedi.İller Bankasına gittik. Orada işe bakan yetkili benim sınıf arkadaşım çıktı. Daha sonra Elazığ senatörü oldu. Yüksek Mühendis Cahit Dalokay. Ankara'nın eski belediye başkanlarından Vedat Dalokay'ın amcazadesi. Elektrik işi bittikten sonra bu

konuşmamızı Cahit'e anlattım. Ben elektriği 16 yaşında ortaokul son sınıfta Erzurum'a gidince gördüm. Hemşinliler ise 1970'li yılların başında elektrikle tanıştılar.

Tevfik İleri konferans veriyor

Tevfik İleri ve Ömer İleri iki kardeş aynı anda teknik üniversitede okumuşlar. Ama iki kardeşin bir çift ayakkabısı var ve sokağa çıkacak olan kimse ayakkabıyı giyermiş. Ömer İleri çok erken yaşta vefat etmiş. Ben Ömer İleri'yi tanımadım. Tefvik İleri, Ortaokuldan sonra imtihan kazanarak teknik üniversiteye girmiş. O zamanki adı "Yüksek Mühendis Mektebi" olan bu yere ortaokulu bitirenler de imtihanla alınıyorlarmış. Tefvik İleri de bunlardan birisidir. Tefvik Bey Hemşinlidir. Çamlıhemşin değil de arka taraftan Hemşin'den. 19 yaşındayken de MTTB Başkanlığı yapmış. Tefvik İleri üniversiteye gelip konuşacak dediler. Geldi konuştu. Ben hiç tanımıyor, hatta Hemşinli olduğunu da bilmiyorum. Bu idealist adam bende iz bıraktı. Tefvik Bey, hem bayındırlıkta hem de kara

yollarında çalışmış bir ağabeyimizdi. İkinci gelişi bizim yönetimde olduğumuz dönemdi. Bu defa gelişinde İTÜ ve İstanbul Üniversitesi'nin bütün dekanları ve profesörleri oraya gelmişti. Onun öğrencilik yıllarından arkadaşlarıydı. Filozof Rıza Tefvik'de vardı. Tefvik İleri, Demokrat Parti'nin ilk kabinesinde üç ay Ulaştırma Bakanı, daha sonra Milli Eğitim Bakanı oldu. İkinci Menderes Hükümeti'nde tekrar Milli Eğitim Bakanlığı'na getirildi. Ben o zaman Talebe Birliği'nde başkanlık yapıyordum. "Yeniden Milli Eğitim Bakanlığı'na gelişinizi Türk milliyetçiliğinin bir zaferi olarak selamlıyoruz" diye bir telgraf gönderdim. Telgrafı da üniversitedeki ilan tahtasına astım. Tefvik İleri'yi o zaman şahsen tanıdım. Üniversite talebelerinin staj meselelerini görüşmek üzere Talebe Birliği başkanı olarak kendisi ile defalarca görüşme şansım oldu.

Bu güzel çalışmayı imzalayarak şahsıma gönderen İdris Yamantürk büyüğüme teşekkür eder, sağlık, sıhhat ve uzun ömür dilerim.

AŞK OLSUN

Buca Gölet'in tam karşısında, doğayla bütünleşen eşsiz Kır Düğünlerinin mekandır "AŞK OLSUN" ...

4 mevsim boyunca 5 Salonumuzda (1 Kapalı Salon + 4 kır düğünü) toplam 3200 kişilik kapasitesiyle istediğiniz özelliklerde organizasyonunuzu gerçekleştirebileceğiniz mekandır.

"AŞK OLSUN" ...

Düğün Organizasyonu, Nişan Organizasyonu, Kına Gecesi , Sünnet Düğünü, Özel Yemekli ve Kokteylli Davetler , İş Toplantıları,Okul Kutlamaları,Veda Yemekleri,Yıl Dönümü Yemekleri,Kokteyl, Doğum Günü ve Gençlik Partileri.

Aşk, yepyeni kalabilen eski bir masaldır, bu masalı sizlerle paylaşmak dileğiyle...

Bir Ömür Boyu "AŞK OLSUN" ...

Söyleşi: Güngör Oflu

Muhtar Azası...
Ziraat Odası Yönetim Kurulu
Üyesi...

Gıda, Tarım ve Hayvancılık
Bakanlığı'nın düzenlediği "Kadın
Çiftçiler Yarışıyor" bilgi ve proje ya-
rışmasında Rize il birincisi olan...

Gıda, Tarım ve Hayvancılık
Bakanlığı'nın düzenlediği "Dünya

Çiftçi Kadınlar" günü münasebetiy-
le düzenlenen "Kırsal Alanda Kadın"
Çalıştayı'na katılan 800 kişinin ara-
sından 20. kişi olan Birgül Orhan ile
sizler için görüştük.

1955 yılında Hodeçur Yaylasın-
da dünyaya geldim Lazaloğlu aile-
sine mensubum. Araştırmalarım
göre 200 yıllık bir geçmişe sahibiz.

Sosyal statü olarak kadını sorarsanız bana bölgede geçmişten bu yana gelenekçi yapı yoktur. Bizler bu konuda Türkiye’de en şanslı kadınlarız.

Yüzyıllardır bu topraklarda yaşamak beni bu toprağın bir parçası haline getirdi. Dolayısıyla bu topraklar benim olmazsa olmazım. Türkiye’nin köyden kente göçüşleri esnasında hiçbir suretle buradan ayrılmayı düşünmedim. Varlığımı burada hissediyorum. Bu göç sürecinde kentsel nüfus patlaması, issizlik kültür çatışmaları bir araya geldiğinde kırsal kesim insanı kentte sıkıştı. Ne köylü olabildi ne kentli. Şimdi görüyorum ki geri dönüşler başladı. Bu ara süreçte bunları net olarak gözlemledim. Her şeyin insanın var olduğu yerde olabirliğine daha güçlü inandım. Kendimi geliştirebildiğim ölçekte bulunduğum bölgede var olan değerlerimizi korumak, katkıda bulunmak yeni istihdam alanları yaratmak, kültür ve turizm için bölgemizin zenginliğini öne çıkarmak adına yönetim, üretim gibi pek çok konuların içinde olmak benim görevim olduğunu düşünüyorum.

Çamlıhemşin’de kadın olmak zor mu?

Karadeniz kadınının her zaman işi zordur. Bölge koşullarından dolayı tarım, hayvancılık başlıca geçim kaynağı olduğu için ve arazi yapısının zor olduğu bir bölge de kadını bırakın bu bölgenin insanı için doğa koşulları hep zordur. Bu soruda sosyal statü olarak kadını sorarsanız bana bölgede geçmişten bu yana gelenekçi yapı yoktur. Bizler bu konuda Türkiye’de en şanslı kadınlarız.

Kadın çiftçi yarışıyor yarışmasındaki başarınızı neye borçlusunuz?

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Rize Tarım İl Müdürlüğünün düzenlediği “Kadın Çiftçiler Yarışıyor” programına 11 İlçe temsilcisi arasından Çamlıhemşin’i temsil etmeyi hak kazanarak birinciliği kazandık. Kars’ta aynı proje

kapsamında bölge yarışmasında dördüncü olduk. Yarışmaya gireceğim zaman hayatımda ilk kez resmi daireye gidiyordum. Polisten askerden ödümüz patlıyordu. Rize İl Tarım Müdürlüğü’nde bana 21 kitap verdiler. Bunlar çalışılacak, bunlardan yarışma yapılacak denildi. Kitapları onbeş yirmi gün içinde gece gündüz çalışarak bitirdim. Yarışmadan bir gün önce çok rahatsızlandım. Yarışmaya Atilla Güneri beni zorla götürdü. Hasta halimle yarışmaya katıldım, soruları hiçbir şeyi hatırlamıyorum. Soruları yanıtladım ve sonuçta birinciliği kazandık. Bu bölge kadınının başarısıdır diye düşünüyorum. Onlar adına yarıştım ve tarımla ilgili bilgi ve becerilerimi bölgemizi temsilen duyurmak adına başardım. Programa katılmaya giderken Çamlıhemşinlilere özel baş bağlama geleneği olan şifon ve şay’ımı takarak gittim, Bakan Mehti Eker’den plaketi aldım. Şu anda halen seracılık, arıcılık, kayın mantarı, hayvancılık ve tarımla ilgileniyorum. Başarımı tarımla, doğayla bu kadar iç içe yaşayışına borçluyum.

Rize’nin kadın girişimcilere verdiği destekleri yeterli buluyor musunuz?

Yeterli bulmuyorum, bölge için tarım, hayvancılık, flora yapısı v.b. konularda fizibilite çalışmaları yapıp bölgeye özel koşullar dikkate alınarak uygulanabilir yeni sosyal kırsal projeler yazılmalı ve bu projelerin hayata geçirilmeleri doğrultusunda gereken lojistik ve finansal desteklemeler yapılmalı, diye düşünüyorum.

Organik tarım son yılların çok konuşulan konusu, bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Bölgemiz organik tarım için bençe Türkiye’deki en bakir bölgedir. Buradaki peynir, yağ, bal, sebze, meyve ve benzer birçok ürünümüz

çok zaman geçmeden Türkiye genelinde bir numara olacaktır. Bunun için çok çalışma yapılması gerekmektedir. Eğitim, üretim, pazarlama, destek gerekmektedir. Bölge yeterli bilgi ve birikime sahip değildir. Dünyada artık ekolojik dengelerin bozulması nedeniyle her konuda doğal ürün ve üretimi öne çıkarmıştır.

Ziraat Odası’nda Yönetim Kurulu Üyelığınız nasıl başladı?

Ziraat Odası’na üyeliğim benim isteğim ile değil, bölgenin ortak isim olarak beni düşünmeleri ve Muhtarımız aracılığıyla üye olmam önerisiyle gerçekleşti. Yaptığım her işi sevecek, zevk alarak ve keyifle yaptığım için başardığımı düşünüyorum. Yeni bilgilere açık olmak, kendimi geliştirmek ve öğrendiklerimi birileriyle paylaşmak beni mutlu ediyor. Bu sebeple yorulduğumu hiç hissetmiyorum.

Teşekkürler Birgül Orhan;
Zordur kadın olmak, sıralanmış dağların arasından geçen zor patikalar gibidir yaşamları.

Coşkundur, hırçındır, inatçıdır.
Deresinden ağıt yakar, türkü söyler,
Toprağından çayını alır, belini büker,
Vadisinden yeşile bakar, gönül işler.
Karadeniz’in iklimi işleştire bedenlerine,
Fırtınalar kopar yüreklerinde,
Gurbetteki eşlerini bekler, çocuklarına iyi bir anne, kocalarının evlerinde iyi bir gelin, baba evlerinde iyi bir kız, oldukları yeri kalkındırırlar. Yorulmazlar, dur durak nedir bilmezler. Her işi görev edinirler. Doğayla bir bütündür. Ancak üzgün olmaktansa, öfkeli olmayı yeğlerler...

Inat ve azimdir hep kazanan.

YUKARI ÇAMLICA DAĞ PİKNIĞİ

Hazırlayan: Metin Gültan

Yukarı Çamlıca (Vice) Mahallesi köylüleri bir müddettir köylerinin yaklaşık 1,5 saat üzerinde yer alan ve Dağ dedikleri mezrelerinde her yıl piknik düzenlemektedirler. Yukarı Çamlıca Derneği; köy ve yayla konularının bir çok kişi tarafından topluca konuşulabilmesine olanak sağlanabilsin diye 2000 yılında aldığı bir kararla dağ pikniğini geleneksel hale getirmeye çalışmışlar ve araya mücbir sebeplerinde girmesi ile fasıllarla ancak 8 tane piknik yapabilmişler. Artık geleneksel

hale gelen bu dağ pikniğine davet edildiğim zaman nasıl bir durumla karşılaşacağımı bilmesem de daveti hemen kabul ettim.

Yürüyüş köyün son evinin bulunduğu Tundus Mahallesi'nden yukarıya dağa doğru yapıyordu. Piknik alanına 1.5 saat yürüyerek ve dik bir yokuşla çıkılıyordu. Benim bir kaç kişinin geleceğini tahmin ettiğim pikniğe neredeyse 50 kişinin katılıyor olması beni çok şaşırttı.

Saat 6.30 civarında başladığımız yürüyüş için hava çok uygundu. 684 metre yükseklik ölçtüğümüz

yürüyüşe; Çaç denilen yapraklarla kaplı bir yol üzerinde başladık. Yürüyüş yolu Gürgeç ağaçları ve Çamlarla kaplıydı. Yürüyüş sırasında belirli yerlere konulan oturma alanlarında kısa soluklanma molaları verdik. Herkesin ter içinde kaldığı zorlu bir tırmanıştan 1.5 saat sonra Yukarı Çamlıcalıların (Vice) "Bizim Dağ" dedikleri Mezre'ye ulaştık. Yükseklik 1.088 metreyi göstermekteydi. Mezre iki tarafında birbirine öteki Oba dediği iki bölümden oluşmaktadır. Yaklaşık 23 evin bulunduğu Mezre'de şu an 17 evin aktif olduğunu söylediler.

Mezre'ye geldiğimizde önce ateşler yakıldı ve bir gurup kahvaltı için hazırlıklar başladı. Benimde içinde bulunduğum gurup ise mezenin üzerinde yer alan bir sırta çıkmak üzere tekrar hareketlendirildi. Önce 1.203 metrede yer alan Kunceldeğh ve sonrasında 1.251 metrede yer alan Loğhudun sırtına yarım saatlik bir yürüyüşten sonra turmandılar. Yollar kısmen kapanmakta olduğu için bir çok arkadaşımız kopri denen baltalarla yol açma çalışmaları yaptılar. Loğhudun sırtından bakıldığında Boğaziçi Köyü,

Meleskur, Çingit, Çayeli diğer taraftan ise Çamlıhemşinin bir çok köyü gözükmektedir. Bir çok türküler söylendikten sonra kahvaltı için tekrar mezre'ye geri indiler.

Hayatımda yediğim en güzel kahvaltılardan birisini yaptım. Hikayeler, türküler derken öğlen yemeği hazırlanmıştı. Yardım eden bir çok insan eşliğinde yemek Hüseyin Reyhan'ın lezzetli ellerinden çıkmıştı. Uykular, sohbetler, türküler ve Hüseyin Reyhan'ın o güzel tulumu eşliğinde horon derken bir güzel pikniğinde artık sonuna ge-

linmişti.

Dönüş hazırlıkları artık başlamıştı. Çöpler toplanıp yakıldıktan sonra yavaş yavaş yürüyüşe başlandı ve 1.5 saat sonunda geldiğimiz yere geri dönüldü.

Bu güzel etkinliği düzenleyen ve geleneksel hale getirme başarısını gösteren yukarı Yukarı Çamlıca Derneği'ne ve insanlarına çok teşekkür ederim.

Yukarı Çamlıcalıların (Vice) mezrelerine sahip çıkma çabalarının diğer köylere de örnek olmasını umuyorum.

İKİ VADİ ve ARASINDAKİ TEPELER Yayla Rotaları

Hazırlayan: Metin Gültan

Çamlıhemşin'den, Ayder'e doğru çıkarken yolun sol tarafındaki sırtlar ve arka tarafları çok uzun zamandır hayallerimi süslemekteydi. Haritada yaptığım çalışmalarda buralarının iki vadi ve arasındaki sıra dağlar olduğunu ve bir çok yaylayı barındırdığını tespit etmiştim. Buralara gidebilmek için iki farklı rotadan gitmek gerekiyordu.

Harita incelemelerinde burasının yan yana duran iki vadi ve ara-

sındaki tepeler olduğunu gözlemlemiştim. Sol taraftaki vadi Maselevat ve devamındaki Komatti ve Eğrisu yaylalarını, tam ortada kalan tepeler ise Tatsikeri den başlayarak Pimpilona, Boğaz, Sataple, Koç düzü ve Didigola yaylalarını kapsıyordu. Tepenin sağ tarafındaki yamaç ise bir taraftan Tar Deresi Şelalesini ve devamındaki Loldeşur ve Ombole yaylalarını veya yeni adıyla Kaçkar yaylalarını ihtiva etmekteydi.

Gezebilmek için uygun hava-yı ve şartları bulmak gerekiyordu. Çünkü planlayarak gittiğim bir çok yerden duman ile geri dönmüştüm. Hava şartları benim planımı değil kendi müsaadesini beklemekteydi. Bugün yarın derken kısmet 2014 yazınaymış.

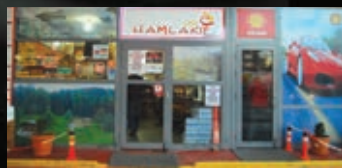
Bu gezilerimde bana eşlik eden tüm refakatçilere çok teşekkür ederim. Sizler olmasaydınız ben buraları gezemezdim.

MUHLAMAYI UZATIN
ARAYI FAZLA

uzatmayın

arnavut ciğeri **laz böreği** kuzu kelle
beyin **muhlama**
izgaralar alabalık **hamsi tava**
ışkembe **hamlakit köfte**
menemen

HAMLAKİT 1
Konya Yolu Shell Benzinliği İçi
Gölbaşı Ankara
0.312 484 8 505

HAMLAKİT 2
403. Sk. No: 2 G.O.P. Mah.
Gölbaşı/Ankara
0.312 484 8 525

Maselevat Vadisi, Komatti ve Eğrisu Yaylaları

Maselevat Vadisi ve devamındaki Komatti ve Eğrisu Yaylaları benim çok uzun zamandır görmeyi planlamaktaydım ama sürekli ertelenmekteydi. Havanın mükemmel olduğu bir Ağustos gününde, İdris Lütfü Melek ve ben, mihmandarımız Yavuz Günay'ı yanımıza alarak yollara düştük.

Topluca Köyü'nden yukarı çıkmaya başladık. İlk vardığımız yer Çamlıhemşin'e 13 km mesafede olan İsina Tepesiydi. İsina Tepesi; 1.387 m yüksekliğinde tam bir dört yol ağzı. Bir yol Topluca Köyü'nden diğeri ise Çayırdüzü Köyü'nden gelmekte, bir yol Maselevat'a giderken, diğeri ise Koçdüzü ve Didigola'ya gitmektedir.

Biz Maselevat tarafına yola çıktık. Bu vadi bir müddettir. Bal vadisi diye tescillenmiş Topluca köylülerinin himayesindeki bir vadidir. Daha evvel Topluca Köyü'nün yanında Üçpare Köyü denilen Mik-

ron, Kavak ve Sırt köylerinin de kullanımında olan arazi daha sonra Topluca köylüleri tarafından satın alınmış ve bir mezra alanı haline getirilmiş. İnanılmaz dik bir vadi Maselevat. Ayrıca içerisinde bir çok yerleşim birimi ve hepside içlerinde onlarca ev barındırmaktadır.

Yol üzerindeyken ziyaretini planladığımız ilk yer bir köprü. Bu köprü için rotamızı bozup yaklaşık 1 km yolun dışına gitmemiz ve sonrada 15 dakika yürümemiz gerekiyordu. Bu köprü Kurikasta Köprüsü. orada bulunan bir kişi vasıtasıyla köprünün eskiden kitabesinin bulunduğunu ve o kitabeye göre 1892 yılında Muhammet Kesitioğlu Usta tarafından yapıldığını öğreniyoruz. Aynı usta Makrevis Köyü'ndeki Dudi Konağı'nda yapan ustaymış.

İkinci geldiğimiz nokta ise vadinin en altında bulunan bir köprü. Buraya gelebilmek için tam 23

km yol gelmemiz ve 720 metreye inmemiz gerekmişti. Burada bir köprü ve şelale bulunmaktadır. Eski Köprü hemen araba yolunun üzerinde bulunan diğerköprüden gözükmektedir. Adı Zisto Köprüsü. Diğerköprüden gereken yer ise bir Çopuni Şelalesi. Bunun için ince ve dik bir patikadan yaklaşık 20 dakikalık bir yürüyüş yapmamız gerekiyordu fakat gene de şelalenin yanına kadar inme şansı bulamıyoruz ve karşısından ancak görebiliyoruz. Aslında büyük bir şelale fakat doğal tabiat örtüsü içinde şimdilik güzel bir poz vermiyor bize.

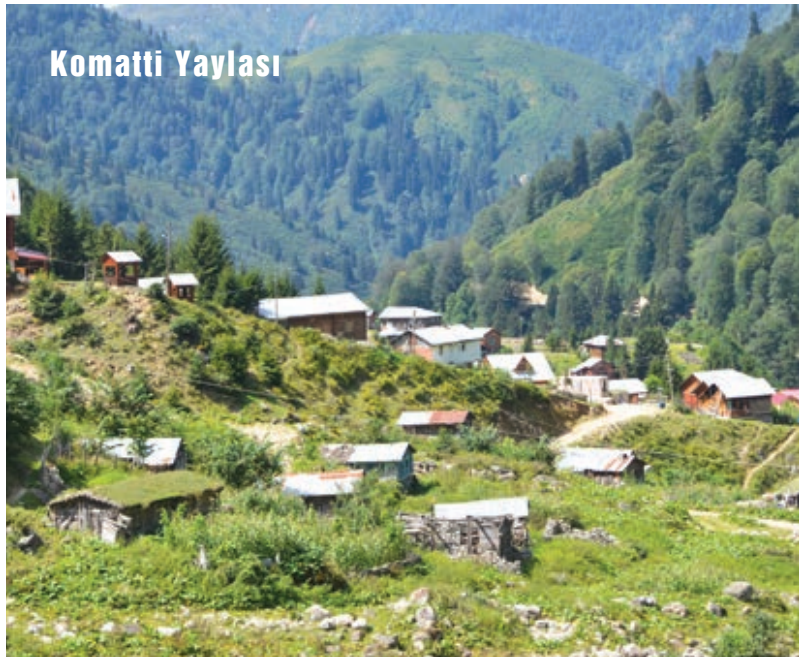
Yola devam ediyoruz ve bu sefer köprüyü karşıya geçip indigimiz gibi tırmanmaya başlıyoruz. Yolumuzun üzerinden önce Zibortçı Şelalesi var. Daha sonra Çetekalevi Şelalesini de geçip 35 km sonra Komatti Yaylası'na geliyoruz. Komatti Yaylası 1.413 m yükseklikte klasik bir orman mezrası. Ya-

pılaşma yoğun olmasa da yaklaşık 50 hanelik bir ev sayısına ulaşılmış durumda. Ufak tefek bazı iğreti evleri saymazsak genelde ahşap yapılaşmaya dikkat edilmeye çalışılmış güzel bir mezra.

Yolumuz buradan Eğrisu Yaylasına doğru devam edecek. İlk geldiğimiz noktada hemen yol kenarında çok güzel bir şelale olan Çarkıruba Şelalesini görmekteyiz. Buranın devamı Eğrisu Yaylası veya Lazca adı ile Sarıgüle Yaylasına gitmektedir. Eğrisu Yaylası tam yaylacılık için düzenlenmiş bir yayla. 2.063 m. yükseklikte ve vadinin tam ortasında yer alıyor. Toplucalıların yaylası olan Eğrisu, 5 tanesi sağlam gerisi sadece ocaklık ve yıkıntılardan ibaret 15 haneden oluşuyor. Bizleri orada yaylacılık yapan Hafız Çorbacı'nın yanına götürüyorlar. Hafız amcanın mükemmel keçi sütünden yapılmış ayranını içip yaylayı geziyoruz.

Yarım saat yaylayı dolaştıktan sonra Komatti Yaylası'na geri dönüyoruz ve piknik yapan Haydar Bergel, Ömer Bergel, Rifat Sarıoğlu, Osman Çorbacı, Kemal Sarıöz ve Galip Sarıöz'den oluşan grupla beraber onların beraber konakladıkları eve geçiyoruz. Dereden tuttıkları alabalık ile bizlere mükemmel bir ziyafet veriyorlar. Yer dumanının yavaş yavaş görüntü ve çiseyi getirmesi üzerine bir an evvel dönüş yolculuğuna başlıyoruz.

Bu rotamız boyunca çok güzel köprüler, şelaleler ve yaylalar gördük. Toplucalıları çevreye duyarlılık konusunda hassas gördük. Kendilerine ve bu seyahatimizde emeği olan herkese çok teşekkür ederiz.

Tatsikeri Pimpilona Boğaz Sataple Koçdüzü ve Didigola

Rota2

Boğaz Yaylası

Rotanın birinci ayağında vadi içerisinde kalan yerleri gezmiştik. İkinci ayağından ise vadinin sağ yamacındaki yaylaları gezecektik. Fırına Turizm'den Arif Kesici'nin "Seni ben götürürüm Koçdüzü tarafına" söylemi benim hemen hazırlıklara başlamama sebep oldu. Sabahleyin Ben, Arif ve Hasan Bergal ile beraber yayla gezintimize başladık.

Hava gezi için mükemmel. Yola çıktıktan sonra Topluca Köyü içerisinde geçip daha evvel de çıktığımız Isina Tepesine bir solukta

geldik. Bu sefer yolumuz Maselevat girişinin sağından giden yokuşa dayanmıştı. Yokuşa tırmanmaya başladık. Bir orman içerisinde yavaş yavaş tırmanmaya başladık ve Isina Tepesi'nden 4,5 km sonra Tatsikeri Yaylası'na ulaştık. Toplucalıların kullandığı küçük bir mezra olan Tatsikeri; tam tepede her tarafa mükemmel bakışı olan çok güzel bir alanda kurulmuş. Biraz sohbet, biraz fotoğraf derken tekrar yollara düştük. İkinci durağımız ise Pimpilona Yaylası. Yayla Bir taraftan

Maselevat Vadisini görürken diğer taraftan Halahlıların Meğvor Vadisine bakmaktaydı.

Isina Tepesinden sonra 10 km sonra ulaştığımız yaylanın adı Boğaz Yaylası. Tam bir boğazda yer alıyor. Bir tarafı Komatti Yaylasını diğer taraf ise Meğvor Vadisi ve onun mezarlarını görmekteydi. Boğaz Yaylası; Dikkaya, Güllü ve Behice köylerinin ortak kullandıkları bir yayla. Arifinde evinin bulunduğu bu yaylada biraz mola verdik. Eski Dikkaya muhtarı yanımıza geldi.

ÇALGAN

ET LOKANTASI

Doğa İçinde Bir Lezzet Klasikçi

239 10 84 - 239 12 71- 0533 480 06 07

Alacaatlı Köyü Girişi /ÇAYYOLU

calgan@calganetlokantasi.com

www.calganetlokantasi.com

DAVID PEOPLE®

COFFEE & FOOD

www.davidpeople.com

Bestekar Sokak No:76/A K.Dere ANKARA

T' 0312 467 66 55 F'0312 467 66 59

rezervasyon@davidpeopleankara.com

Koçdüzü Yaylası

Sataple Yaylası

Didigola Yaylası

Biraz sohbetten sonra tam boğazın önünde olan evinde bir fotoğrafını çekmek istedim. Eşi de oralardaydı. Eşine gel beraber çektirelim dedi ve bana dönerek belki bizi barıştırırsın diye ekledi :) Barışmalarına inşallah bir katkımız olmuştur.

Boğaz Yaylasından sonra yavaş yavaş Samaile dedikleri bir alana doğru yükselerek gitmeye başladık. Manzara hakikaten mükemmel. Yokuşun tam tepesinde Sataple Yaylası bulunmaktaydı. Sataple Yaylası dağın iki tarafına yayılmış durum-

dadır. Bir taraf tam karşıda Huser Tepesini görmekte diğer taraf ise Komatti'yi yukardan izlemektedir..

Sataple den sonra o bölgenin en büyük yaylası olan Koçdüzü Yaylasına gelmiş bulunmaktaydık.

2.342 metrede kurulmuş bulunan Koçdüzü; binaları ve yoğunluğu ile bence artık yaylalıktan çıkmış bir yerleşim yeri haline gelmiş bulunmaktadır. Yaklaşık 350 - 400 evden bahsediliyor. Çarpık yapılaşmanın her şeklini görmek mümkün. Yaylanın hemen yanında bulunan Adalı Göl aslında çok enteresan bir yer. Göl üzerinde hareketli adacıklar var ve insanlar bunun üzerine çıkabilmekteydi.

Koçdüzü'nde bir mola verdik. Bizi oranın tek pansiyonu olan Adalı Göl pansiyonunun sahibi Yaşar Aylar ağırladı ve pansiyonunun o güzel atmosferinde yapılmış olan lezzetli yemeklerimizi iştahla yiyerek çaylarımızı içmeye başladık. Koçdüzü yaylasını; Çayırdüzü, Dikkaya, Behice, Güllü köyleri ile Dikkaya'dan zamanında Ardeşen'e yerleşmiş Şengül Köyü'nden bir kaç aile kullanıyor.

Koçdüzü'nden sonraki durağımız ise son yayla olan Didigola Yaylası. Didigola'ya giden yol adeta E5 niteliğinde geniş bir hale gelmiş bulunmaktadır. Yolun sol tarafında bir yaya yolu Nozona Yaylası'na doğru gitmektedir. Bir burnu döndüğümüzde Didigola Yaylası karşımıza çıkmıştı. İsina Tepesinden tam 23.8 km, Çamlıhemşin'den ise tam 37 km sonra Didigolaya nihayet ulaştık. Didigola 2.385 metre yüksekliğinde ve bir çanak içerisindeki yapısıyla adeta Samistal Yaylası görüntüsü vermektedir. Yayla Toplucalılara ait olup hala eski yayla değerlerini muhafaza eden bir görüntü içerisinde. Mevsimin artık geçiyor olmasından dolayı açan beyaz "Yayla göçüren" çiçekleri yavaş yavaş her tarafı sarmaya başlamıştı. Eski evleri, ortadan akan deresi ile tam bir yayla görüntüsü çizen Didigola'ya bayıldım.

Loldeçur ve Kaçkar Yaylaları

Rota 3

Loldeçur Yaylası

Serimizin üçüncü gezisi Huser Yaylası ve onun arkasında yer alan vadiye inip Loldeçur ve onun yukarılarında yer alan kimilerine göre Miçilo denilen kimilerine göre Ombole denilen ve şimdi Aşağı ve Yukarı Kaçkar diye nitelendirilen yaylalara gitmekti. İlk gün bir vadiyi ziyaret etmiş ve Komatti taraflarına gitmiştik. İkinci sefer o vadinin sağ tarafında bulunan tepelere Didigola ile ulaşmıştık ve bu seferde o tepenin sağ tarafındaki vadiye inip diğer yaylaları gezecektik.

Kadroda benim dışımda İdris Lütfü Melek, Necdet Birgül ve o bölgeleri avucunun içi gibi bilen İb-

rahim Topal vardı. Yol Ayder'i ve az ilerisindeki Günç denilen yeri geçtikten hemen sonra sola doğru Avusor - Huser tarafına dönmektedir. Dönüldükten sonra okları takip ederek Huser Yaylasına ulaşabilirsiniz. Huser büyük olmayan yaklaşık 10 -15 evlik bir yayla. Açaba ve Çingit Köyü'nden gelenlerin yaylacılık yaptıkları bir yer. Tam tepe noktası ise 2.410 metreyi göstermektedir.

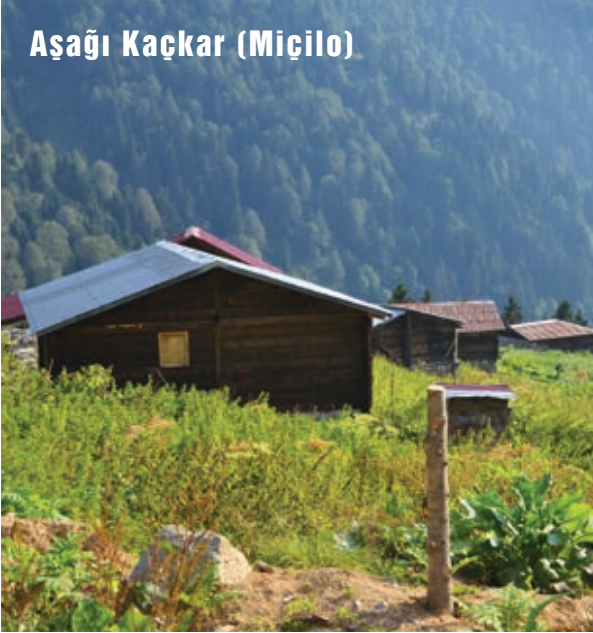
Huser Yaylası'nın sırtında çok güzel çay içilecek bir yer yapmışlar. Bekir Numanoglu'nun işlettiği bu yerde çaylarımızı içtik ve tekrar yola koyulduk. Yapımı süren ve adına yeşil yol denecek olan yol ile bera-

ber biraz gittikten sonra biz aşağıya doğru yaylalara tekrar rotayı çevirdik. Biz yavaş yavaş vadiye doğru inişe başladık.. Yol pek işlek bir yol değil. Mevsim değişimi olduğundan ve pek aşağılara inen olmadığından dolayı her yer kırmızı (Frambuaz) ve siyah böğürtlen ve adına Likapa dedikleri fakat aslında Çoban üzümü olan meğovağh ile dolu. İbrahim bir ara arabayı durdurdu ve oturduğu yerden meğovağh yemeğe başladı. Yol adeta meyve kaynıyor. Elimizi uzattığımız dal avuç dolusu meyve sunuyordu bizlere. Nihayet alt yol ayrımına kadar indik. Sol tarafa doğru 400 metrelik mesafede

Huser'den Vadi'ye bakış

Aşağı Kaçkar (Miçilo)

Loldeçur dedikleri Mermanat'lıların gittikleri bir mezra var. Pek işlek olmasa da vadi içinde kalan güzel bir mezra Loldeçur. Daha sonra yol ayrımından sağ tarafa Miçilo'ya doğru hareket ettik.

Yol ayrımından yaklaşık 2.5 km sonra Miçilodaydık. Özellikle yol ayrımından Miçilo'ya kadar olan yol çok bozuk. Çamlıhemşin de gitmedik yer bırakmamış olan bir kişi olarak en kötü yol ilan edebilirim. Adeta kayadan kayaya atlayarak Miçilo'ya ulaştık..

Miçilo veya Ombole yaylaları Tar Deresi'nin üzerinde yer alıyor. O vadi sizi önce Loldeçur'a , daha sonra Ombole yaylalarına getiriyor.

Yeni ismi Kaçkar olarak haritalara işlenen ve Lazların Miçilo dedikleri bu yaylanın üzerinde ayrıca bir üst yaylası daha mevcut. Vadiye yukarı doğru bakınca bir gün evvel geçtiğimiz Sataple Yaylası'nı ve orada yer alan tek tük ambarlıkları görmek mümkün. Sağ taraf ise Huser'e çıkan yol. Yolu devam edip gitmeniz halinde yol sizi aşitlerle Avusor veya Koçdüzü yaylalarına götürebilmektedir.

Arabadan indiğimizde Miçilo derenin karşı tarafında olabildiğince uzanmaktaydı. Kimse olur mu diye kendi kendimize sorarken sığırları ve çobanlık yapan iki kişiyi gördük. Dereyi karşıya geçtik ve yaylanın iç

bölümlerine gitmeye başladık. Yaylada sadece çobanlık yapan iki kız vardı. Biraz sohbet ile neredeyse ak-raba çıkacağımız kızlar sağ olsunlar bizlere mehovağh reçeli ve şarkum turşusu getirdiler. Rejimde oldukları için maalesef ekmeğimiz yok dediler :)

Miçilo veya A. Ombole Yaylası Çingit, Mermanat ve Açabalıların gittiği bir yayla. Takribi yürüyerek bir saat yukarı mesafede Y. Ombole veya Y. Kaçkar Yaylası mevcut. Bu iki yaylayı da aynı köylüler kullanıyor. Havanın müsaitliği ile meyve-lerimizi dallarından toplayarak yavaş yavaş geldiğimiz Huser Yaylası'na geri döndük.

Zeki MAFRATOĞLU
Yön.Kur.Başkanı

MOTORUN Kalbine Giden Yol

- Motor Yağları
- Endüstriyel Yağlar
- Otomotiv Özel Ürünler

Turgut Özal Bulvarı No: 60 Kazan ANKARA

Tel: +90 312 814 57 01 +90 312 814 32 30 Faks: +90 312 814 32 31

www.yetsa.com.tr

İnsanların farklı şeyleri yapmak yapma konusunda hep bir merakları ve ilgileri vardır. Kendilerini QSHW ACTION diye tanımlayan Yolkiy köyünden bir gurup gencin "TULUMLA ASYADAN AVRUPAYA " yürüme fikri ilk duyduğumuzda bizlere biraz ütöpik bir fikir gibi gelmişti. Düşünebiliyor musunuz İstanbul'a gideceksiniz, Avrasya Maratonunda yer alacaksınız ve yaklaşık 10 km Tulum eşliğinde yürüyerek bir pazar günü geçireceksiniz. Fakat aynı zamanda çok güzel bir fikirdi. Önce İstanbul Hemşinliler Derneği ile görüştük. Fikir onların kafasına yattı. O zaman geriye sadece bu işi organize etmek kalyordu. Çamlıhemşin Eğitim ve Kültür Derneği, Çamlıhemşin Hemşin Vakfı ve Hemşinliler Derneği olarak yanımıza da QSHW ACTION gençlerini alarak Avrasya Maratonuna kendimizi kaydettirdik. Tulumlar, horonlar ve türküler eşliğinde Asya'dan Avrupa'ya geçtik.

İşte TULUMLARLA ASYADAN AVRUPAYA geçiş maceramız.

ASYA'DAN

TULUMLARLA AVRASYA MARATONU

Fotoğraflar: Fatih Sultan Kar

AVRUPA'YA GÖÇ

Hazırlayan: Nihat Ataman

Geleneksel Tulum Horonları

Bir hemşeri düğününe veya eğlencesine gitmişseniz muhtemelen bir Rize, bir Çano, bir de Hemşin oynayıp, bir kız horonu ya da bir sabah horonu oynamadan dönersiniz. Oysaki onlarca kayde (oyun havası) ile birbirinden farklı horonlar oynamanız mümkündür. Bu yazıda, geleneksel tulum horonlarının gruplandırılması, oynanışı ve farklılık gösteren horonları anlatmaya çalışacağım.

Geleneksel tulum horonları genellikle üç bölümden oluşur. Bunlar; ellerin baş hizasında veya daha yukarıda tutulduğu “yukarı” bölümü, ellerin bel veya göğüs altı hizasında olduğu “savuş” bölümü ile ellerin salverildiği ve turki (mani) söylenen “fora” bölümüdür.

Geleneksel tulum horonlarını temel olarak iki kategoriye ayırmak mümkündür. Horonlar, cinsiyet temelinde erkek horonları ve kız horonları olarak, oyun ritmi temelinde yavaş horonlar ve hızlı horonlar olarak gruplandırılabilirler.

Erkek horonları, erkek-kız birlikte oynanmayan dönemde yalnızca erkeklerce oynanan horonlardır. Erkek horonlarında, yukarı kısımda kollar mümkün olduğunca dik tutulmaya çalışılır. Kız horonlarına göre figürler daha keskindir, ritmi daha yavaştır.

Erkek horonu oynanabilecek 26 kayde vardır. Burada belirtilmesi gereken en önemli konu, her kaydenin farklı şekilde oynanan bir horonunun olmayışıdır. Erkek horonları içinde Abdi, Anço, Büyükdüz (Kaçkar), Çano (Eyüp Dayı), Eski Çano, Haliloğlu (Langaliman), Mamudoğlu, Tapeçi, Seydioğlu, Büyükoğlu, Yeni Çano, Yali, Kemer, Uzun Kesik (Pilsuz), Sarhoş

kaydeleri aynı figürlerle oynanır. Anzer, Çarışka, Ğvant, Hodeçur, Papilat kaydelerinin kendilerine özgü figürleri de vardır. Bir grup erkek horonu da Rize oyunlarıdır. Bunlar Rize, Sık Rize, Kaynaklı Rize, Abdinin Rizesi, Çinçiva Rizesi ve Polatın Rizesi kaydeleri ile oynanır. Bu oyunların ritmi daha hızlı, figürleri keskindir. Oynarken mümkün olduğunca titreyerek oynanır. Fakat bunlar içinde Abdinin Rizesi ve Çinçiva Rizesi istisnadır, düz horonlar gibi oynanır. Erkek horonlarının bazılarını sabah horonları olarak gruplandırılabilir. Sabah horonlarının ritmi yavaştır. Oynayanları dinlendirmek ve türki

söylemek için oynatılır. Bu nedenle oyunun yukarı kısmında az kalınıp, çokça fora verilen horonlardır. Bu horonlar daha çok Büyükoğlu, Yali, Kemer kaydeleri ile oynanır.

Kız horonları geleneksel olarak kızların birlikte oynadığı horonlardır. Günümüzde erkeklerle birlikte oynanır. Tulumcu olmadığı zaman türki ile de oynanabilirler. Kız horonları savuş ağırlıklı oynanır. Eller yan tarafta salverilmez, bel hizasında oynatılır. Ritmi erkek horonlarına göre daha hızlıdır. Savuş kısmında “üç atlama” figürü eklenebilir. Turki, fora verilerek söylenebileceği gibi savuş kısmında da söylenebilir.

Kız horonu oynanabilecek, adı konulmuş 7 tane kayde vardır. Bunlar; Amlakit, Büyükoğlu, Kotuna, Ortaköy, Paakçur, Samistal, Tumas ve Cipoğlu kaydeleridir. Büyükoğlu kaydesi yavaş çalındığında erkek horonu olarak, hızlı çalındığında kız horonu olarak oynanabilir. Bunlarla birlikte savuşarak turki söylenebilen, adı konulmamış kaydeler ile de kız horonu oynanabilir.

Geleneksel tulum horonlarını oyun ritmi temelinde yavaş ve hızlı horonlar olarak gruplandırmak mümkündür. Yukarıda anlatılan tüm erkek oyunları, yavaş oyunlar grubuna girer.

Hızlı oyunlar geleneksel olarak hem kızlar hem de erkekler tarafından oynanır. Bu horonlar beş kısımdan oluşur: yukarı, savuş, içeri vurma, sola düşme, fora. Hızlı horonların en ünlüsü Hemşindir. İki tane Hemşin kaydesi vardır. Birbirinden ayırt edebilmek için birine Yüksek Hemşin denilmiştir. Alike ve Kömurci kaydeleri Hemşin gibi oynanır. Hevek oynarken fora verilmez, sola düşüldüğünde turki söylenir. Bakoz ve Memedina oyunlarının kendilerine özgü figürleri de vardır. Çift Ayak horonunun sadece savuş ve sola düşme kısımları vardır, kendine özgü figürleri ile oynanır.

Erkek horonu oynanan kaydeler

Abdi	Anço
Anzer	Büyükdüz (Kaçkar)
Çano (Eyüp Dayı)	Çarışka
Eski Çano	Çvant
Haliloğlu (Langaliman)	Hodeçur
Papilat	Mamudoğlu
Tapeci	Seydioğlu
Büyükoğlu	Yeni Çano
Yalı	Kemer
Uzun Kesik (Pilsuz)	Sarhoş
Rize	Sık Rize
Kaynaklı Rize	Abdinin Rizesi
Çinçiva Rizesi	Polatın Rizesi

Kız horonu oynanan kaydeler

Amlakit	Paakçur
Büyükoğlu	Samistal
Kotuna	Tumas
Ortaköy	Cipoğlu

Hızlı horon oynanan kaydeler

Hemşin	İki (çift) Ayak
Alike	Kömurci
Ceymakçur (Bakoz)	Memedina
Hevek	Yüksek Hemşin

Vatandaş Mustafa

Türkü Kültürümüz

Söyleşi: Güngör Oflu

Çamlıhemşinlilerin Lazaloğlu Mustafa diye tanıdığı ama HES konularından sonra milletin VATANDAŞ MUSTAFA'sı olan Mustafa ORHAN ile bundan sonra her derгимizde bir konu irdelleyeceğiz.

Bu sefer için konumuz Atma Türküleri. İşte Vatandaş Mustafa'nın Atma Türkü ile ilgili söyledikleri;

ATMA TÜRKÜ GELENEĞİ...

Atma türkünün içeriğini kim-seden duymuş değilim. Fakat düşündüğüm zaman atma türküyü düşünlerde gördük. Sıkıntısı olan adamı türküye çekiyorlar. Adam türkü bildiği halde türküye girmiyor. Bunları gördük, yaşadık. Anaların, bacıların girdiği yerde terk edip gitmek mecburiyetinde kaldığı, kavga edemezsin, karşı gelemezsin, sen niye bunu dedin, diyemezsin. Bizde kurallar horonda türkü de ben böyle istiyorum demekle değil, toplumun istekleri doğrultusunda yürür. Toplumun kaideleri kuralları geçerlidir.

Siz Hemşinli iseniz, Hemşin'de yaşayacaksanız, çok dikkatli olacaksınız. Kadın ve erkek çocuklukta bazı şeyleri aileden görüp almaya başlar.

Atma türkü de bu kadar serbest bu kadar rahat istenileni söyleyebilecek kadar yetki verilmesinin bir sebebi de insanları dürüst olmaya yöneltmektir. Toplumun gelenek,

göreneklerine, örf adetlerine uygun olarak yaşamalarını sağlayabilmek. Bu güne kadar atma türkü de hiç kavga olmamıştır.

Rahmetli Tumanoğlu Şükrü'nün annesi iyi bir türkücü idi. Rahmetli Dursun Efendi diye biri vardı, tabanca atılmış gözleri kör olmuştu. Bir düğünde türküye başlamışlar, Türkü öyle sürmüş ki üç dört saat devam etmiş. Kadın bir türkü atmış "Nerden çıktın karşıma seni eşerşi kişi" (yani adamı öküz etmiş) adam yanıt vermiş "Bende bulepte gördüm, senin gibi çamışı." Böyle devam etmişler. Adam yine türkü atmış "Bu hale getirenin boka girsin geçmişi, istediğin kadar ye," demiş ve kapıyı açıp bulunduğu yeri terk etmiş.

Her şeye dayanırlar ama hoş olmayan, canı sıkılan türküler de kavga etmezler, ya buldukları yeri terk ederler ya da ben artık söylemem der türküyü terk ederler.

Böyle bir toplumun içinden gelmiş, ara ara bende kalkmış türkü söylemişim. Böyle örf adet geleneğin bugün tabii hepsi kayboluyor yavaş yavaş. İki kelimeyi bir araya getirebilecek edebi yanımız yok. Ne kaldı bize? Mesela ben Mollaveyis de bir genç çocuk vardı. Türküye kalktuk, beraber türkü diyoruz. Bir tarafta horon oynuyoruz, bir tarafta türkü söylüyoruz. Çocuk bana türkü diyor, baktım genç ben ona hep yumuşak cevap veriyorum. Epeyi devam etti türkü, sonra horondan

çıktım. Ocak başına geçip çay içmeye başladım. Genç geldi "Mustafa dayı bana çok yumuşak cevaplar verdin." Dedim ki; "Bak oğlum tosunu çifte koydukları zaman iki üç sefer boş götürür getirirler ki tosun gidip gelmeye başlasın. Şimdi ben seni türkü de ezmeye kalksam sen bir daha türküye kalkmazsın. Ben seni şimdi teşvik ediyorum ki her zaman karşıma çıkıp türkü söyleyebileşin. Bu işi benden sonra da sen daha iyi götürebileşin."

UTANILACAK KONUN VARSA TOPLUMA GİRME...

Yani burada yaşayacaksan, düğünlere gideceksen, hiç utanılacak bir şey yapmamış olacaksın. Gerçi bu her zaman geçerlidir. Ancak bilhassa atma türküye katılacaksan, söyleyeceksen, hiçbir kusur işleme-yeceksin. Yaptığınız her şeyi o atma türkü sırasında önünüze koyarlar. Aklınıza gelen ne varsa burada sen bunu söyleyemezsin diye bir olay yoktur. Türkü söyleyen her aklına geleni söyler, özeline de girer. Kimse bir şey diyemez, kimse müdahale edemez. Niye çünkü kusur yapmayacaksın, ya da o topluluğa girmeyeceksin. Düğüne gittin mi, türkü saatinde kaybolacaksın. İnsanlar sonunda aman biz bir kusur işlersek bize türkü de hemen alnımıza çıkarlar. Bana göre Hemşin de atma türkü bu şekliyle ortaya çıkmıştır. İnsanlar dürüst olmak mecburiyetinde kalmışlardır. Dürüst olmadı-

ğın zaman toplumda deşifre edilirsin. Türkü atma sırasında öyle bir serbestlik verilmiş ki, istediği gibi sana atma türkü söylenir, istediği gibi cümle kurarlar. Atma türkü de sınır yoktur. İftira hariç, her türlü durumla ilgili atma türkü söylenir. Bir adamın hiç bir şeyini bilmezsin gidersen, girersen türküye o adama sen çatamazsın atma türkü söyleyemezsin. Mesela, at ile uzaktan bir türkücü getirmişler. Adam beni götürüyorsunuz ama ben bir şey bilmiyorum, der. Adamı almaya giden kişiye sorarlar gittiğimiz yerdeki adamın neyi var diye. Adam, adamın karısı delidir, bir onu bilirim der. Düğün yerine gelirler horona girerler. Türkü atma sırası gelince “deli eve bırakmaz, halun beterdir, beter” diye türkü atar. Türküye cevap verir ev sahibi, “belki sizin akıllı ikimize de yeter” der. Bunun üzerine getirilen adam beni boşa getirmişiniz bunun karşısında kimse duramaz der ve ayrılır düğün yerinden.

Cimil’de atma türkü söyleyen meşhur kadınlar vardı. Adam çuhasını omzuna atmış, yokuştan yukarı çıkıyor. Bakmış ki tarla da üç dört kadın çalışıyor. Buralarda türkücü kadınlar meşhur bunların arasında var mı acaba der. Yanaşmış gidiyor, adam; “Cimil üç para köydür, üçte mezrası vardır,” demiş, kadınlardan biri; “giy çuhayı giynine, belki kolları dardur,” diye cevap verir. Adam; “seni de götürüyem, evde üç daha vardır,” kadın; “hepisi senin midir? Yoksa ortağın var mı?” diye yanıtlayınca adam arkasına bakmadan uzaklaşır. İşte atma türkü bu. Kadın okul görmemiş, Hemşin’den dışarı çıkmamış, yöresel olarak bunu kendine mal etmiş. Senelerce önce kadının erkeği susturacak atma türkü söylemesi.

Mesela Üskürt Dağına bizden biri gidiyor. Pazar da kadınlar o zaman bir yük alaf etmişler. Eskiden kadınlar adamlara yol verirlerdi. Üç dört kadın yolun üstüne çıkmışlar, yolda erkek olduğu için adama yol

vermişler. Adamın omzunda dikmalar var. Kadın adamı bir haşlayayım demiş türkü atmış.

Kadın, “Kopardın dikmaları, dayı ne çok meraktın”, adam “Tomli üstüne çıktın, yükü yolda bıraktın”, kadın “Mademki doğru idin, neden yukarı baktın” adam “Ahirette yanasun, dünya da beni yaktun.” Bu türküleri incelediğin zaman içinde güzel sözler, anlamlar olduğu görülür.

Atma türküleri söylerken vakit yok, düşünmeden, mantıklı, tutarlı ve sıra sana gelince anında cevap vereceksin. Ne gençlerimiz merak edip bize sormuşlar, ne de bizler bunları kayıt altına alabilmişiz, anında söylenmiş ve unutulmuş.

Çobanlık ederken karşılıklı kadınlarla türkü atardık. Biz bu yamaçta onlar diğer yamaçta kaidesiyle birlikte, çok önemserdik. Kendimizi teşvik ederdik, öğrenebiliriz, hazır cevap türkü atalım diye. Gençlere kabahat buluyoruz ama alafa giden yok, çobana giden yok şimdi bu ortamlar yok.

TÜRKÜ YA N İLE VEYA Z İLE BİTECEK...

Türküye başlamadan önce sana derler ki “n” ya da “z” olacak sonu, sen de seçersin, türkü seçtiğin harfle biter başka bir şeyle biterse kaybedersin. Tabii bunların hepsi yarışır. Atma türkü söylemek, horon vurmak, horon oynamak, tulum çalmak. Eskiden niye iyi tulumcular, horoncular vardı. Birbirleriyle yarışıyorlardı. Kötü horon oynayamı horona almazlardı. Horoncu, delikanlı bozuyorsun çık horondan dediğinde kimse itiraz edemez, kimse müdahale edemezdi. Horon sadece eğlenmek değildir. Seyirciyi de eğlendireceksin. Türküsünü dinleyecek. Kadının biri ortada uyur mesela hemen ona atma türkü atarlar. Kadın hemen uyanır. Orada bir ahenk vardır. O ahengi bozmadan kuralları herkes kabul ederek o ortama gelir.

Mesela, bir kız ya da bir delikanlı göz kırptı ya da herhangi bir

işareti oldu onu yakalarlarsa hemen türkü atarlar. Hiçbir itiraz hakkı yoktur. Çünkü orada bu hareket Hemşin geleneklerine göre terbiyesizliktir. Bir kızın veya bir erkeğin bu hareketleri ayıptır. Teşvik etmesin, örnek olmasın diye hemen atma türkü ile müdahale ederler.

Sevdaluk yok muydu? Sevdaluklar çok gizli edilirdi. Hiç kimse bilmez ancak isteme durumlarına gelindiğinde derlerdi ki bunlar sevdalı idi derlerdi. Gizli olan şey çok güzeldir. Hemşin’deki sevdaluklar onun için güzeldi. Önceden kızlara horon oynamak yasaktı. Bir işaret verilirse türkü içinde anlaşılırdı sevdaluk ettikleri. Siyah şaylı, ucunda helül gibi işaret verilirse anlaşılırdı ki bu buna sevdadır, türküyü buna diyor, denir. Kara kaşın kara gözün diye ortaya türkü söylenirdi sadece sevdiği kız kendisine söylediğini bilir kimse anlamazdı.

Adam horona girer türküye başlarsa bilinen her türlü konu özel genel bakılmaz atma türkü de söylenir. Atma türkü de sınır yoktur. Türkü de küfür olmaz. Bugüne kadar olmamıştır. Küfür edildi mi atma türkü biter.

Eskilerden birkaç atma türkü söylemişsiniz?

Aklımda eskilerden söylenen hiç atma türkü kalmamıştır. Düğün yerlerinde, çobanlıklarda, dağlarda, yaylalarda yalnız kaldığımız zaman vakit geçirdiğimiz eğlenmek için karşılıklı atma türkü söyledik.

O zaman bu gençlerin suçu değil demek ki atma türküler buldukları ortamda mekân da söylenen ve unutulan türküler olduğu anlaşılıyor.

Evet ben kendi söylediklerimi bile hatırlamam. Çamlıhemşin Derneği Yönetim Kurulu Üyelerine çalışmalarınızdan dolayı ayrıca teşekkür ederim. Atma türkü ile sohbetimizi bitirelim.

*Tatlıdan konuşalım,
Dünya da ne olacak,
Gezdiğimiz topraklar,
Üstümüze dolacak.*

NİHAT SEL

Çok eski devrelerde Çat'tan erzak almak için Erzurum'a giderlermiş. Ben buna ucundan yetiştim. Ben gençliğimde erzak almak için Hemşin Sarvizan nahiyesine giderdim. Benim zamanımda Çat'tan Pazar'a alışverişe gidilirdi. Biz bu işi katırlarla yapardık. Eşek bizde olmazdı. Anadolu'nun muhtelif köylerinde halk hala eşeklerden faydalanır fakat eşek ufak olduğu için az

nin nüfusuna göre bir ila bir buçuk aylık bir süreyi karşılardı. Erzurum yolculukları ile ilgili bir çok hikayeler vardır ve inşallah zaman içerisinde bu hikayeleri de değineceğim.

1950'li yıllardan sonra Erzurum'a yaya yolu ile gitmek tarih oldu. İnsanlar önce Pazardan, sonra da Nahiyeden (Sarvizan) bu

ihtiyaçlarını karşılar oldular. Fakat Nahiyeye ve Sarvizana da gitmek kolay değildi, çünkü sinekler hayvanların gözünü bile kör edebilirlerdi. Ben bu durumu dile getirmek için "Çileli yollar" adı altında bir şiir yazdım. Bu şiire geçmeden önce katırcılıkla ilgili ta Ortaasya'dan Türk'lerin yani bizlerin getirmiş olduğumuz at, eşek ve katırla ilgili kullandığımız eşyaları sayacağım.

Bu eşyalar atalarımızın Ortaasya'dan gelip Hemşin'e ve Doğu Anadolu köylerine yerleştiklerinin açık bir delilidir. Bizler Ortaasya'dan gelmiş ve Hemşin'e yerleşmişiz. O zaman buralarda yaşayan Ermenilerde varmış ve bizler Ermenilerle güzel komşuluk yapmış ve kaynaşmışız. Bu isimleri onlara öğretmişiz ve onlardan da bazı şeyleri bizler öğrenmişiz. Özellikle kültür ve eşya adlarını biz onlardan öğrenmişiz.

Katırın ve atın birinci eşyası yulardır. Sonra semer, kaş, kocacık, paldun, kolon, naldan, nal, muh, sarıpoş, pojoj, tay vs. gelir.

Selam Olsun o günlere

ÇAT VE HEMŞİN'DE KATIRCILIK

Çatlının ve dolayısıyla Hemşinlinin en zor işlerinden birisi de Katırcılıktı. Nahiyeden ve yayladan erzak getirmek ve karnını doyurmak için katırcılığa ihtiyacı vardı. Bölgemizde insanlar ne kadar çok çalışırlarsa çalışınlar kendi tarlalarında yetiştirdikleri ürün ancak altı aylık erzaklarını karşılayabilirlerdi. Diğer altı aylık bölüm için erzağını dışarıdan taşımak zorundaydı. Tarihte Hemşin bölgesinde zenginliğin ölçülerinden biriside senelik erzağını kendi tarla ve bostanından temin etmekte. Yani "Numanoğlu zengindir. Çünkü dışarıdan erzak almıyor!" denirdi. Bu kişilerde zamanında parmakla gösterilecek kadar azmış. O bakımdan Çat'da katırcılığın ayrı bir yeri vardı.

yük taşır ve bu yüzden Hemşinlinin işine pek gelmezdi. At ise yokuşlu, inişli ve uçurumlu yollardan rahatça gidemezler, bu sebeple taşımacılıkta atlarda pek tercih edilmez. Binek olarak at pek kullanılmazdı. Semer vurulan at artık atlık görevini de pek yapamazdı. Bu sebeple taşımacılık deyince akla ilk katır gelirdi. Ayrıca katır, at'tan daha az yem yer ve beslenmesi at'tan daha kolaydır. Ayrıca engebeli yollarda katır, at'tan daha güvenli yürür. iderler

Benim yetiştiğim zamanda Çatlılar kalkar üç gün boyunca yürüyerek Erzurum'a katırla giderler üç günde de geri dönerlerdi. Yaklaşık yedi gün süren bu yolculukta sarıbaş, arpa, çavdar, nadir olarakta buğday getirirlerdi. Bu erzak hane-

ÇİLELİ YOLLAR...

Gideceğim aşağı, naldan ipten asılı,
Daha bir gün önceden, çuvallar ot basılı,
Gün doğmadan yürünür, köyden başka yolcu var,
Sen azığı evden al, arkadaş yoldan çıkar.

Sevincin yokuşunda, gözüm yolu zor seçer,
Ne kadar erken çıksak, Elevit Çat'ı geçer,
Hayvanın yükü yoktur, kuyruğunu hiç tutma,
Hemşinli ve Kaleli, yetişiyor unutma.

Tayın çekmesin moloş, mükün yanlara atar,
Aşağıdan gelen yolcu, golunalarda çatar,
Düşmesin ayağına, paldununu iyi ger,
Onun yükü ağırdır, sen boşsun ona yol ver.

Aşağıdan gelenlerin, beti benzi solmuştur,
İhtiyaçtan olacak, bu bir adet olmuştur,
Sakin yorgunum diye, kimse dalgın olmasın,
İyi kolla hayvanı, bir yere tay almasın.

Yukarı dönen yolcu, terlidir hem de üşür,
Dar yol trafiğinde, bazen sopa konuşur,
Katırcı keyiflidir, akşam iyi yatmışsa,
O keyfi çabuk biter, hayvanı nal atmışsa.

Ayağındaki çarık, aşınmış tüyü yoluk,
İndik Mollaveyise, aşırı kalabalık,
Kimi dere yukarı, kimi dağa vuracak,
Burda yemek vaktidir, kafile az duracak.

Yoldan düşen armudu, elinle sil de ısır,
Nasıl da bayatlamış, niğmet mi ander Mısır.
Dağa vurmada önce, hayvana bakacaksın,
Şayet muğ eksilmişse, burada çakacaksın.

Daha şimden gevşemiş, çanklarının bağı,
Sinek göz açtırmıyor, davran tutalım dağı,
Akşama saklamışsın, şadınağında yağı,
Yorgunluk yakaladı, daha Çiñçiğ Irmağı

Böyle geçireceksin, baharı yazı güzü,
Sineğe yol vermiyor, güzel piçğorun düzü,
Yolun çoğunu geldik, artık döndük arkaya,
Ruslar aya gidiyor, biz bu yollarda yaya.

Teknende Hus kalmamış, bekle çilekeş ana,
İkinci geldi geçti, biz indik sarvizana,
Hayvanlar tamamen boş, otlar yolda kalacak,
Hayvanı bağla gana, şimdi yük tutulacak.

Tayları vuracaksın, hayvana sağlı sollu,
Buğdayı koballardan, diğeri Paslıoğlu,
Burdan niceler içmiş, bal çeşmenin tasına,
Çuvallar yüz okkadır, pileki ortasına.

Zaten neyin varidi, olduğuda soyuldi,
Sinekler azalıyor, artık güneş dolundi,
Yokuşa başlamadan, birde üzerini sil,
Aceleye gerek yok, uğrağın Hacı Kamil.

Gece Hacı Kamilin, çilesi neşesi var,
Kimi tahta üstünde, kimisi oynar kumar,
Herkes daarcığını, bir masaya koyacak,
Yarın dağ aşılacak, hayvan iyi doycak.

Daha sabah olmadan, gene yola düşersin,
Daarcıkta kalmışsa, kalanı yolda yersin,
Handa kalan insanlar, bu saatte dirilmiş,
Kuru tahta üstünde, kemikleri erimiş.

Götürdüğün erzağın, gireceği yer tecir,
Gürgende zor içilir, daha açmamış fecir,
Kuyruğunu iyi tut, çıktığın yokuş çok dar,
Üstten de uç veriyor, Hemşinli katırcılar.

Kumar, iğri çiçeği, Üskürt Dağı'nın süsü,
Sabah açarken gelir, güzel kale türküsü,
Zaten ağır bu yüke, biraz yağmur binecek,
Dağ aşağı dönmeden, taylar geri inecek.

Başasağı inerken, paldunda tam gerilir,
Piçğor kaşan yeridir, azıcık dincerilir,
Sıçrayan çamurlardan, gözlerimiz silinmez,
Bu paldun bir koparsa, ne olacak bilinmez.

Hayde ço moloşum ço, yolunu bileceksin,
Bundan kurtuluş yoktur, yokuşu ineceksin,
Gözün üstünde olsun, hayvana almasın tay,
Nasıl da dayanıyor, sanki bacakları yay.

Ola selamun aleykum (Ço) aşağıdan ne haber var,
Ve aleykum selam (Geh) dağlardan çıktımı kar,
Çakçudun kabanından, hayvanlar derin solur,
Bu çileli yollarda, bu şakalarda olur.

Hayde gayret moloşum, Molevinçe az kaldı,
Daha yokuş bitmeden, por hayvan kara daldı,
Ayağın bastı düze, tay ileri alınsın,
Yolun döndü yokuşa, semer beline binsin.

Yükün bilincindesin, adımını atarsın,
Oçgedap düşüm yeri, orda biraz yatarsın,
Oçgedapta yemine, biraz arpa eklenir,
Yüklersin hayvanları, diğerleri beklenir.

Moloşum soloğanlı, yolda nefesi tekler,
Aman hesaplı yürü, herkes dört gözle bekler,
Derin işe yaramaz, zaten mundardır etin,
Bucakta unutulur, naldan, çakuç, kelpetin

Nahiyeden on lira, götürürsün kirayı,
Evde kadından önce sen almışsın sıayı,
Kimseye yol vermezsin, moloşum uçgi başı,
Yük taşıya taşıya, gözlerin olmuş şaşı.

Bu çileli yollarda İnsanlar olur ası,
Çat'ın çorbası meşhur Elevit muhlaması,
Düşeriz bu yollara, yedisinden yetmiş,
Biz Çat'a ulaşıncı Hemşin'linin çok işi.

İmkan yok hiç düzelmez, Likoğlu'nun yokuşu,
Bazen çingiraklıdır, sağrıda sarıpoşu,
Nerdesin baytar medet, gözüm hep seni arar,
İnerken paldun tutar, yokuştada kolon var.

Eroğun yokuşunda, hayvan aç ota daldı,
Marşal yardımı diye, bize bu buğday kaldı,
Uyan hemşinli uyan, hiç bitmeyecek derdin,
Bunca derde değer mi, bunca şehidi verdin.

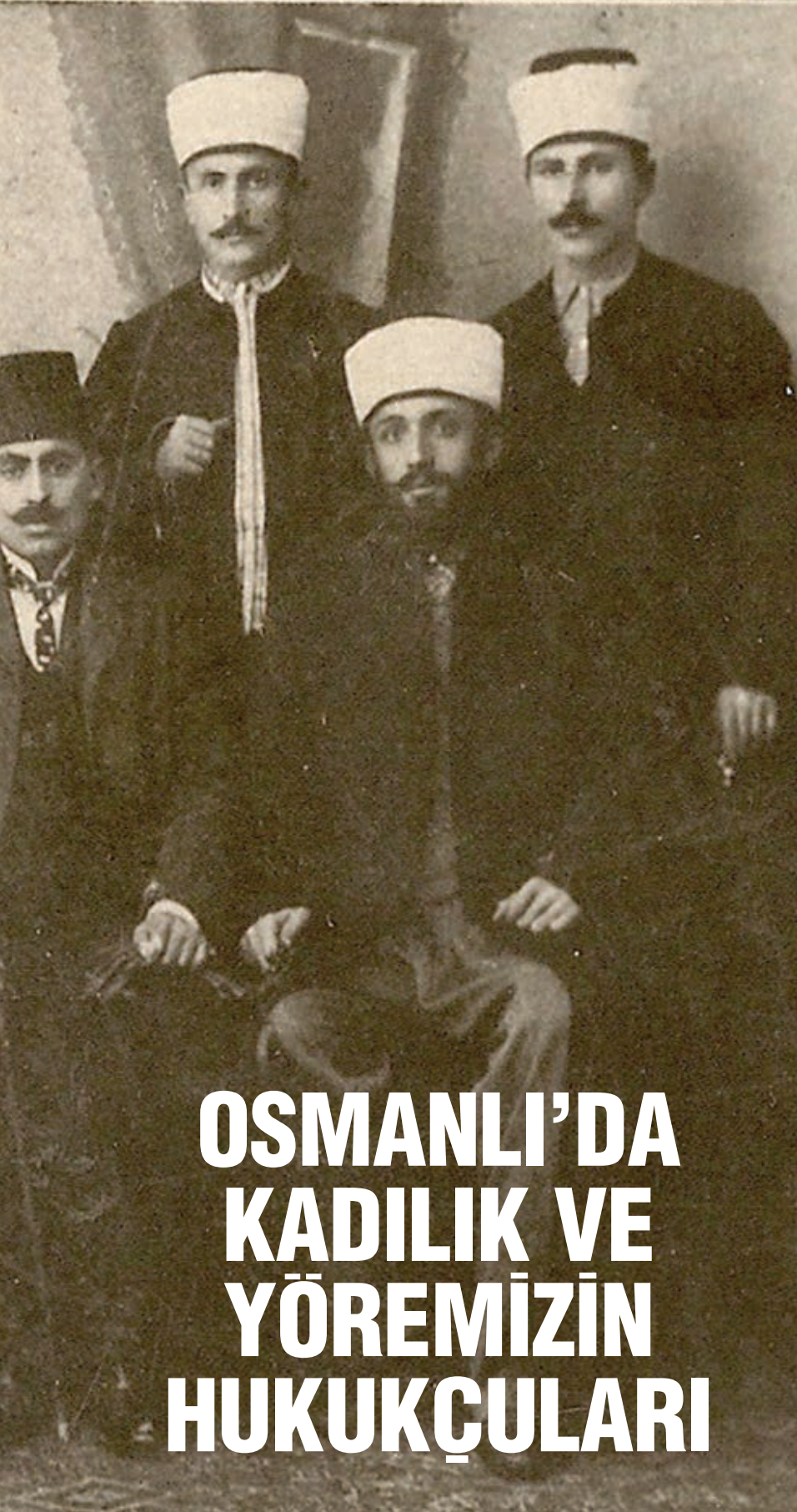
Siloda çillenmişti, buğdayın çoğu yaştı,
Coni hayvana vermez, Menderes ilahlaştı,
Bunca çileden sonra, yolculuk geri kaldı,
Bu simsiyah buğdaydan, Hemşinli kilo aldı.

Akçalın sayesinde, ofiste buğday çoktu,
Bundan önce Hemşinde, bu imkanlarda yoktu,
Nahiyeden aşağı, köprüde kalacaktın,
Ertesi gün pazardan kokoroz alacaktın.

Atina çarşıbaşı, olacaktı durağın,
Bu akşam yol ayrımı, yarısındadır dağın,
Atina çayı sıcak, ver hayvana suyunu,
Hemşinli orijinal, değiştirmez huyunu.

Çiğciva'nın hukukçuları

OSMANLI'DA KADILIK VE YÖREMİZİN HUKUKÇULARI

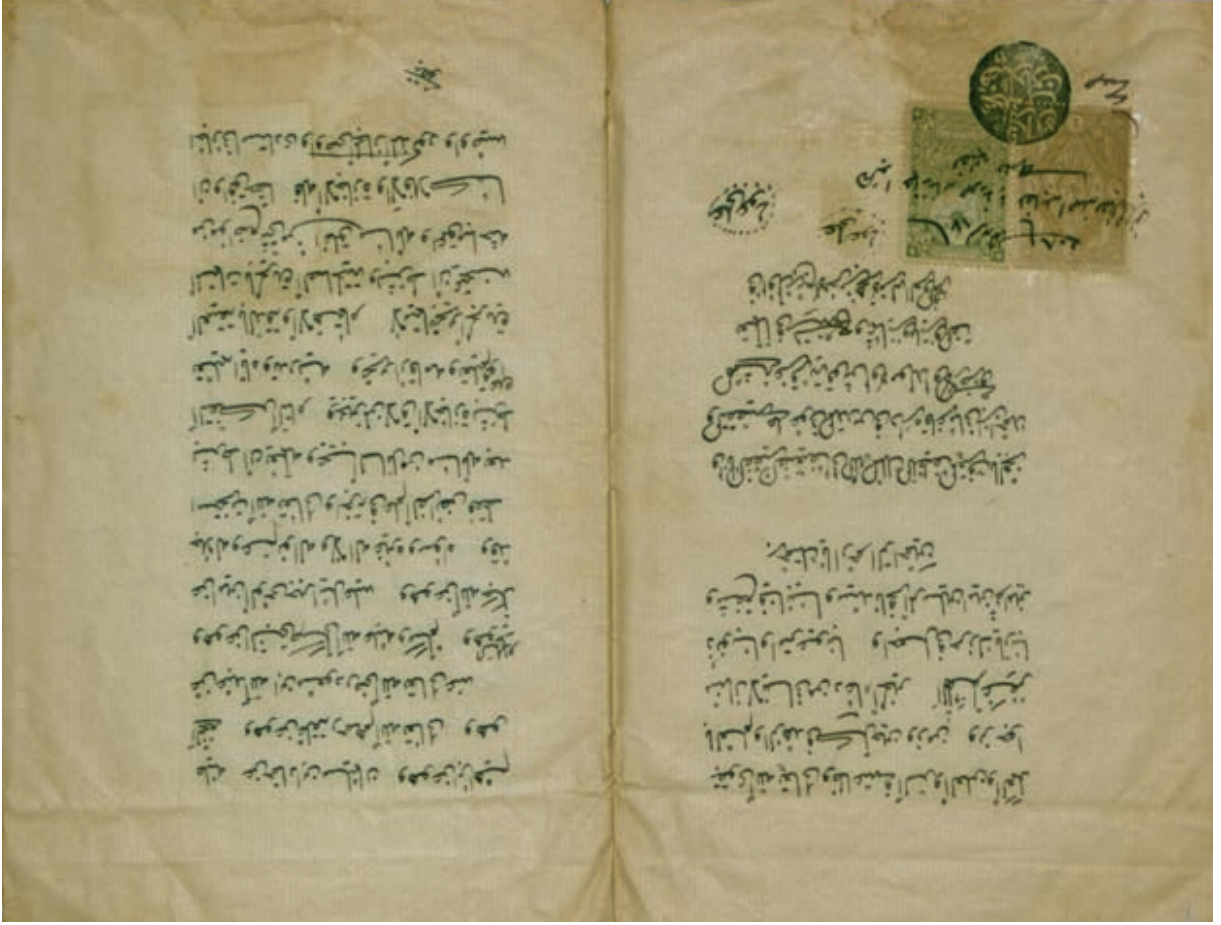

İSHAK GÜVEN GÜVELİOĞLU

Kadılık müessesesi, insanlık tarihi kadar eskidir. Çünkü insan varoluşundan bu yana, kendisi ile başkaları arasında meydana gelen anlaşmazlıkların çözümünde, daima başka bir insana ihtiyaç duymuştur. İnsanlar arasındaki davalara bakan bu kişiler, genellikle kabilelerin akıl ve kuvvetçe önde gelenlerinden olmuştur. İslamiyet'le birlikte, bu görevi bizzat Hz. Peygamber üstlenmiştir. Hulefâ-i Râşidîn döneminde de yargı, halifenin görevleri arasında yer almıştır. Ancak zamanla İslam toprakları genişleyip yargıya dair işler çoğalınca, halifeler gerek hilâfet merkezinde gerekse vilayetlerde, kendilerine vekâleten davalara bakmak için hususi memurlar tayin etmişlerdir. Osman Gazi döneminden itibaren, fethedilen yerlere birer kadı tayin edilmesi bu usulün devamıdır.

Kadılık, Osmanlı Adliye Teşkilâtı'nda son derece önemli bir vazife olduğu için, bu vazifeye tayin edilecek kişinin müslüman, akıllı, bâliğ, hür ve erkek olmasının yanı sıra, mutlaka yüksek dereceli medrese eğitimi de almış olması gerekiyordu.

Mahkemeye intikal eden bütün şer'î ve örfî davalara bakmak, kadıların en temel göreviydi. Ancak kadıların yetki ve vazifeleri sadece yargıyla sınırlı değildi. Bunun yanı sıra sefer esnasında ordu ihtiyaçlarının temini, avâız (vergi) hanelerinin kaydı ve toplanması, vakıf mütevellilerinin ve medreselerin kontrolü, gelen ferman ve emirlerin

Ahmet Faik Efendi'ye Kuşova köyünden olup Kağızman'da müderrislik yapan Ali Avni Efendi tarafından verilmiş İcazetnamenin son sayfası

halka ulaştırılması, alacak-verecek meseleleri, şehrin düzen ve temizliği, asayişin sağlanması gibi idarî, malî, beledi ve askerî pek çok alanda yetki sahibiydiler. Bunun dışında noterlik görevini de yürütürlerdi. 1839 yılında ilan edilen Tanzimat'a kadar her türlü davaya bakan kadılar, Tanzimat'ın ilanından sonra yalnız evlenme, boşanma, nafaka, miras davalarına bakan mahkemelerin başkanları haline gelmiştir.

Kadılar, şer'i usullere göre karar veren mahkeme reisleri oldukları için iyi bir fıkıh eğitimi almaları gerekmektedir. Nitekim verdikleri kararlar, büyük İslam müçtehitleri tarafından yazılan kitaplara ve bazı Osmanlı Şeyhülislamlarının verdikleri fetvalara dayandırılmıştır. Tanzimat'ın ilanından sonra birçok alanda yeni düzene göre kurumlar oluşturulurken ilk defa 1853 yılında kadı yetiştirmeye yönelik Muallimhane-i Nüvvab adlı

okul faaliyete geçirilmiştir. Okulun adı 1883 yılında Mekteb-i Nüvvab, 1909'da Mekteb-i Kuzât ve 1913 yılında Medresetü'l-Kuzât olmuştur. Bu ad zamanla Mekteb-i Hukuk ve nihayet Hukuk Mektebi'ne dönüşmüştür. Yukarıda işaret edildiği gibi bu okula kayıt olacak öğrenci mutlaka ilk tahsilden sonra İstanbul'un Fatih, Süleymaniye ve Bayezit medreselerinden birinde eğitim görüp din adamı olarak icazet alması gerekmektedir. Bu aşamalar hallolduktan sonra Kadılık mektebi için gerekli olan sınavlara müracaat edilebilirdi. Nitekim kısa biyografi bilgilerini verdiğimiz kadıların da incelediğimiz dosyalarında her birinin iyi bir medrese eğitimi aldıkları kendileri tarafından ifade edilmektedir. Bu nedenle ilmiye sınıfı denen din adamları grubunu oluşturan imam, hatip, vaiz, müderris, dersiam, naib ve kadılar, üst kurum olarak Şeyhülislamlık makamına bağlı görevlilerdi.

Makalemizin kaynağı

Osmanlı Şeyhülislamlık kurumunun arşivi olan Meşihat Arşivi'ndeki kadı dosyaları ile Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Sicill-i Ahval Defterleri'dir. Yöremiz'den yetişmiş olan kadılar elbette ki burada bahsettiğimiz kişilerden ibaret değildir. Burada bahsettiğimiz kişiler adı geçen iki arşivde dosya ve sicil kaydı olanlardır. Hukuk mektebinden mezun olduğu halde kadılık yapmayan kişilerin sicil kayıtları tutulmamıştır. Keza Cumhuriyet döneminde de adliye teşkilatında görev yapmaya devam eden kişilerin dosyaları Osmanlı ve Meşihat arşivlerinden Ankara'da bulunan Adalet Bakanlığı'na gönderildiğinden ötürü bu kişilerin dosyalarını incelemek mümkün olmamış ve dolayısı ile sicil bilgilerine yer verilememiştir.

Makalemizin başlığını "Yöremiz Kadıları" değil de "Yöremiz Hukukçuları" olarak açmamızın sebebi ise

bu kişilerden bazılarının sicil kayıtlarında kadı, bazılarının naib, bazılarının mahkeme reisi, bazılarının da Adliye teşkilatının merkez kadrolarında görev almış olmalarındandır.

Dosya ve sicil kaydını incelediğimiz dört yüz civarındaki kişi arasından seçtiğimiz Libya'dan Rumeli'ye, Yemen'den Malkara'ya kadar geniş bir coğrafyada hizmette bulunmuş 35 yöremiz hukukçusu ile ilgili derlenen kısa bilgiler şöyledir;

Ahmet Edip Efendi

Numanzade Abdülkadir Ağa'nın oğludur. 1872 yılında Melmenat (Akbucağ) Köyü'nde doğdu. İlk tahsilini memleketinde gördükten sonra İstanbul'a gidip Süleymaniye Medresesi'ne kaydoldu. 1899'de buradan icazet aldı. Bu sırada devam ettiği Mekteb-i Nüvvab'dan da 1905'de mezun oldu. Çarşamba, Bayburt ve Giresun kadılıklarında bulundu.

Ahmet Faik Efendi

1845 yılında Makrevis (Konaklar) Köyü'nde doğdu. Hacı Süleyman Ağa'nın oğludur. Memleketindeki ilk eğitim ve medrese tahsilinden sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne girdi. Daha sonra imtihanla Mekteb-i Hukuk'a girdiyse de mezun olmadan ayrıldı. 40 yaşında devlet hizmetine girdi. Trabulusgarb, Zuvara, Nerhune (Libya), Atina (Pazar), Diyadin, Hopa, Ladik ve Hınıs naibliklerinde bulundu.

Ahmet Galib Efendi

Boduroğlu Mustafa Ağa'nın oğludur. 1877 yılında Senoz'un Babik (Gürpınar) Köyü'nde doğdu. Tahsiline kendi köyünde başladı. Daha sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne girdi ve 1905'de buradan icazet aldı. Bu sırada Mekteb-i Kuzat'a devam ederek 1904'de buradan mezun oldu. Karamürsel, Ürgüp ve Bartın'da kadılık yaptı.

Ahmet Galib Efendi: İshakoğlu ailesinden Şaban'ın oğludur. 1874 yılında Hemşin'de doğdu. Köyündeki ilk tahsilden sonra Bayezid Medresesi'ne girdi. 1904'de buradan icazet aldı. Hukuk Mektebi'ne devam ederek 1907'de mezun oldu.

Erzurum ve Kiğı'da görev yaptı.

Ahmet Galib Efendi: Tüccardan Ali Efendi'nin oğludur. 1881 yılında Çinçiva (Şenyuva) Köyü'nde doğdu. İlk eğitimini köyünde, medrese eğitimini çeşitli medreselerde yaptıktan sonra İstanbul'a gitti ve Fatih Medresesi'ne girdi. İcazet aldıktan sonra girdiği Mekteb-i Nüvvab'dan da 1908'de mezun oldu. Sultanyeri, Niksar ve Erbaa kazalarında görev yaptı.

Ahmet Galip Efendi

Lazalizade Süleyman Ağa'nın oğludur. 1845 yılında Çinçiva (Şenyuva) Köyü'nde doğdu. Çinçiva köyü çami imamı Mehmet Memiş Efendi'den bir süre ders okuduktan sonra Erzurum'a gitti. Burada çeşitli ilim dallarında icazet aldı. Daha sonra İstanbul'a gitti ve Fatih Medresesi'ne girdi. Buradan da icazet aldığı gibi imtihanla girdiği Mekteb-i Nüvvab'ı 1881'de. Genç, İspir, Bayburt, Pasinler, Ertuğrul, Bolu ve Sakız'da görev yaptı.

Ahmet Hamdi Efendi

Babası Erzurum müftüsü Ali Efendi'dir. 1855 yılında Çinçiva (Şenyuva) Köyü'nde doğdu. İlk tahsilden sonra babasının yanında medrese dersleri okudu. Daha sonra İstanbul'a giderek icazet aldı. Bundan sonra Fatih Medresesi'nde hocalık yapmaya başladı. Naiblik imtihanına girerek kazandı ve naib ruhsatı aldı. Meslek hayatı İstanbul'da Rumeli Kazaskerliği'nin çeşitli birimlerinde hizmetle geçti.

Ahmet Hayati Efendi:

İslamoğlu ailesinden Osman Ağa'nın oğludur. 1878 yılında Hemşin'de doğdu. Memleketindeki ilk eğitimden sonra Erzurum'da, daha sonra İstanbul'da Süleymaniye Siyavuşpaşa medreselerinde eğitim gördü. 1908'de icazet aldı. Kaydolduğu Mekteb-i Hukuk'tan 1907'de mezun oldu. Rakkalar, Kırcaali ve Ofta görev yaptı. Pilevne'de esir düşmüş ve 1912'de orada vefat etmiştir.

Ahmet İslam Efendi

Kadı Mahmud Hamid Efendi'nin

oğludur. 1851 yılında Hemşin'de doğdu. İstanbul'da Sıbyan Mektebini ve Şehzade Rüşdiyesi'ni tamamladıktan sonra Mülkiye Mektebi ve Fatih Medresesi'ni tamamladı. İstanbul'un çeşitli okullarında ve Rize Rüşdiye mekteplerinde muallimlik yaptıktan sonra Terme, Görele, Şemdinan, Elyak, Hakkari, Necid, Akçaabat ve Hınıs naibliklerinde bulundu.

Ali Avni Efendi

Kösezade Ahmet Efendi'nin oğludur. 1817 yılında Hemşin'de doğdu. İlk tahsilden sonra Erzurum'a giderek yörenin meşhur alimlerinden ilim tahsil ederek her birinden ayrı ayrı icazet aldı. Kağızman Müderrisliği, Erzurum Müftülüğü ve dört dönem vekâleten Erzurum Naibliği yaptı. Mecidiye nişanına sahip idi.

Ali Necati Efendi

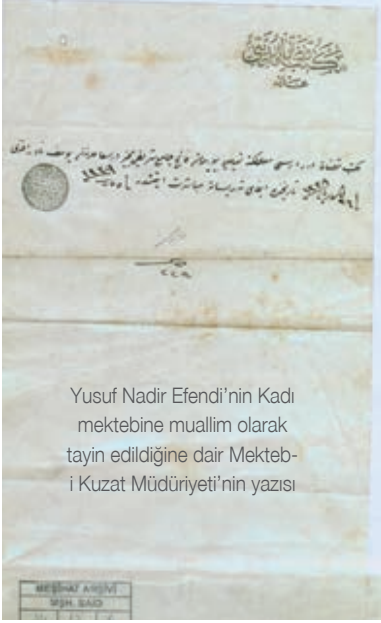
Hurşid Efendi'nin oğludur. 1868 yılında Hemşin'de doğdu. Tahsilini Erzurum'da tamamladıktan sonra Mekteb-i Hukuk'a devam etti. Erzurum İstintak ve Müdde-i Umumi Muavinliği'nde ve Beyoğlu Bidayet Mahkemesi'nde görev yaptı.

Ali Necip Efendi

Makrevis (Konaklar) Köyü'nden Gülapoğlu Ahmet Efendi'nin oğludur. 1859 yılında Hemşin'de doğdu. Memleketindeki ilk eğitimden sonra tahsiline Erzurum'da devam etti. Daha sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne kaydoldu. İcazet aldıktan sonra imtihanla girdiği Mekteb-i Nüvvab'ı 1888'de tamamladı. Genç, Lazistan, Gümölcine, tekrar Lazistan, Manastır, Van ve Diyarbakır'da görev yaptı.

Ali Zühdü Efendi

Ulemadan Osman Efendi'nin oğludur. 1853'de Hemşin'de doğdu. Memleketindeki ilk tahsilden sonra Süleymaniye civarında Süleyman Subaşı Medresesi'ne kaydoldu ve 1883'de icazet aldı. Aynı yıl Mekteb-i Nüvvab'a girerek 1887 yılında mezun oldu. Üzümlü, İdlip, Saruhan, Erdek, Erdemir, Ayaş, Sürmene, Cisri Mustafapaşa ve Niğde'de görev yaptı.

Yusuf Nadir Efendi'nin Kadı mektebine muallim olarak tayin edildiğine dair Mekteb-i Kuzat Müdüriyeti'nin yazısı

Behlül Fazıl Efendi

Kösezade ailesinden Mustafa Ağa'nın oğludur. 1852 yılında Hemşin'de doğdu. İlk tahsilden sonra Erzurum'da ve İstanbul'da Fatih Medresesi'nde okudu. Daha sonra Mekteb-i Hukuk'a girip 1892'de mezun oldu. Genç, Erzincan, Erzurum, Mardin, Ergani Madeni kazası ve sancaklarında görev yaptı.

Halil Hâki Efendi

Hoca Ahmet Hamdi Efendi'nin oğludur. 1862 yılında Senoz'un Balahor (Yenice) Köyü'nde doğdu. İlk ve medrese tahsiline köyünde başladı. Daha sonra İstanbul'a giderek Süleymaniye Medresesi'ne devamla icazet aldı. Mekteb-i Nüvvab'a girerek 1899'de buradan mezun oldu. Ünye, Molova, Kelkit, Sandıklı, Köprü, Sürmene, Kuruçay ve Terme kazalarında görev yaptı.

Hüseyin Avni Efendi

Çinçiva (Şenyuva) Köyü'nden Naibzade Süleyman Efendi'nin oğludur. 1878 yılında Hemşin'de doğdu. Memleketindeki ilk tahsilden sonra Erzurum'a giderek Yetim Hoca Mustafa Efendi'den ders okumaya başladı. 1903'de İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne devam edip icazet aldı. İmtihanla girdiği Mekteb-i Nüvvab'ı 1911'de tamamladı. Biga ve Meda-

lin kadılıklarında bulundu.

Hüseyin Fevzi Efendi

Mahmudoglu ailesinden Hacı Mahmud Ağa'nın oğludur. 1878 yılında Hemşin'de doğdu. Mahalle mektebinden sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'nde tahsil gördü ve 1906'da icazet aldı. Bu sırada Hukuk Mektebi'ne devam ederek 1904'de buradan da mezun oldu. Delvine, Görice, Canik, Cebel-i Bereket, Mut, Erzincan ve Ergani'de görev yaptı.

Hüseyin Hüsnü Efendi

Hemşin kazası hanedanından Kumbasarzade Süleyman Vehbi Efendi'nin oğludur. 1844 yılında Hemşin'de doğdu. Babasının evini İstanbul'a nakletmesi üzerine tahsiline İstanbul'da başladı. Bayezid Rüşdiye Mektebi'nden sonra Fatih Medresesi'nden mezun oldu. Açılan naiblik imtihanını kazanarak naib oldu. Tirebolu, Ordu, Cisri Ergene, Mudanya, Gödös, Tırnova, Tabriya, Nasıra, Hısn'ül-Ekrâd, Tire, Humus, Terme, Safranbolu, Asir, Hudeyde, Burdur, Cebel-i Garbi, Ortaköy ve Maraş'ta görev yaptı.

Mehmet Ali Efendi

Mehmet Emin Efendi'nin oğludur. 1842 yılında Senoz'un Babik (Çukurluhoca) Köyü'nde doğdu. Tahsiline kendi köyünde başladı. Daha sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne devam etti ve icazet aldı. Bu sırada Medresetü'l-Kuzat'a devam ederek 1896'da mezun oldu. Kirmasti, Sürmene ve Görele'de görev yaptı.

Mehmet Bedrettin Efendi:

Hemşin'in Tecina (Akyamaç) Köyü hanedanından Musluoğlu Hacı Ali Efendi'nin oğludur. 1869 yılında Hemşin'de doğdu. İlk tahsilden sonra Sultan Selim Rüşdiye Mektebi'nde ve Dersaadet İdadî'sinde okudu. Daha sonra Hukuk Mektebi'ne girerek 1899'da mezun oldu. Filibe'nin Rubcoz kazasında görev yaptı. Liyakat madalyası sahibi idi.

Mehmet Behzat Efendi:

Hacı Hüseyin Hüsnü Efendi'nin oğludur. 1870 yılında, Hemşin'de

doğdu. Sıbyan Mektebinden sonra Şehzade Rüşdiye Mektebi ve Mülkiye Mektebi'nde okudu. Daha sonra Hukuk Mektebi'nden mezun oldu. Temyiz Mahkemesi ve Baş Müdde-i Umumilik makamında, Aydın ve Siroz Ticaret Mahkemelerinde görev yaptı.

Mehmet Hürşit Efendi

Babası Ardahan muhacirlerinden Kürdzade Ali Efendi'dir. 1845 yılında Mollaveys (Ülkü) Köyü'nde doğdu. Köyündeki ilk tahsilden sonra Erzurum'a giderek medreseye kaydoldu. Daha sonra İstanbul'a giderek Fatih civarında Samancızade Medresesi'ne girdi. 31 yaşında olduğu sırada Mekteb-i Nüvvab'a girdi ve 1879'da mezun oldu. Van'ın Şatak, Erzurum'un Karakilise, Eleşkird, Şemdinan, Atina (Pazar), Hopa ve Kığı kazalarında görev yaptı.

Mehmet Hürşit Efendi

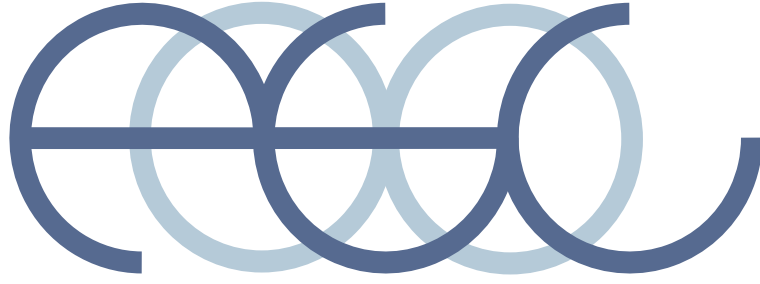
Temoşzade Hasan Efendi'nin oğludur. 1851 yılında Melmenat (Akbcucak) köyünde doğdu. Köyündeki ilk tahsilden sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne girdi ve icazet aldı. Bu sırada Mekteb-i Nüvvab'a girerek 1886'da buradan mezun oldu. Çorlu, Bayburt, Sürmene, Zile, Görele, Nablus, Niğde, Sinop ve Musul'da görev yaptı.

Mehmet Nazif Efendi

Senoz bölgesi Tolanis (Yeşiltepe) Köyü'nden Topçuoğlu Mustafa Efendi'nin oğludur. 1864 yılında doğdu. Memleketinde ilk tahsili gördükten sonra Fatih Medresesi ve Darülmualimîn (Öğretmen Okulu) Rüşdiyesi'ne devam etti. Daha sonra Mekteb-i Hukuk'a girerek 1893'de mezun oldu. Mardin, Süleymaniye, Maraş, Ankara, Suriye, Bağdat, Erzurum, Musul, Halep ve Antep'de görev yaptı. Donanma ve Hilal-i Ahmer madalyalarına sahip idi.

Mehmet Vehbi Efendi

Demircizade Hacı Ali Rıza Efendi'nin oğludur. 1857 yılında Hemşin'de doğdu. Tahsiline Erzurum'da başladı. Daha sonra İstanbul'a gelerek dini ilimlerde eğitimini yükseltti. 1886'da Şurây-ı

pobol software solutions

yazılım-web tasarım-e-ticaret-uzaktan eğitim

<html>
</html>

<style>
</style>

<script> </script>

\$ ('')

<? php ?>

HTML
y e a a

CSS
a t h

Javascript-jQuery

PHP
e o a

p x r n

s y e

e t k g

c l e

r u u

a e t

p a d

g i

e n

g

r m a

s e g

o e

n

a

i

Adres: 1065.Cad 120/13 Öveçler Çankaya/ANKARA

Tel: 0 312 473 1001 Fax: 0 312 476 0 466 GSM: 0 505 619 35 67

E-Mail: info@pobol.net Web: www.pobol.net

Lazistan Naibi Ali Necib Efendi

Devlet (Danıştay) İstinaf ve Temyiz Mahkemeleri'nde görev yaptı. Fatih'te Kumrulu Mescid mahallesinde yaşarken 1922'de vefat etti.

Mesut Saadeddin Efendi

1871 yılında Hemşin'de doğdu. Memleketinde Sibyan Mektebi'nde okuduktan sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne devam etti ve icazet aldı. Daha sonra Mekteb-i Hukuk'a girip 1905 yılında mezun oldu. Gümüş Liyakat Madalyası'na sahiptir. 1910'de Rumeli'de Kalkandelen kazası Bidayet Mahkemesi Başkanlığı'na tayin edildi.

Osman Remzi Efendi

1872 yılında Hemşin'de doğdu. Memişoğlu İdris Efendi'nin oğludur. Önce Erzurum Sibyan Mektebi'nde, sonra Dersaadet Mülkiye İdadisi'nde okudu. Daha sonra Fatih Medresesi'ne devam etti. Medreseden sonra Mekteb-i Hukuk'a girip 1900'de mezun oldu. Kayseri, Yozgat ve Diyarbakır'da görev yaptı.

Ömer Hulusi Efendi

1852 yılında Senoz bölgesinden Çutnis (Ormancık) Köyü'nde doğdu. Abdulaziz Efendi'nin oğludur. Mahalli Sibyan Mektebi'nden sonra İstanbul'a giderek Süleymaniye Medresesi'ne kaydoldu. Buradan icazet aldıktan sonra Nüvvab Mektebi'ne girdi ve 1880'de mezun oldu. Trabzon'da ve Fethavane'de

çalıştıktan sonra Çatalca, İzmit, Menteşe, Siroz, Kütahya ve Kosa kadılıklarında bulundu.

Ömer Lütfü Efendi

Behlül Vehbi Efendi'nin oğludur. 1881 yılında Hemşin'de doğdu. İlk tahsilini memleketinde yaptıktan sonra İstanbul'a giderek Fatih Medresesi'ne girdi. Buradan icazet aldıktan sonra Mekteb-i Kuzat'a girdi ve 1911'de mezun oldu. Çemişgezek ve Palo kazalarında görev yaptı.

Recep Fehmi Efendi

Ali Galip Efendi'nin oğludur. 1859 yılında Hemşin'de doğdu. Memleketindeki ilk eğitimden sonra Erzurum'a giderek medrese derslerini okudu. Daha sonra İstanbul'a giderek Şeyhülislam Mustafa Fehmi Efendi'nin ders halkasına katıldı ve icazet aldı. İmtihanla girdiği Mekteb-i Nüvvab'ı 1903'de tamamlayarak mezun oldu. Hemşin, Merzifon, Çarşamba, Zonguldak, Tirebolu, Osmancık ve Köprü kazalarında görev yaptı.

Reşit Fehmi Efendi:

Kalyoncuza Mehmet Efendi'nin oğludur. 1853 yılında Senoz'un Peştan (Uzundere) Köyü'nde doğdu. Memleketinde ilk eğitimi ve bir süre medrese eğitimi aldıktan sonra İstanbul'a giderek Süleymaniye Medresesi'ne girdi. Daha sonra Mekteb-i Nüvvab'ı da tamamlayarak

1884'de mezun oldu. Sürmene, Pasinler, Ispir, Karahisarşarkı, Malkara ve Bolu Naibliklerinde bulundu.

Süleyman Sırrı Efendi

Fırıncı esnafından Hacı Tahir Ağa'nın oğludur. 1867'de Kolona (Zilkale) Köyü'nde doğdu. Köyündeki ilk tahsilden sonra Amasya'da ve daha sonra Fatih Medresesi'nde eğitim görerek 1893 yılında icazet aldı. İmtihan ile girdiği Mekteb-i Nüvvab'ı 1898'de tamamlayarak mezun oldu. Kiskim (Yusufeli), Ispir, Söğüt ve Bafra'da görev yaptı.

Süleyman Şahin Efendi

Babası Hemşin hanedanından Kumbasarzade Ahmet'tir. 1848 yılında Cimil'de doğdu. Eğitimi-ne Köyü'nde başladı. Daha sonra Rize Medresesi'nde iki sene eğitim gördükten sonra İstanbul'a gitti ve Fatih Medresesi'ne girdi. 1873'de imtihanla Mekteb-i Nüvvab'a girdi ve 1876'de mezun oldu. Halep vilayetinde Baylan ve İskenderun, Orta vilayetinde Babay-i Atik ve Eskice, Erzurum'un Tortum ve Nablus kazalarında görev yaptı.

Yakup Hasib Efendi

Kibarzade Behlül Efendi'nin oğludur. 1879 yılında Çiçiva (Şenyuva) Köyü'nde doğdu. Yetim Hoca'nın medresesinde bir müddet tahsil gördükten sonra İstanbul'a giderek Bayezid Medresesi'ne girdi ve eğitimini tamamlayarak icazet aldı. Daha sonra imtihanla girdiği Mekteb-i Kuzat'tan 1908 yılında mezun oldu. Ortaköy, Aziziye, Palo ve Çemişgezek kadılıklarında bulundu.

Yusuf Nadir Efendi

Feyzullahoğlu Abdülkadir Efendi'nin oğludur. 1871 yılında Senoz'un Balahor (Yenice) Köyü'nde doğdu. İlk tahsilini memleketinde gördükten sonra İstanbul'a giderek Bayezid Medresesi'ne girdi ve eğitimini tamamlayarak icazet aldı. Bu arada Muallimhane-i Nüvvab'ı da tamamlayarak mezun oldu. Fatih Medresesi Müderrisliği, Kasımpaşa naibliği, Kadı Mektebi hocalığı ve Fetvahane Müsevvidliği yaptı.

SADECE ARABA KİRALAMIYORSUNUZ

KONFORUNUZ DA ÖNEMLİ

7/24 Arayabilirsiniz

0 544 344 53 53

İZMİR HEAD OFFICE

İzmir Adnan Menderes Havalimanı
iç hatlar terminali Gaziemir / İzmir

Telefon: +90 232 273 70 00

+90 232 273 70 01

Fax: +90 232 273 70 02

ANTALYA BELEK BRANCH

Akdeniz Mahallesi Kocareis Caddesi

Çavuş Sokak No:207505, Belek / Antalya

Telefon: +90 242 715 34 80

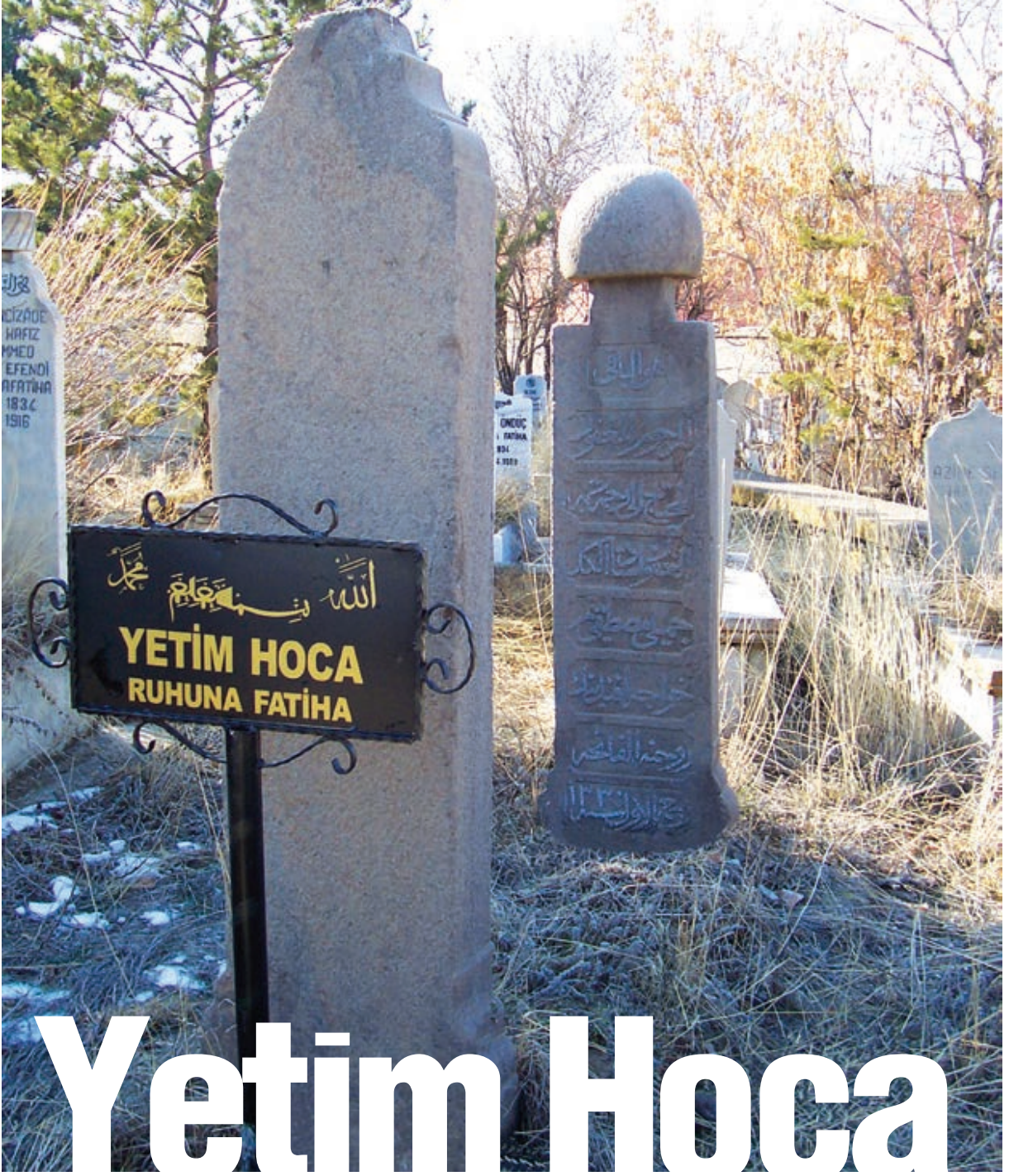
Fax: +90 242 715 34 82

ANTALYA AIRPORT PICKUP

AYT İçhatlar Terminali

Gsm: +90 533 684 51 52

www.trendcar.com.tr

Yetim Hoca

İSHAK GÜVEN GÜVELİOĞLU

Erzurum ve Hemsin bölgesinde iz bırakmış son devir Osmanlı ulemasındandır. Gerçek adı Mustafa Efendi olup halk arasında Yetim Hoca adıyla şöhret bulmuştur. 1303 (1887) yılı arazi vergi defteri Cimil-i Süfla kayıtları arasında adı "Taşcıoğlu Molla Yetim" şeklinde yazılmıştır. Küçük kardeşi Hafız Ahmet Efendi'de Rize'nin tanınmış ilim adamlarından ve kurrâ hafızlardan olup Rize'de tedrisatla meşgul olmuş, kurrâ hafız yetiştirmiştir.

1827 yılında Cimil Aşağıköy'de doğmuştur. Bu tarihte Cimil bölgesi Hemsin kazasına bağlı bulunmaktaydı. 1853 yılında ise yeni kurulan Kuraiseba (İkizdere) kazasına

bağlanmıştır. Babası Taşcıoğulları ailesinden Ali'dir. Anası Kumbasaroğlu ailesindedir. Ayakta fetva çözdüğünden Fetvacı Hoca olarak şöhret bulmuş dayısı Kumbasarzade Hacı Mehmet Efendi ile pek küçük yaşında iken Erzurum'a gelmiş, başından sonuna kadar bütün tahsilini orada, onun himayesi yapmıştır. Bu itibarla baba yüzü görmeden büyüyen "Yetim" in babalığı ve ilk hocası "Fetvacı Hoca" olmuştur. Bunu bilen tahsil arkadaşları, mahalle komşuları, kendisine "Fetvacının Yetimi" diye ayrı bir isim vermişlerdir.

Yetim Hoca daha sonra Pervizioğlu Medreseleri'nde okumuş, zamanın birçok hocalarına ayrı

memur, talebe, hatta devlet adamları başı daralınca Yetim Hoca'ya koşarlardı. Vali ve Kumandanlar da şehrin idarî, içtimaî işlerine dair bazı meseleleri istişare etmek için Yetim Hoca'nın odasında toplanır, onunla hemen her konuda görüşür, sohbet ve ziyarette bulunup ilminden istifade ederlerdi. Çünkü Yetim Hoca'nın başka hocalara benzemeyen kıymet ve zinetlerle yüklü tarafları çoktu. Biraz Fransızca da bilirdi. "Meramını anlatacak, söylemeni anlayacak kadar olsun öğrenilmelidir" derdi. Her gün mutlaka gazete okur, günlük olayları dikkatle takip eder, lakin siyasi işlerle uğraşmaz ve onlara karışmazdı. "Ulema bunların dışında kalmalıdır" derdi.

Görünürde zahir ulemasından olmakla beraber, manada ve gerçekte Ehlullah mirası olan tasavvuf ahlakının mübarek terbiyesi ile kemâle ermiş, nadir bulunur meziyetlere malik bir zat olarak kabul edilirdi. Gösterişi sevmediğinden toplantılarda başköşeye geçmek, el öptürmek gibi halleri yoktu. Bunları yapanları da yaptırana da hoş görmez, bu gibi hareketleri insanî ve İslami terbiyeye aykırı bulurdu.

Üç Aylar'da Caferiye Camii'nde, ikindiden sonra Tefsir dersi okutulurken bile kürsüye çıkmaz, mihrab önüne koydurduğu küçük bir rahlede derslerini takrir ederdi.

Giyinişi de köylü kılığına benzerdi. Cübbe, lata hiç giymez, sırtında dizden aşağıya inen, kumaştan düz bir hırka, yahut yakasız bir pardesü bulunurdu. Kış gelince yünden geniş kollu kahve rengi bir maşlah veya harmaniye giyerdi. Gelişi güzel dolanmış küçük beyaz sarıngının sadelik ve düzgünlüğü içinde ihtişamın izine rastlanmazdı. Süt gibi bembeyaz ve temiz sarı-riği-tarikat mensupları gibi kulak memelerine kadar bastırmayı da unutmazdı. Bu meyanda bıyıklarını kırtırmaz tabii haline bırakırdı.

Kendisi orta boylu ve top sakallı idi. Hoca'nın hattatlığı da vardı. Hele ta'lik ve rik'a yazıları pek gü-

Yetim Hoca'nın Kabri

zeldi. Kendi elinden çıkmış bazı kiblegâhları bu gün hâlâ sevdiklerinin ve yazı meraklılarının evlerinde, duvarları süslemektedir.

Yarım asrı dolduran hocalık hayatında sayısı pek çok olan talebelerinden hiç birisine mutad olduğu şekilde yazılı icazetname vermemiştir. Bunun sebebi olarak kendisinin son zamanlarda hocasına nedense küsererek icazetname almadan ayrıldığı söylenirdi.

29 Şubat 1912 Çarşamba günü 85 yaşında vefat etti. Gez Mahallesi altında, Gürcü Kapısı Kabristanı'na defnedilmişti. Bir dönem memleketin basma çöken Tarih Katliamı sırasında, yolların düzenlenmesi, mezarlıkların sökülmesi ve etrafına sıra sıra yeni binalar yaptırılması yüzünden Hoca'nın kabri, iki metreye yakın moloz yığını altında kalmış, tamamiyle belirsiz hale gelmişti. Cemalettin Servet Revnakoğlu'nun araştırmaları ile yeri bulunan kabri, Erzurum Belediye başkanı Hadi Şükrü Koçak'ın (Erzurum Vali muaviniydi. 27 Mayıs ihtilali ile Belediye Başkanlığına vekâlet etti) himmeti ile yeni Asri Mezarlıkta ayrırtılan Meşhurlar Sofası'na nakledildi.

Yetim Hoca Erzurum ve çevresinde hocaların da hocasıdır. Onun rahle-i tedrisinden geçen bir kaç ünlünün isimlerini şöyle sıralayabiliriz. Hoca Raif Efendi (Dinç), Salih Nazım Efendi (ö.1923), Zırmıklı Cazim Hoca (Mebus), Müftü Solakzade Sadık Efendi, Aşağı Habib Efendi imamı Maksut Efendi, Edirne müdafii Şükrü Paşa, Matematik öğretmeni İğdasorlu Hacı Şevket Bey, Erzurum mebuslarından alim, şair Şevket Efendi, Tortumlu Asım Hoca (ö.1962), Fatih müderrislerinden Ahmet Efendi.

Yetim Hoca'nın Rize ve Hemşin bölgesinden de birçok talebesi olmuştur. Bunlar arasında 1.dönem Lazistan mebusu Hemşinli Memişoğlu Necati Efendi, Hemşinli Kibarzade Yakup Hasip Efendi, Hemşinli Naibzade Hüseyin Avni

Efendi, Senozlu Şemsettin Karal, Cimilli Kumbasaroğlu Süleyman Sırrı Efendi ve Bayburt Müftüsü Kumbasaroğlu Fahreddin Efendi sayılabilir. Hastalandığında "Bastonumu Sakıp'a bıraktım" demiş, vefatından sonra da Sakıp Efendi hocasının medresesinde ders okutmaya devam etmiştir.

1913 yılında Rize'deki köy/mahalle adları değiştirilirken Cimil Aşağıköy'den olması nedeniyle köyün adı "Yetim Hoca"ya çevrilmiştir. Bunu belirten arşiv belgesi sebep olarak "Ulema ve sulehadan bir zatın ismidir" kaydını düşmüştür. Halide (Yanardağ) ve Asiye (Güzey) adlarında iki kız çocuk babasıydı. Erzurum'da evinin bulunduğu çıkmaz sokağa belediye tarafından "Yetim Hoca Sokak" adı verilmiştir.

Talebelerinden müftü Sakıp Efendi'nin tertip ettiği mezar kitabesi şöyledir:

Hüve'l-Bâki
El-merhum el-mağfur
El-muhtac ilâ rahmet-i
Rabbihî'l-
Ğafur Üstâzi'l-kül
Cimilli Mustafa Yetim
Hoca Efendi'nin
Ruhuna el-Fatiha
Rabiülevvel. Sene 1330

Kaynaklar:

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, DH.IK. 97-2/25.

İkizdere Tapu Arşivi, Tahrir Defterleri, 4.Hülasa Defteri, s.481.

Osman Aydın Tolan, "Şemsettin Karal", Çayeli Dergisi, sayı 14 (Kasım 1969), s.16.

Hamdi Alemdar, Rize İli 100. Yıl Örnek Köyü Cimil Rehberi, Samsun 1983, s.106-107.

Erzurumiyatçı, "Kabirini Naklettığımız Erzurum'un Alim ve Müderrislerinden Cimilli Yetim Hoca", Tarih Yolunda Erzurum, sayı 13-14 (Kasım 1962), s.11-14, 32.

Madalya ile Ödüllendirilen Çamlıhemşinliler

Mecidi Nişanı

FAİK ATAKCAN

Çamlıhemşinliler ve başarı. Bu iki özdeş kavram söz konusu olunca en öncelikli olarak Çamlıhemşinlilerin Rusya gurbetçiliği macerasından yola çıkılarak ilk anda günümüzde de sürdürmekte oldukları pastacılık ve fırıncılık alanındaki ticari başarıları akla gelebilir. Ancak, Çamlıhemşinlilerin Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki başarıları, sadece ticari alan ile sınırlı değildi. Sosyal hayattaki faaliyetleri ile de Çamlıhemşinliler, arşiv belgelerinde kendilerinden söz ettirmişlerdir. Çamlıhemşinlilerin sosyal

hayattaki faaliyetleri sonucunda kazandıkları başarıların en somut örneği ise çeşitli Osmanlı madalya ve nişanları ile ödüllendirilmeleriydi.

Batı devletlerinde olduğu gibi İslam dünyasında da sıkça kullanılan ve bir başarı armağanı olarak ön plana çıkan madalya ile ödüllendirme sisteminin Osmanlı İmparatorluğu'nda kullanımı bir hayli yaygındı. II. Mahmut döneminde başlayan bu uygulamada Mecidi nişanı, şefkat nişanı, Rabia nişanı bu doğrultuda kullanılan bazı madalyalardı. Bununla birlikte

madalya ile ödüllendirme geleneği Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra da sürmüştür. Cumhuriyet döneminin ilk madalyası olan İstiklâl Madalyası bu ödüllendirme sistemin bir başka örneğiydi.

Bu madalya ve nişanların isimleri, nitelikleri içinde bulunduğu döneme, başarı kazanan kişinin cinsiyetine, kazanılan başarının niteliğine göre değişmekteydi ve madalyalar da bu doğrultuda derecelendirilmekte ve farklılaşmaktaydılar. Örneğin İftihar Nişanı'nın lağvedilmesiyle birlikte, 29 Ağustos

Necati Memişoğlu'nun Madalyaları

1852 tarihli bir kanunname ile kullanım esasları ortaya konulan ve Batı tarzındaki ilk nişan olan Mecidi Nişanı birden beşe kadar sıralanan derece / rütbeden oluşmaktaydı. Birinci rütbesinin 50, ikinci rütbesinin 150, üçüncü rütbesinin 800, dördüncü rütbesinin 3.000, beşincisinin 6.000 olmak üzere toplam 10.000 adet olarak hazırlanmıştı. Bu nişan kaydıhayat olmak üzere veriliyordu yani nişan sahibi kişi ölünce hazineye teslimi yapılıyordu. Bu nişanın asılması ise derecesine göre değişmekteydi. Örneğin alt kısımda ismi geçen beşinci rütbeden Mecidi Nişanı göğsün sol tarafına asılmaktaydı

Makalemizdeki bir diğer ismi geçen ve milli mücadele sırasında cephe ilerisi ve gerisinde başarı gösteren asker ve sivillere vermek üzere çıkarılmış olan İstiklal Madalyasının niteliği de, yine aynı şekilde Mecidi Nişanı gibi, gösterilen başarıya göre farklılaşmaktaydı. Bu anlamda savaşa fiilen katılanlara kırmızı, cephe gerisinde çalışanlara beyaz, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine yeşil kurdeleli pirinç madalyalar verilmiştir.

Bugüne kadar ki araştırmalar sonucu ortaya çıkan bilgiler doğrultu-

İstiklal Madalyası

sunda bu madalya (İstiklal Madalyası) ve nişanlara (Mecidi Nişanı) layık görülen kişiler; Çamlıhemşin İlçesinin Şenyuva (Çinçiva) Köyü Burumoğlu ailesinden, Ali Efendizade Emin Efendi yine aynı köyden Hervenikoğlu ailesinden Mehmet Necati Memişoğlu, Zilkale (Koluna) Köyü Kavalazoğlu ailesinden Kasım Efendi ve Ülkü (Mollaveyis) Köyü Kürdoğlu ailesinden Ziya Hurşit'tir. Tüm bu açıklamalar doğrultusunda Çamlıhemşin İlçesinden Madalya ve Nişan ile ödüllendirilen bu dört kişiden ikisinin Şenyuva (Çinçiva), diğer iki kişinin ise Ülkü (Mollaveys) ve Zilkale (Koluna) Köyleri'nden oldukları söylenebilir. Bu kişilerden ikisinin (Burumoğlu Emin Efendi ve Kavalazoğlu Kasım Efendi) Osmanlı döneminde çeşitli nişanlar ile ödüllendirildiği, diğer

iki kişinin (Kürdoğlu Ziya Hurşit ve Hervenikoğlu Mehmet Necati Memişoğlu) ise Cumhuriyet döneminde madalyaya layık görüldüğü anlaşılmaktadır.

Geçmişte çeşitli madalyalar ile ödüllendirilen Çamlıhemşinliler, günümüze kadar ortaya çıkan belgelerdeki bilgilerden yararlanarak kronolojik sıra ile ele alındığında konu ile ilgili belgeler arasında ilk karşılaşılan isim, Çamlıhemşin İlçesinin Şenyuva (Çinçiva) Köyü Burumoğlu ailesinden Ali Efendizade Emin Efendi'dir. 19. yüzyıl başına ait Hemşin nüfus defterinde aile lakabı Burmaoğlu olarak geçen ailenin bugünkü soyadları Burum ve Burumoğlu olup, Burumoğlu Emin Efendi ile ilgili bilgilere Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki 1885 tarihli ve HR.TO.. 336 - 16 & I.HR.. 297 - 18776 kodlu belgelerden yararlanılarak ulaşılmıştır. Bu belgelerden ortaya çıkan bilgilere göre ailenin Rusya gurbetçilerinden olup, Çarlık Rusyası'nın Rostov şehrinde ticari faaliyette bulunmuş olan Emin Efendi, tarihte 93 Harbi olarak da anılan 1877 - 1878 Osmanlı - Rus Harbi sonucunda Ruslara esir düşen ve fakir haldeki Osmanlı tebasına Rostov şehrinde bulundukla-

Ziya Hürşit

rı müddetçe erzak ve sığınma yeri sağlamış olması dolayısıyla, 28 Şubat 1885 tarihi itibarıyla İstanbul'da bulunan Rostov Konsolos vekilinin bu konudaki yazısı doğrultusunda beşinci rütbeden Mecidi Nişanı ile ödüllendirilmiştir.

Madalya ile ödüllendirilen Çamlıhemşinliler konusu ile ilgili olarak belgelerde ismi geçen bir diğer kişi Çamlıhemşin ilçesinin Zilkale (Koluna) Köyü Kavalazoğlu ailesinden Kasım Efendi'dir. Aslen Bahçeli Konaklar (Habak) Mahallesi'ndeki Okumuşoğlu ailesinden ayrılmış ailenin bugünkü soyadları Daşgün olup, ailenin Rusya gurbetçilerinden olan Kasım Efendi, Çarlık Rusyası'nın Novorosisk şehrinde ticari faaliyette bulunmuştur. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde aile ile ilgili 1899 yılına ait belgelerdeki (I..TAL. 158 - 1316) bilgilere göre Kasım Efendi öncelikli olarak Osmanlı askeri kuruluşlarına 200 Rublelik bir yardımda bulunması dolayısıyla bir madalya ile ödüllendirilmiştir. Bundan sonraki süreçte de yararlı faaliyetlerine devam eden Kasım Efendi, öteden beri tütün ziraatı ile meşgul bulunan Osmanlı topraklarındaki kişileri, tefe-

cilere karşı korumayı kendisine bir görev edinmiş, Novorosisk şehrindeki Osmanlı tebaasının menfaatlerinin korunmasına çalışmış, buradaki asker kaçaklarının yakalanması bakımından Novorosisk Konsolosluğu'nu bilgilendirmiş, Novorosisk şehrindeki gerek Müslüman kabirlerinin korunması ve gerekse burada cami ve okul inşaatı yapılması konusunda maddi yardımlarda bulunmuştur. Osmanlı Hariciye Nezareti'nden (Dışişleri Bakanlığı'ndan) Sadaret'e (Başbakanlığa) gönderilmiş olan yazılar doğrultusunda kendisi beşinci rütbeden Mecidi nişanı ile ödüllendirilmiştir.

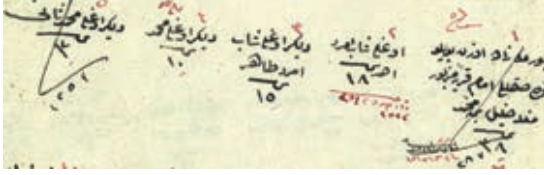
Osmanlı döneminde madalya ile ödüllendirilen Çamlıhemşinlileri bu şekilde ele aldıktan sonra Cumhuriyet dönemi ele alındığında Çamlıhemşin İlçesinin Şenyuva (Çinçiva) Köyü Hervenikoğlu ailesinden Necati Memişoğlu'nun (1879-1959) İstiklal madalyası ile ödüllendirildiği, Necati Memişoğlu'nun torunu Tevfik Uysal'ın Çamlıhemşin Dergisi'nin üçüncü sayısında yayınlanmış olan açıklamalarından anlaşılmaktadır. Nitekim kendisi, dedesinin ikisi Osmanlı zamanında olmak üzere toplam dört madalya ile ödüllendirildiğini ifade etmiş, bu madalalardan birisinin kırmızı yeşil şeritli İstiklal madalyası ve diğerinin de Balkan Harbi sırasında Almanlar tarafından verilen Alman Şeref madalyası olduğunu belirtmiştir. Necati Bey'e madalya verilmesi konusu ile ilgili olarak Muzaffer Arıcı da "Arşivden Seçmelerle Genişletilmiş Her Yönüyle Rize" adlı kitabında Necati Bey'in Sakarya Savaşı'nda Mustafa Kemal Paşa'dan bir müfreze asker isteyerek yedi düşman bataryasını esir aldığını ifade etmektedir. Yusuf Karşlıoğlu da "Doğu Karadeniz Tarihi Otokton Halkları ve Etnik Yapısı" adlı kitabında 26 Ağustos 1922 - 30 Ağustos 1922 tarihleri arasındaki Başkomutanlık Meydan Muharebesi ya da bir başka ifadeyle Dumlupınar Meydan Muharebesi'nde bir tepedeki Yunan

topunu, yedi erimizle birlikte teslim almasından dolayı kendisinin kırmızı yeşil şeritli İstiklal madalyası ile ödüllendirildiğini belirtmektedir. Bu bilgilere ek olarak Fahri Çoker "Türk Parlamento Tarihi" adlı eserinin 3. cildinin 720. sayfasında Necati Memişoğlu'nun 17 Mart 1924 tarihli Meclis kararıyla Kırmızı - Yeşil şeritli İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiş olduğunu belirtmektedir.

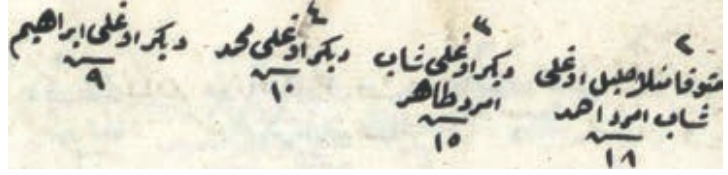
Üst kısımda sayılan bu üç kişi dışında yine İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiş olan bir diğer kişi Çamlıhemşin ilçesinin Ülkü (Mollaveyis) Köyü Kürdoğlu ailesinden 1. Dönem Lazistan Mebusu Ziya Hürşit'dir (1900 - 1926). Ziya Hürşit'in madalya ile ödüllendirilmesi hususu 6 - 11 Ocak 1921 tarihleri arasında I. İnönü Savaşı sırasında göstermiş olduğu ve Cumhuriyet Arşivi belgelerine yansıyan kahramanlığına dayanmaktadır. Buna göre Ziya Hürşit bu savaşta düşman siperlerine 300 metre yaklaşmıştır. Ziya Hürşit'in gösterdiği bu cesaret üzerine kendisinin İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmesi hususu Müdafa-i Milliye Vekâletince (Milli Savunma Bakanlığına) 11 Haziran 1923 tarihli bir yazı ile teklif edilmiş ve kendisinin ödüllendirilmesi hususu İcra Vekilleri Heyeti (Bakanlar Kurulu) tarafından 5 Ağustos 1923 tarihinde kararlaştırılmıştır. Ancak sonradan Heyet-i Vekiliye (Bakanlar Kurulu) tarafından alınan bu karardan vazgeçilmiştir.

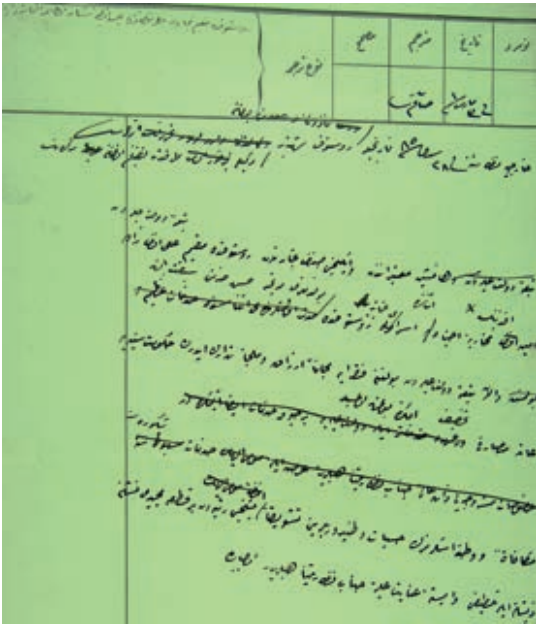
Necati Memişoğlu

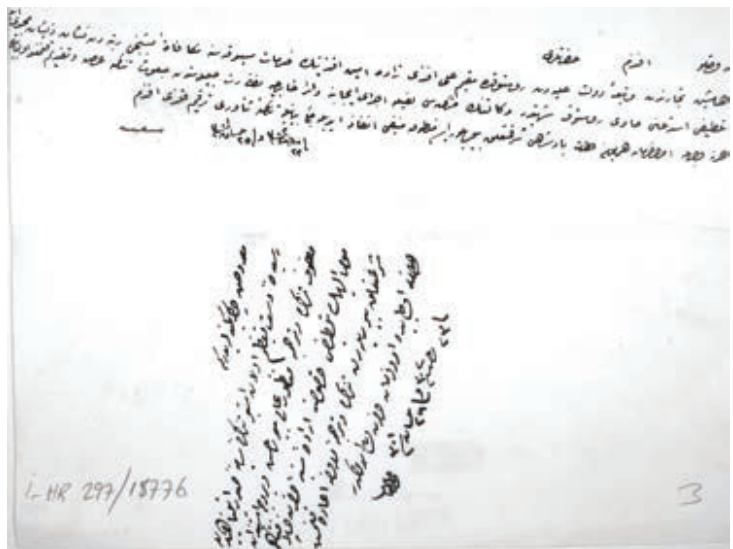
19. yüzyıla başına ait Hemsin nüfus defterinin Şenyuva (Çinçiva) Köyü ile ilgili bölümünde Burumoğlu aile lakabı Burmaoğlu olarak belirtilmektedir (NFS.d.. 1136).

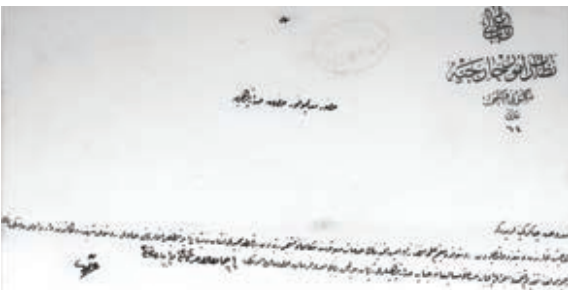
Hemsin nüfus defterinin temize çekilmiş ikinci (temize çekilmiş) nüshasında Burumoğlu ailesi üyeleri (NFS.d.. 1137)

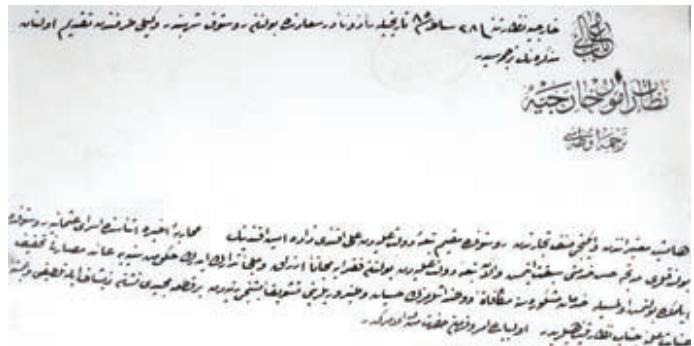
Burumoğlu Ali Efendizade Emin Efendi'nin, izini olarak İstanbul'da bulunan Rostov konsolos vekili tarafından Mecidi nişanı ile ödüllendirilmesi isteği ile ilgili belge (HR.TO.. 336 - 16)

Ali Efendizade Emin Efendi'ye nişan verilmesi ile ilgili Başbakanlık Osmanlı Arşivi belgesi (İ..HR.. 297 - 18776)

Ali Efendizade Emin Efendi'ye nişan verilmesi ile ilgili Başbakanlık Osmanlı Arşivi belgesi. (İ..HR.. 297 - 18776)

Ali Efendizade Emin Efendi'ye nişan verilmesi ile ilgili Başbakanlık Osmanlı Arşivi belgesi (İ..HR.. 297 - 18776)

ÇAMLIHEMŞİN'DE TÜRK DAMGALARI

MURAT ÜMIT HIÇILMAZ

Demircioğlu Ağalar Konağı'nda kapının hemen üzerine takılmış olan keçi boynuzu, Tobira Mevkii, Aşağı Şimşirli Mah.

Genel olarak damgalar bir kültürel yapının adeta DNA'ları ve sosyal genetik mimarlarıdır. Damga adı altında anılan bütün kültür unsurları, tarih öncesi çağlardan günümüze kadar varlığını değiştirerek ve gelişerek de olsa sürdürmüştür. Damgalar; kaya, ağaç, deri, dokuma, halı-kilim, hayvanlar, süs eşyaları, işlenmiş maden, çanak-çömlek, mimari yapılar, bayrak ve tuğlar, giyim, silahlar, zırhlar, mezar taşları vs. gibi çok geniş kullanım alanlarında silinmez izler olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Damgalar, özellikle Türk boylarında hayvanların çeşitli yerlerinde tanımlayıcı işaretler olarak görüldüğü gibi, Orta Asya steplerinde ve Kafkaslarda; kozmogonik, mitolojik, dinsel, ekonomik ve kültürel anlamlar da içeren geniş kapsamlı iletişim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Damgaların ilk olarak bir eserde sistematik halde sunulması

Kaşgarlı Mahmud tarafından ünlü Divân-ü Lügati't Türk adlı eserde yapılmıştır. Kaşgarlı Mahmud'a göre, damga kullanan Oğuz boyları şunlardır; Kayı, Yazır, Avşar, Bayındır, Salur, İğdir, Bayat, Döğer, Kızık, Peçenek, Eymür, Bügdüz, Alkaevli, Dodurga, Beğdili, Çuvaldar, Ulayundlu, İva, Karaevli, Yaparlı, Karkın, Çepni, Yüreğir ve Kınık.

Çamlıhemşin bölgesi genel olarak sahip olduğu sıkı orman dokusu nedeniyle genel olarak bütün arkeolojik alanlarda olduğu gibi kaya resimleri ve damga konularında da esaslı bir sistematik çalışmaya tabi tutulmamış ve bu yüzden de bu alanda büyük bir boşluk oluşmuştur. Özellikle Orta Asya kökenli İskitler ve Kimmerler gibi Türk boylarının çok erken dönemlerde yöreye yerleşmiş ya da yöreden geçmiş olması, Orta Asya kökenli damgaların yöremizde sıkça kullanılmasını mümkün kılmıştır.

Çamlıhemşin'de tespit edilen damgaların Osmanlı İmparatorluğu döneminde İslam kültürü ile etkileşmesinden kaynaklanan etkiler bariz olarak göze çarpmaktadır. Şöyle ki birçok damga veya sembol, İslami ritüel ve yazılarla birlikte kullanılmış, hatta söz konusu damga ve semboller dini mabetlerde yoğunlukla tercih edilmiştir.

Çamlıhemşin İlçesinde tespiti yapılan başlıca figürleri görsel örnekler eşliğinde irdelersek;

KOÇ DAMGALARI

Koç ve dağ keçisi figürünün Orta Asya'dan Balkanlara kadar geniş bir alanda kaya çizimlerinde görülmesi, bu hayvanlarla ilgili inanış ve kültürün muazzam bir altyapıya sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Gerek günlük hayatın idamesi bakımından olağan bir av hayvanı olması, gerekse birçok hikâye, masal ve halk destanında keçi/

Sol ucunda kurt başının, sağ ucunda koçbaşının sembolize edildiği demir menteşe, Aşçıoğlu Konağı, Kısmen Mah. Y.Şimşirli Köyü

koç temasının sıkça işlenmesi bu hayvanlara ait sembollerin damga olarak da kullanılmasına sebep olmuştur. Çamlıhemşin'de birçok konak girişinde; kötü ruhlardan, felaketlerden ve uğursuzluktan koruduğuna inanılan “koç/keçi boynuzunun” kullanılması bu çok eski kültürden kaynaklanmaktadır. Çamlıhemşin'de Mollaveys ve Aşağı Viçe'de birer koçbaşı taş heykellerin bulunduğu da unutulmamalıdır. Ayrıca, Çamlıhemşin konaklarının büyük çoğunluğunda kapı menteşelerinde istisnasız koçbaşı sembolize edilmiştir.

ÖLÜMSÜZLÜK DAMGALARI

Ölüm diğer hayata ve doğal olarak ölümsüzlüğe doğru yolculuğa çıkan ruhu sembolize eden insan motifli çizimlerden Çamlıhemşin'de bir adet tespit edilmiştir. Bu çizimde ruhu sembolize eden insan figürünün yanında “hayat ağacı” motifinin de olması oldukça manidar görünmektedir. Çizimde ruha ait el ve ayaklar orta bölümde detaylı olarak ayrıca çizilmiştir. Ruh tasvirinde ölünün ellerinin göğe doğru yönelmiş olması Göktanı'ya kavuşma isteğini ve belki de duayı, ayakların toprağa basıyor olması da ata köklerine olan bağı sembolize etmektedir.

Başka sembollerle desteklenen yelkenli gemi motifi ise, o sembollerle ortak bir anlam ifade etmekte ve yine dolaylı olarak sonsuz yolculuğa ve ölümsüzlüğe vurgu yapılmaktadır. Aşağıdaki örnekte

Ayder-Huser Yaylası yolunda çam ağacında kazıma yöntemi ile oluşturulmuş koç damgası, Ayder

Hayat ağacı ile birlikte tasviri yapılan insan ruhu çizimi, Başyayla Yaylası

“hayat ağacı” ve “ay-yıldız” motifleri ile birlikte çizilen gemi motifi, Göktanı'ya ve onun nezdinde ölümsüzlüğe ulaşmak için yapılacak olan yolculuğu sembolize etmektedir.

ÜÇOK DAMGALARI

Toplamda 24 boydan oluşan Oğuz boyları, genel itibarıyla Üçok-

lar ve Bozoklar adı altında iki grup olarak kategorize edilmektedir. Bozoklar; Günhan, Ayhan ve Yıldızhan olarak üç kola ayrılmaktadır. Üçoklar ise Gökhan, Dağhan ve Denizhan olarak üç kola ayrılmaktadır. Bunlardan Gökhan kolundan Peçenek (Kıpçak) ve Çepni boylarından, Denizhan kolundan ise Salur ve Bügdüz boylarından türeme

Hayat ağacı, Kolkhis Güneşi ve Ay-Yıldız motifleri ile birlikte kullanılarak sonsuzluğa, ölümsüzlüğe ve Göktaını'ya yapılacak olan soyut yolculuğu sembolize eden gemi motifi, Karmik Yaylası, Çamlıhemşin

Melekoğlu Konağı'nda uçları sağa bakan Üçok'lu menteşe. Y.Çamlıca (Y.Viçe) Mah.

Bozacıoğlu Konağı'nda uçları sola bakan Üçok'lu menteşe, Kavak (Mikron) Mah.

Şişmanoğlu evinde uçları sola bakan Üçok'lu menteşe. Ortadaki okta ayrıca koç boynuzları dikkat çekmektedir. Kaplıca (Holco) Mah.

sülalelere Hemşin bölgesinde sıkça rastlanmaktadır. Üçoklar kolundan gelen bu ailelerin konaklarındaki menteşelerde “üçok” tasviri özellikle tercih edilmiştir. Bilindiği üzere kapı, pencere ve dolap menteşelerinde demircilik sanatının sonucu olarak öküz başı, koç başı, koyun başı, kurt başı ve hilal gibi sembollerden başka bağlı bulunan boyu sembolize etmek için üç adet oktan oluşan özel menteşeler kullanılmıştır. Bu üç ok motifli menteşelerden Çamlıhemşin’de 120’ye yakın konakta tesadüf edilmiştir.

AY YILDIZ DAMGALARI

Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti devletinin resmi bayrağında da kullanılmış olan hilal ve yıldız simgelerinden oluşan sembolik tasvir, bilinenin aksine çok eski bir semboldür. Orta Asya’da M.Ö. 5.000’li yıllara dayanan kaya resimlerinden başlayıp daha sonraki Şaman davullarında da benzer şekilde tasvir edilen Ay-Yıldız motifleri, Asyalı Türk-Moğol halklarının evren tasarımı hakkında bilgiler sunmaktadır. Bu motif Göktürkler, Gazneliler ve Selçuklular devrine ait sikkelerde de kullanılmıştır.

Ay-Yıldız motifi genel olarak Osmanlı devletinde de kullanılmış olduğundan yöremizde Cumhuriyet öncesine dayanan birçok konak ve eşya üzerinde sıklıkla karşılaşılan bir semboldür. Bu sembol tek başına kullanıldığı gibi, genellikle başka sembol ve şekillerin arasında da kullanılmıştır.

TÜRK BEREKET DAMGALARI

Bazı damgaların kullanım amacı ise tamamen fiili olarak yaşanan dünya ile ilgilidir ve bereketi, verimliliği ve yaşamın idamesini sembolize etmektedir. Bu tür damgalar evlerde kullanıldığında neslin devamını, ağaçta kullanıldığında o

Kasahoğlu konağında kabartma tekniği ile yapılmış olan Ay-Yıldız damgası. Şenyuva (Çinçiva) köyü, Çamlıhemşin

Demircioğlu Ağalar konağında kapının hemen sağ üst köşesine oyma usulü ile yapılmış yıldız tamgası, Tobira Mevkii, Aşağı Şimşirli Mah.

Kibaroğlu konağı duvarında bulunan kabartma tekniği ile yapılmış olan ortada tek yıldızlı iki hilal damgası. Şenyuva (Çinçiva) köyü

ağaçtaki kovandan verimli bal sağımını, serenderlerde kullanıldığında yemiş ve meyvelerin bereketini, camilerde kullanıldığında ise imanın ve ibadetin bolluğunu sembolize etmektedir.

DİĞER TÜRK BOY DAMGALARI

Çamlıhemşin'deki bazı aileler bağlı buldukları boy ya da oymaklara ait damgaları hiç bozmadan aynı şekilde kullandıkları gibi bazı aileler ise sembol üzerinde değişiklikler yaparak kullanmışlardır. Ancak bu tür damgalar genel hatlarıyla ait olduğu boyun izlerini taşıdığı için rahatlıkla anlaşılmaktadır.

ÖZGÜN AİLE DAMGALARI

Yöremizde damga kullanma kültürü kökenini çok eski dönemlerden almakla birlikte, genel olarak sahiplenme ve aidiyeti işaret etme amaçlıdır. Örneğin ormanlık mevkilerdeki asırlık ağaçlarda damga kullanımı, birçok açıdan çok değerli olan ağaçların başkalarına ait olan ağaçlarla karışmaması, üzerindeki arı kovanlarının muhafazası ve genel olarak ağacın sahibinin belli olması amacıyla kullanılmıştır.

Ailelerin kendilerini ifade ve işaret eden semboller kullanması, eskiden gelen köklü bir Türk kültürü olduğu gibi, günlük hayatın gerekliliği olarak da ortaya çıkmış bir eğilimdir. Aslında aile damgaları, o ailenin bütün fertlerini ifade eden bir çeşit imzadır. Bu tür ailelere özgü damgalar ağaçlar dışında konak duvarlarında, serenderlerde, değirmenlerde, arı kovanlarında, şömine taşlarında, hayvanlarda, yerel dokuma kilim ve çoraplarda dahi görülebilmektedir. Konak, serender ve şömine taşları gibi eserlerde damga kullanımı sahiplikten ziyade gurur duyulan gösterişli yapıya imza koyma ve imzayı ailenin gelecek nesillerine aktarma amaçlıdır.

Coaverni mezresindeki meşe ağacında Kıpçaklara ait Bereket Damgası, Habak

Coaverni mezresinde meşe ağacında Salur Damgası, Habak

Polatoğlu Konağı'nda Osmanlıca tarih ve yazılarla birlikte kullanılan daire içinde noktadan oluşan Ant Damgası, Şenköy (Amokta) köyü

Ayder-Huser yolu üzerinde çam ağacına kazınmış özgün aile damgası, ayder

Camide Tatar Bereket Damgası, Mikron Camii

Aşçıoğlu Konağı'nda uçları aşağı bakan hilal içinde ata binmiş insan damgası, Y.Şimşirli (Kısmen) Köyü

Kavak Köyü patikasında gürgen ağacına kazınmış özgün aile damgası. Damganın iki çapraz Döğer Damgasının birleşiminden oluşmuş olması muhtemeldir. Kavak Mah.

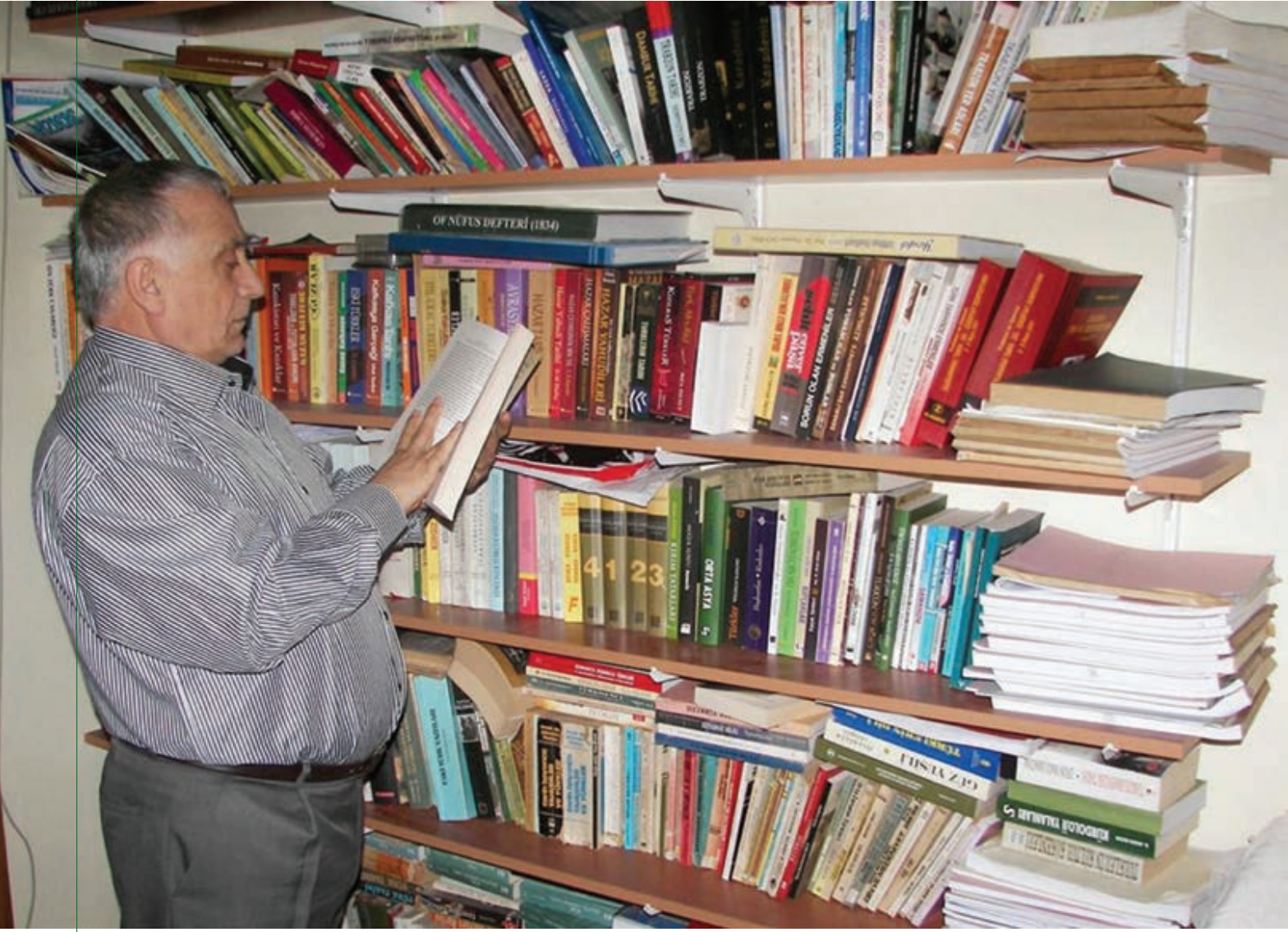
Ayder-Huser yolu üzerinde çam ağacına kazınmış olan ek damgası, Ayder

Kürdoğlu Konağında hayat ağacı birlikte kullanılan sola bakan hilal içinde nokta damgası. Bir Tatar Damgası olan aşağı bakan hilal içinde nokta damgasının yönü değiştirilerek kullanılmış olması muhtemeldir. Şenköy (Amokta) Köyü

Kıbaroğlu Konağı'nın duvarında Büğdüz Damgası. Şenyuva (Çinçiva) Köyü

Bölgemizdeki Yer İsimleri

OSMAN COŞKUN

ABİŞHO/ Köprübaşı Köyü'nün adı, Çamlıhemşin ; Farsça abişhor: 1. Dinlenmek için kısa bir duraklama. 2. Hayvanları sulama yeri. (DEVELLİOĞLU, 1980)

Abiş-ho: Abişler. (bk. -ha eki) "Abişli, Ensari Türkmeni." (LEZİNA, 2009) Abişha: Türkmenler. Türkçe.

AMLAKİT Yaylası, Çamlıhemşin; Amlak-it. Amlak, Türklerin Çiğil, Barsçak, Tütek adlı dört boyundan biri. (OMOROV, 2008, s. 69)

Amlakit: Amlaklar, Türkler. (bk. -et eki) Türkçe.

AMOKTA / Şenköy'ün adı, Çamlıhemşin; Maçka'da hamofta: Yaban çileği. (EMİROĞLU) Belirsiz.

AVUSOR yaylası, Çamlıhemşin; Avu-sor. Kıpçakça avu: Ağı, zehir. (TOPARLI, 2007) Sor: Dere. (KIRZIOĞLU, 1992, s. 172) Ermenice tsor: Vadi. Avusor: 1. Ağılı dere. 2. Ağılı vadi. Bitkiden adını alan yayla. Türkçe -Ermenice.

AYDER Yaylası, Çamlıhemşin;

“Ayderlü, Yüreğir Türkmen boyunun bir cemaati.” (HALAÇOĞLU, 2009, s. 197) Burada “-lü” eki “oğlu” anlamını verir. Osmanlı gibi. Ayderlü: Ayderoğlu. Türkçe.

BADARA Yaylası, Çamlıhemşin; Uygurca badarğa: Ev yapımında tavanda kullanılmak amacıyla kesilmiş ince cam ağaçları. (ÖZTUNCER, 2006)

Badar-a. (bk. -a eki) Ermenice badar: Lokma. (GOSHGARIAN) DLT’te badar: Gürültülü ses. Dere sesi ile bağlantılı ad. Türkçe.

BADİNA Mah. Topluca Köyü, Çamlıhemşin; Bad-ina. “Badoğlu, Türkmen boyu.” (LEZINA, 2009, s. 126) Badina: Türkmen yeri. (bk. -ona eki) Türkçe.

CANUT Mah. Aşağışimşirlik Köyü, Çamlıhemşin; Can-ut: Canlar, Kıpçaklar. “Canlu, Kıpçakların Bulgarlı taifesi.” (HALAÇOĞLU, 2009, s. 438), Can, Kıpçaklarla bağlantılı ad. Türkçe.

CANO/ ÇANO Yaylası, Çamlıhemşin; “Cano, Osmanlı döneminde bir cemaat.” (TÜRKAY, 1979, s. 269)

Çano, “çino, çine”yi çağrıştıran ad. Moğolca çine: Kurt. (EYUBOĞLU, 1995) Türkçe.

CAPUNİ Yaylası, Çamlıhemşin; Cap uni: Çepni yeri. (bk. -ona eki) Türkçe-Lazca.

CEÇELUMU Yaylası, Çamlıhemşin; Çeçelü, 1691–1696 yıllarında zorunlu iskâna tabi tutulan Türkmen oymaklarından. (ORHUNLU, 1963, s. 56)

CELAVATA Mezrası, Topluca Köyü, Çamlıhemşin; Arapça cela: Gurbete gitme, memleketten ayrılma. (DEVELLIOĞLU, 1980) Celavata: Gurbet yeri. (bk. -vati eki) Türkçe-Lazca.

CEMAG Yaylası, Sıraköy, Çamlıhemşin; “Cemah, Kafkas Hunların tabi boy olup Kıpçak soyludur.” (KIRZIOĞLU, 1992, s. 47)

Ermenice cermag: Beyaz. (GOSHGARIAN) Yine Ermenice cmak: Gölgeli. Moğolca camag: Balçık, çamur. (LESSING, 2003) Yörede camag, “kuzey” olarak da bilinir. Yöresel. Türkçe.

CEYMAKCUR Yaylası, Çamlıhemşin; Ceymak-cur. Ceymak, “kaymak”tan. Çur-su kelimesi de değişikliğe uğrasa da Türk sözü olarak bilinmektedir. (MEHTİYEV, Karadeniz Dergi, sayı 10, s. 200) Ceymakçur: Kaymak su.

Ermenice cermag: Beyaz. Ceymak çur: Beyaz su. Ermenice.

ÇİLENİ/ÇİLENİ Mah. Dikkaya Köyü, Çamlıhemşin; “Çilen, Altay dağları yakınında bulunan dağ.” (RAHMAN, 1996, s. 68) Belki buradan gelenlerin hatırasını taşıyan ad..

Eski Türkçe çilen: Suyun derin olmayan yeri, sığ su. (ÇAĞBAYIR) Çilen: Çilenti. (DS) Kıpçakça çile: Hafif yağmur. (CAFEROĞLU, 1931)

ÇANA Mezrası, Dikkaya Köyü, Çamlıhemşin; “Çana, eski Uygur döneminin kitabelerde adı geçen şahıs adı veya unvanlarından.” (SÜMER, 1999, s. 81)

Türk dünyasında “kurt”a; börü, borta, börte, börcü, asena, aşena, şena, şana, çana, cina, cine, cino, çina, çine, çene, sina, zino, yaşkar, börteçine gibi adlar verilmiştir.

Lazca çana: Yıl. (ERTEN, 2000) Türkçe çana: Kızak.

ÇAT Köyü, Çamlıhemşin; “Cat, Kıpçak boyu.” (LEZINA, 2009, s. 179> 349) “Obi ırmağı çevresinde yaşayan Çat Türkleri.” (CAFEROĞLU, 1988, s. 14) “Çat, Hazar Türklerinde unvan.” (GOLDEN, 2006, s. 300)

Eski Türkçe cat: İki dağ yükseltisinin birleştiği yer. (GEYBULLAYEV, 2009, s. 36) Macarca csat (çat): İki derenin kavuştuğu ıslak yer. (RASONYI, 1993, s. 134) Uy-

gurca çat: Yolun ayrılan yeri. (ÖZTUNCER, 2006) Tatarlarda çat: İki şeyin ayrıştığı veya birleştiği yer, çatal. (KTLS) DLT’te çat: Kuyu.

Hemşin’de çat: Kuyu. (ALI) Şalpazarı’nda çat: Yol, derenin birleştiği nokta. (GÜLAY, 1992, s. 478) Türkçe.

ÇERMESK Yayla, Çamlıhemşin; Çer-meşk. Çok Türk lehçesinde çer: Yer. Farsça meşk: Tulumdan yapılmış su kabı. (DEVELLIOĞLU, 1980) Çermesk: Tulum gibi su yeri. Belirsiz.

ÇİNÇİVA/Şenyuva Köyü’nün adı, Çamlıhemşin; “Ahırkelek, Ahıska ve Çıldır’ın Kıpçak ağzı ile konuşan ve eskiden Gürcü (Ortodoks) olduklarını gelenek olarak söyleyen yerli halkına, komşuları Karapapak/ Terekeme ve Türkmenler “Çinçavat” derler.” (KIRZIOĞLU, 1992, s. 27) Gariptir, lakabı takanlar Türkler ve lakap takılanlar da Kıpçaklı Türklerdi. Nahçıvan’da çinçavat: Temiz, düzenli. (GULİYEV) Çinçavat, Kıpçaklarla bağlantılı ad. (ÇETİNKAYA, 1996, s. 168) Türkçe.

ÇULİNA Mah. Şenyuva Köyü, Çamlıhemşin; Çul-ina: Çul yeri. Çul: Keçi kılından örülmüş yaygı. Dokumacılık ile ilgili ad. Türkçe.

DİDİGOLA Yaylası, Çamlıhemşin.; Lazca ve Gürcüce didi: Büyük. Lazca gola: Yayla. Didigola: Büyük yayla. Lazca.

DOBAPE Yaylası, Çamlıhemşin; Dob-ape. Kıpçakça dub: Pelit ağacı. (ARIKAN, 2006, s. 260) Tuva Türklerinde dub: Meşe. (KUULAR, 2003) Dubape> dobape> dobepe: Meşelik. Belirsiz.

DOVER Mah. Şenyuva Köyü, Çamlıhemşin; Dover, “döger”den. “Döger, Türkmen boyu.” (LEZINA, 2009, s. 229) Türkçe.

ELEVİT, Yaylaköy Köyü’nün adı, Çamlıhemşin; El-ev-it. Ev-it: Evler. (bk. -it eki) Elevit: Yabancı evleri. Türkçe.

HALA/CANUT/Aşağışimşirli Köyü adı, Çamlıhemşin; Osmanlı kayıtlarında köyün adı her zaman “Hala” olarak geçmiştir. Can-ut: Canlar. (bk. –et eki) Antik.

Kumanca hala: Köy. (GRÖN-BECH) Moğolca hola: Uzak, ırak. (LESSING, 2003) Uygurca hola: Avlu. (NECIP, 1995)

Hala: Köy. Avlu. Kuman/ Kıpçak hatırası.

HALCO/ HOLÇO/ Kaplıca Köyü adı, Çamlıhemşin; Halca, Moğol komutanlarından. (TEMİR, 2010, s. 261)

“Halça: Küçük halı. Farsça “kaliça”dan.” (TIETZE) Mecaz olarak “küçük düzlük” anlamında. Eski Uygurcu hol: Kol. (CAFEROĞLU, 2011) Holço: Kol gibi yer, dar ve uzun yer. (bk. -ca eki) Türkçe.

HEVENGLİ Mah. Şenyuva Köyü, Çamlıhemşin; “Heveng, Kafkasya’nın eski halklarından Albanların bir hükümdarı.” (MOSES, 2006, s. 35)

Farsça aveng> havenk: Meyve dizisi, “avang”tan. (TIETZE) Azerice heveng: Dibek. (HACIYEVA, 1999, s. 163)

Şavşat’ta hevenk: Kar ayakkabısı. Maçka’da hevenk: Birbirine bağlanmış tohumluk mısır koçanları. (EMİROĞLU, 1989, s. 125) Heveng/ Hevek/ Yaylalar köyünün adı, Yusufeli. Hevenqli, Hevenk’ten gelen.

HUSER Yaylası, Çamlıhemşin; Hus-er. Arapça hus: Eğrelti otu. (ÇAĞBAYIR) Er, değişik anlamlar içerir. Konumuzla ilgili olanı DLT’te er: Yer. Huser: Eğreltili yer. Türkçe.

HUT Mah. Çayırdüzü Köyü, Çamlıhemşin; “Hut, Abaza soyu.” (TAVKUL, 2007, s. 487)

“Hut İşig, Uygur dönemi prenseslerinden.” (SÜMER, Şahıs Adları, s. 82) “Hutlu-Bars, vali ve ordu

komutanı.” (SÜMER, 1999, s. 271) “Hut, Melik şah döneminde balık burcunun diğer adı.” (DEGUIGNES, c. III, s. 996) Hut dağı, Arabistan’da.

Avarca huth: Kurt. (SAVAŞ) Ermenice khuth: Kayalık. Hut: Balık. (KUMEKOV, 2013, s. 81) Eski Uygurca hut: Kut, saadet. (CAFEROĞLU, 2011) Hakas Türklerinde hut: Kut. (ARIKOĞLU)

KARAP Yaylası, Çamlıhemşin; Kıpçakça karapçı: Fakir. (TOPARLI, 2007)

Kar-ap. Farsça ab: Su. Ermenice kar: Taş. Kıpçakça kar: 1. Kar. 2. Düz arazi. (TOPARLI, 2007) Karap: Düzlükteki su. Kar suyu. Soğuk su. (mecaz)

KAVRON Yaylası, Çamlıhemşin; “Pontus lehçesinde gabrana: Arı kovanı anlamında olup, kökeni belirsiz kelimeler grubunda gösterilir.” (KARAGÖZ, 2003, s. 17)

“Arapça caraba ve Farsça “kurban”dan> kavran: İçi boş ağaç.” (ÇAĞBAYIR) Çamlıhemşin’de Kavron: Arı kovanı. Maçka’da kavran: Arı kovanı. (EMİROĞLU, 1989) Sürmene’de kavran: Ahşap fiç. “Artvin, Rize, Trabzon, Çaykara ve Ordu’da kavran: Arı kovanı.” (DS) Türkçe.

KISMENMELİVAR/Yukarışimşirli Köyü, Çamlıhemşin; Kismenmeli-var. Arapça kısmen: Bir parça, bir bölüm olarak. Latince ve Rumca mel: Bal. Etrüsklerde male: Bal ve Ön Altay Türklerinde mele: Bal. (MUTLU, 2008, s. 135) Eski Uygurca mir: Bal. (CAFEROĞLU, 2011)

Kismen meli var: Kismen bal var. “Bizans kaynaklarında “meli” sözcüğü, bir Türk beyinin adına bağlanır.” (KARAGÖZ, 2006, s. 191)

KIRNAKLI Mah. Şenyuva Köyü, Çamlıhemşin; Kıpçakça kırnak: Hizmetçi. (TOPARLI, 2007) Kırnaklı: Hizmetçisi olan, hizmetçiye sahip. Türkçe.

KOLONA/ Zilkale Köyü’nün adı, Çamlıhemşin; Kolun-a. (bk. –a eki) Kolun ile başlayan Türkmen boyu ve Kolanlı, Türkmenlerin Harbendelü kolundan. (LEZINA, 2009, s. 365)

Uygurca kolun: Ateş yeri. (NECIP, 1995) Askeri haberleşme aracı olarak kullanılan ateş yeri. Belki kalenin yapılış amacı, ateş yakarak düşmanların geldiğini uzaklara iletme idi.

“Altayca kolon: Hayvan semerini veya eğerini bağlamak için göğsünden aşırı olarak sıkılan yassı kemer.” (NASKALI, 1999) DLT’te kolan: Kolan. Türk dillerinde golan: Bel kayışı. (HASANOV, 2009, s. 184) Kolona. Kıpçakça kol: Vadi. (TOPARLI, 2007) Kolona: Vadi yer. (bk. –ona eki) Türkçe-Lazca.

KOMİLO/Murat Köyü’nün adı, Çamlıhemşin; Kom-il-o. (bk. –a eki) Türkçe kom: Toplanma, yerleşme, konma. (EYUBOĞLU, 1995) İl: Yer, yurt.

Komil: Konulan yer. Kom topluluğu. Türkçe.

KOTENÇUR, Çamlıhemşin yaylalarından; Koten-çur. “Kotan, Kıpçak boyu.” (LEZINA, 2009)

“Köten, Kuman/ Kıpçak Türklerinde bir prensin adı.” (RASONYI, 2006, s. 227) “Çur, Peçeneklerin sekiz uruğundan biri.” (KURAT, 1972, s. 55) “Eski Uygurca çur: Bir unvan.” (CAFEROĞLU, 1968)

Ermenice çur: Su. “Çur-su kelimesi de değişikliğe uğrasa da Türk sözü olarak bilinmektedir.” (Karadeniz Dergi, Mehtiyev, sayı 10, s. 200)

Uygurca at kotan: At ahır. (ÖZTUNCER, 2006) Malkarca kotan: Koyun sürüsünü çevreleyen duvar. (TAVKUL, 2000) Osmanlıda kotan: Ağıl. (ÖGEL, 2000, c. I, s. 13)

Kotençur: Ağıl suyu. Türkçe-Ermenice.

KOYDUT Mah. Yukarışimşir-

lik köyü, Çamlıhemşin; Koy-dut. Kumanca: koy-: Bırakmak. (GRÖNBECH) Kıpçakça koy-: Bırakmak, müsaade etmek. Koydut: Müsaade edilenler. (bk. -ut eki) Türkçe.

KÜŞÜVE/ Yolkiy Köyü'nün adı, Çamlıhemşin; Küşiva> kuşuva, "kuş yuvası"ndan bozma sözcük. Coğrafi konumuyla ilgili ad. Türkçe.

KUVANT/ Çayırdüzü Köyü adı, Çamlıhemşin; Birebir anlamı yoktur. Değişime uğramıştır.

LIVİKCAKISLI/ Güroluk Köyü adı, Çamlıhemşin; Livik-cakışlı. Livik: Bir bitki çeşidi. (DS) Cakışlı, lakap. "Çakır"dan.

Eski adı "Hala" olarak da söylenir. Hala, Kıpçakçadır. Belirsiz.

MAKREVİS, Konaklar Mahallesinin adı, Çamlıhemşin; Makrevis, -is Rumca ektir. Makrev, antik kavim Makronları çağrıştıran ad.

MEKALİSKİRİT/ Dikkaya Köyü adı, Çamlıhemşin; Mekalis-kirit. Arapça makalid: Kilitler, hazineler. (DEVELLIOĞLU, 1980) DLT'te kirit: Kilit. Makalid kirit: Hazinesinin kilidi. Türkçe.

MERZEL Yayla, Çamlıhemşin; Merz-el. Azerice merz: Sınır. (ALTAYLI, 1994) Farsça merz: Sınır. (DEVELLIOĞLU, 1980) Merzel: Sınırdaki yayla. Ermenice merdz: Yakın. Türkçe el: Yer, yurt. Merdzel: Yakın yer. Yer, yayla olduğu için Ermenice ifadeyle ilgisi yoktur. El sözü Türkçedir. Türkçe.

MEZOVİT Yaylası, Çamlıhemşin; Ermenice medz: Büyük. Çağatayca mez: Buz, kar. (KUNOS, 1902, s. 145) Ermenice ovit: Vadi. Büyük vadi. Ermenice.

MİKRUN/ MİKRON/ Kavak Mah. Çamlıhemşin; Yunanca mikros: Küçük. Mikrun, mikron, "makron"ları çağrıştıran ad. Antik.

MOLLAVEYİS/ Ülkü Köyü'nün adı, Çamlıhemşin; Molla-

Veys. "1453-1650 yılları arasında Anadolu'da Veys cemaati." (HALAÇOĞLU, 2009, s. 2284)

Mollaveys, 1530 yılı kayıtlarında Kara Hemşin köyü. Türkçe.

MOSALAMİ Mah. Topluca Köyü, Çamlıhemşin; Mos-alam-i. Mos, bölgenin antik kavmi mossiklerden. Farsça alam: Yüksek dağlar. (ÇAĞBAYIR) Yüksekteki Moslar. Antik.

NAFKAR Yaylası, Çamlıhemşin; Naf-kar. Farsça naf: Göbek, orta ve Arapça kar: Dip, çukur. (DEVELLIOĞLU, 1980) Kıpçakça kar: Düz arazi. (TOPARLI, 2007) Nafkar: Ortadaki çukurluk... Türkçe.

ORTAN Köyü, Çamlıhemşin; Ortan, Kafkas Kabardeylerin bir kolu. (TAVKUL, 2007, 502)

Kıpçakça ortancı: Ortanca. (TOPARLI, 2007) Ortan, "orta"dan. Konumuyla ilgili ad.

Ordan: Erkek balarısı. (DS) Ortan: Bir çeşit yemeni dikişi. (ÇAĞBAYIR) Dokumacılıkla bağlantılı ad. Türkçe.

OVAKLI Mah. Bağaziçi Köyü, Çamlıhemşin; Ovak-lı. "Ovak, Türkmenlerin Ensari kolundan." (LEZİNA, 2009)

"Oba, etimolojik olarak Moğolca "ovak"la bağlantılıdır." (AGACANOV, 2002, s. 156) Türkçe.

ÖRENKİT/ Kadıköy'ün adı, Çamlıhemşin; Ören-k-it: "Ören, Bayındır, Yüreğir ve Eymür boylarının yaygın bir kolu." (HALAÇOĞLU, 2009)

DLT'te ören: Her şeyin kötüsü. "Ören: Tepeler arasındaki düzlükler." (ÇAĞBAYIR) Türkçe ören: Yıkıntı. (EYUBOĞLU, 1995)

Örenkit: Örenler, Viraneler, yüksekteki düzlükler, Türkmenler. (bk. -it eki) Türkçe.

PALAHÇUR/ Balakcur Yaylası, Çamlıhemşin; Palah-cur. Bölgede P/ B sesleri değişkendir. "Balaklu, Ba-

yındır kolu." (HALAÇOĞLU, 2009, s. 225)

Balak, Kuman adı. (RASONYI, 1983, s. 45, 62)

Anadolu Türkçesinde balak: Ayı yavrusu. (EYUBOĞLU, 1995) Ermenice balak: Alaca. Lazca balah, balaha: Gür yapraklı otsu bir bitki. (ERTEN) Ermenice çur: Su. Türkmen suyu...

PALOVİT Yaylası, Çamlıhemşin; Bölgede ve Osmanlıca el yazısında P/ B sesleri zaman zaman değişkendir. Ermenice pal: Vişne. Bölgede vişne bilinmezdi ve tepelerinde yetişmesi imkânsızdır. "Altay Türkleri bal yerine pal diyorlardı." (ÖGEL, 2000, c. II, s. 433)

Çaykara'da pal: Bal. (KAYA, 1972, s. 73) Pal sözü, "bal" ile ilgili olduğu kesindir.

Balovit> palovit: Bal vadisi. Türkçe-Ermenice.

POÇAH Mah. Şenyuva Köyü, Çamlıhemşin; Poçah: Boncuk. (ÇAĞBAYIR) "İnci, boncuk diye ad vermek eski Türklerde daima mevcut bir kaide idi." (GÖDE, K. 2000, Eratnalılar, TTK, s. 19) Bölgede eskiden atlara ve inekler boncuk takılması yaygın gelenektir. Türkçe.

POKUT Yaylası, Çamlıhemşin; Orhun yazıtlarında bök: Köşe, bucak. (ORKUN, 1994, s. 789) Ermenice pokar, pokr: Küçük ve çor: Kuru. Kıpçakça bök: Orman (CAFEROĞLU, 1931) Pokut> bokut: 1. Köşeler, bucaklar, kenarlar. 2. Ormanlar. (bk. -ut eki) Türkçe.

SAL Yayla, Şenyuva Köyü, Çamlıhemşin; "Sal, Hun boyu." (ATANİYAZOV, 2005, s. 133) "Salcılar, 1453-1650'li yıllarında Anadolu'da yaygın cemaat ve Eymür boyunun geniş alana yayılan Sallu kolu." (HALAÇOĞLU, 2009, s. 1935, 1936)

Azerice sal: Yassı büyük taş parçası, tabaka şeklinde olan. (ALTAYLI, 1994) Nahçıvan'da sal: Mezar üs-

tüne konulan büyük taş. (GULİYEV) “Türkçe sal: Kaya, çatı, kıyı, etek”... (EYUBOĞLU, 1995) “Türkçe saltaş: Düzgün taş.” (GÜLENSOY, 2007) Ermenice sal: Örs. (KORTOŞYAN)

SAMİSTAL, Çamlıhemşin Yaylalarından; Diğer adı “Dört yüz Tüten”dir. Büyük yayla olduğundan bu adı almıştır. Tüten, “hane” anlamında.

Sami-s-tal. Arapça sami: Yüksek, yüce. (DEVELLİOĞLU, 1980) Kıpçakça tal: Mera, otlak. (TOPARLI, 2007) Samistal: Yüksekteki otlak. Türkçe.

SANO/ Topluca Köyü’nün adı, Çamlıhemşin; Eski Türk yazıtlarında sana: Ormanlık bir dağ. (ORKUN, 1994, s. 917)

Sann, Cann bölgenin antik kavimlerinden.

San-o. (bk. –a eki) Sanlu, Çepni boyu. (LEZİNA, 2009, s. 461)

SATAPLE Yaylası, Çamlıhemşin; Sat-aple. Sat, Türklerden bir kavim. (LEZİNA, 2009) Ermenice sat: Çok, bol. Farsça ab: Su. Satablı> sataple: Türkmen suyu. Suyu bol yayla.

SİÇOĞ Yaylası, Çamlıhemşin.; Sıç-oğ. Açılımı “sıçan oğlu”dur. Akabadan adını alan yayla. Türkçe.

SİRDEN KADAN/ Kavak Mahallesi, Çamlıhemşin; Sirden kadan. Çok Türk ağzında sirdenn: Peynir küpü. (KTLS) Kadan, “kadi”nın çoğulu. Sirden kadan: Süt mamulleriyile ilgili ad. Belirsiz.

TAR Deresi, Hala Deresi’nin bir kolu, Çamlıhemşin.; “Tarlalar, Kıpçak boyu.” (LEZİNA, 2009, s. 507)

“Tar sözü, Türkçe “dere” ile bağlantılıdır.” (GEYBULLAYEV, 2009, s. 78) “Tar, İskitlerde Gök-Hava Tanrısı.” (MUTLU, 2008, s. 121)

Ermenice tar: 1. Tünek. 2. Yüzyıl. (GOSHGA-RİAN) Hopa/ Hemşin’de tar: Yokuş. Kıpçak kökenli Malkarlarda tar: Dağ geçidi, boğaz. Türkçe.

TİREVİT Yaylası, Çamlıhemşin; “Kuman Türklerinde ana-baba çocuğuna “çocuk diri kalsın” anlamında “tirievic” adını verirlerdi.” (RASONYI, 2006, s. 265)

Tir-evit. Tir, “dir”den. Bölgede T/D sesleri değişkendir. Farsça dir: Uzak. (DEVELLİOĞLU, 1980) Türkçe ev-it: Evler. (bk. –it eki) Tir-evil: Uzak evler.

Kıpçakça tir: Ter. (TOPARLI, 2007) Tirevit: Terleten evler. Uzak evler. (mecaz) Türkçe.

TOMASLI, Boğaziçi Köyü’nün diğer adı, Çamlıhemşin; Tomash, Türkmenlerin Tahtacı boyundan. (LEZİNA, 2009, s. 526)

TUNGLİ Mah. Şenyuva Köyü, Çamlıhemşin; Türkçe “-li” yapım eki almış sözcük. DLT’te tünğlük: Ev, baca ve tungu: Sağır. Belirsiz.

APİVANAK Çamlıhemşin Yaylası; Ap-i-vanak: Vanağın suyu. Farsça ab: Su.

HAÇIVANAK Çamlıhemşin Yaylası; Yayladaki Hacılar sülalesinin vanağı, mahallesi.

VAROŞ/ Yazlık Köyü’nün adı, Çamlıhemşin; Varoş, 1530 yılı kayıtlarında Kara Hemşin köyü.

Macarca varoş: Eski kentlerde sur dışında kalan bölüm. (ÇAĞBAYIR) “Osmanlıda varoş: Şehrin kale dışında olan kısmı, şehrin kenar mahalleri.” “Varoş, Macarca “varos”tan bozmadır.” (PAKALIN, c. III s. 584)

VERÇENİK Dağı, Çamlıhemşin; Ermenice vercanig: Mutlu. (KORTOŞYAN) Yine Ermenice varsenig: Güzel saçlı. Belki “ver çermik”ten. Yukarıdaki sıcak su, çermik. Ermenice.

VIÇA Mah. Yukarı ve Aşağı Çamlıca, Çamlıhemşin; Viçe sözcüğünün bölge ile ilgisi olan herhangi bir dille örtüşmemektedir. Viça, Vaçe’den bozma sözcüktür. “Vaçe, Kafkasya’nın eski Halklarından Albanların hükümdarı.” (MOSES, 2006, s. 35) Hemşin’e adını veren

Hamam’da Alban prensidir.

“Kutlu-Viçe, Bulgaristan’ın Mihaylov-Grad’da yerleşim yeri.” (ACAROĞLU, 1999, s. 150)

Çamlıhemşin’de viça: Çalı, değnek. (ULUSOY) Aksamaz’a göre “Viçe” adının başka bir çeşitlemesi “Biçe”dir. (AKSAMAZ, s. 21) Kafkas.

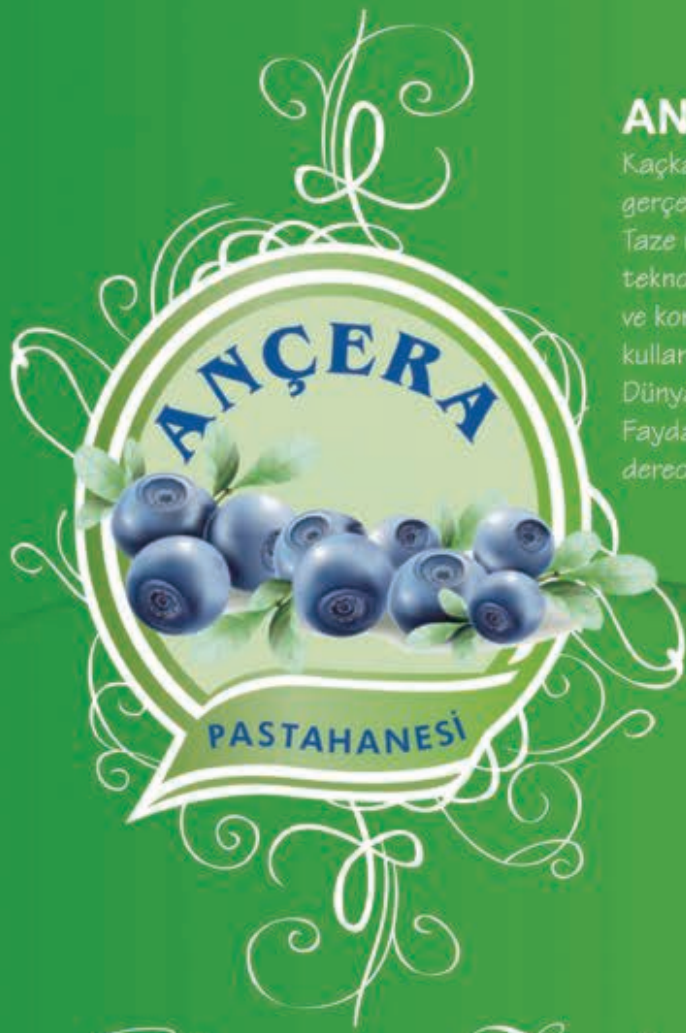
YEZOVİT Yaylası, Çamlıhemşin; Bir söylentiye göre Elevit’in eski adı. Yez-ovit. Eski Türkçe yez: Çığ otu. (ÇAĞBAYIR) Farsça yez: Çalı çit. (DEVELLİOĞLU, 1980) Yezovit: Çığ otu vadisi. Çitlerinin olduğu vadi. Türkçe-Ermenice.

ZİBARI/ Güllü Köyü’nün adı, Çamlıhemşin; “Zibar ve Zibari, Osmanlı döneminde Musul eyaletinde bir cemaat.” (TÜRKAY, 1979, s. 789) Türkçe.

OSMAN COŞKUN KİMDİR?

Osman Coşkun 1953 yılında ikizdere’de doğdu. Yurdun değişik illerinde ve Fransa’da öğretmenlik yaptı. Rize Sülaleleri ve Seferberlik Şehitleri, Doğu Karadeniz Yer adları ve Söz Varlığı, ve son olarak da Artvin Sülaleleri ve Kökenleri kitaplarının yazardır.

ANÇERA (Blueberry - Likapa)

Kaçkar Dağları başta olmak üzere Doğu Karadeniz Bölgesinde yetişen gerçek üzümler grubunda yer alan bir meyvedir.

Taze meyve veya kuru meyve olarak, meyvesuyu olarak, süt ve süt ürünleri teknolojisinde, dondurma ve sorbet, pastacılık sanayinde, reçel, marmelat ve konserve sanayinde, ilaç sanayinde ve meyve salatası gibi gıdalarda kullanılmaktadır.

Dünyada en fazla antioksidan değerine sahip meyvelerden bir tanesidir. Faydalı omega - 3, yağ asitleri, lifler ve B C D E vitaminleri açısından son derece zengindir.

*Efsane Tatlar
Ançera'da*

Ançera Pastahanesi markası Kayı İnşaat Turizm Elektronik Kimya Nakliye Sanayi ve Ticaret A.Ş.ne aittir.

Merkez : 19 Mayıs Cad. No: 50/D Pendik - İST. Tel : 0216 490 00 50

Fax : 0216 490 00 51 www.facebook.com/ancerapastahanesi

Şube : Esentepe Mahallesi Tecerdağı Caddesi No: 58/A Kartal - İST.

Tel : 0216 353 44 00 www.ancerapastanesi.com.tr

Şimsir Ağacı

Bir Ağacı Korumak Anıt Ağaç

FERRUH FATİH ALBAYRAK

Fırtına Vadisi özellikle ülke-
mizdeki doğa koruma faaliyetle-
rinin başlangıcı ile birlikte önem
kazanmış ve onlarca makale, araş-
tırma, proje ve kitaba konu olmuş-
tur. Bölgenin sahip olduğu doğal ve
kültürel zenginlik, aynı zamanda
koruma gerekliliğini doğurmuş ve
neticede alanın büyük bir bölümü
milli park ilan edilmiştir. Vadi için
milli park haricinde başka koruma
alanları da belirlenmiştir. Bunlar
içinde sit alanları, yaban hayatı ge-
liştirme sahaları gibi ulusal statüler
ile sıcak nokta, ekolojik bölge gibi
uluslararası statüler yer almaktadır.
Belirlenen bu alanlar aynı zamanda
Fırtına Vadisinin değerini de ortaya
koymaktadır. Alanların tanımların-
dan da anlaşılacağı üzere bu değer-
ler;

- Bilimsel ve estetik bakımından,

milli ve milletlerarası ender bulu-
nan tabii ve kültürel kaynak değer-
leri (Milli Park),

- Jeolojik devirlere ait olup, ender
bulunmaları nedeniyle olağanüstü
özelliklere sahip yer üstünde, yer
altında veya su altında bulunan ko-
runması gerekli (Doğal Sit),

- Av ve yaban hayvanlarının ve
yaban hayatının korunduğu (Yaban
Hayatı Geliştirme Sahası),

- Endemizm düzeyi yüksek ol-
masının yanı sıra biyoçeşitlilik ba-
kımından zengin, dolayısıyla doğa
koruma çalışmaları bakımından
önemli (Sıcak Nokta),

- Coğrafik olarak farklı, karak-
teristik doğal topluluklar ve türler
içeren (Ekolojik Bölge) alanlardan
oluşmaktadır.

Doğa koruma çalışmalarında
kullanılan veciz bir söz vardır; "bir

ağaca bakmaktan ormanı göreme-
mek ya da ormana bakmaktan bir
ağacı görememek". Fırtına Vadisin-
de yaşayanlar ya da bir sebeple orda
bulunanlar, etrafındaki zenginlik-
lerin farkında ama ne yapması ya
da ne yapmaması konusunda bir
bilgiye sahip değil. Sadece yöre için
değil Türkiye hatta dünya için çok
değerli bir varlığa zarar verebilmek-
te ya da yok edebilmektedir. İşte
bu noktada, bu varlıkları tanımak
ve yaşam alanlarımız için değerini
bilmek doğa koruma adına önem
kazanmaktadır. Bazen tek bir ağacı
tanımak, onu korumak, orman eko-
lojisi için anahtar rol oynamaktadır.
Çünkü bir ağacı korumak, ağacın
diğer yaşam alanlarıyla beraber
korunması anlamına da gelmekte-
dir. Böylece tek bir ağaç bir doğa
parçası için şemsiye görevi görebil-

mektedir. Bu yüzden doğa koruma faaliyetleri için “Anıt Ağaç” kavramı ülkemizde de yasal bir statü olarak uygulanmaktadır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 28.06.1988 tarihli kararına göre: Doğal yapısı, ölçüleri ve diğer özellikleri bakımından anıtsal nitelikler kazanmış ağaçlara Anıt Ağaç denir. Bilimsel bir tanım olarak ise, Anıt Ağaç; Yaş, çap ve boy itibarıyla kendi türünün alışılmış ölçüleri üzerinde boyutlara sahip olan; ilginç kök, gövde ve dal formu nedeniyle izleyenlerin belleğinde kimi simgeler çağrıştıran; yöre folklorunda, kültür ve tarihinde özel yeri bulunan, geçmiş ile günümüz, günümüz ile gelecek arasında iletişim sağlayabilecek uzunlukta doğal ömre sahip olan ağaçlar anıt ağaçlardır. Anıt ağaç, sahip olduğu özelliklerden ötürü her türlü önlem alınarak mutlak surette korunması ve doğal miras olarak gelecek nesillere bırakılması zorunlu olan ağaçtır. Kamu yararı açısından en yüksek değere sahip olan bu ağaçlar, amacı ne olursa olsun her türlü çevre düzenlemesinde “Muhafazası Mutlak Zorunlu” olan nesnelere nitelikindedir. (ASAN,Ü).

Bir ağacın anıt ağaç olarak ilan edilebilmesi için görsel özellikleri ve fiziksel boyutları öncelik taşır. Ancak bu öncelikler dışında, kültürel ve tarihi olaylara tanıklık etmekte ağaçlara anıtsal nitelik kazandırmaktadır. Özetle, gövde ve tepe çapının olağanüstü, olağan yaşının çok üstünde, tarihi ve kültürel önemi, anıt ağaç ilanı için gerekli ölçütlerdir. Bu ölçütlere sahip anıtsal nitelikli ağaçların tescilleri için Bölge Koruma Kurullarına başvurulması gerekmektedir.

Yöremizde anıtsal boyutlara ulaşmış çok sayıda doğu ladini (yöre diliyle çam) ve doğu kayını (yöre diliyle gürgen) ağaçları bulunmaktadır. Kırsal Çevre ve Ormanlık Sorunları Araştırma Derneği tarafından şimşirler üzerine yapılan bir çalışmada Meydan Köyü

civarında anıtsal nitelikte porsuk ve şimşir ağaçları da bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan biri 1132 m yükseltide, çapı 63 cm, boyu 8 m olan, Türkiye’de bugüne kadar tespit edilebilmiş en büyük boyutlu ve yaşlı (yaklaşık 300 yaşında) şimşir ağacıdır. Bir diğeri ise 1195 m yükseltide çapı 302 cm, boyu 16 m olan ve yine buda Türkiye’de bugüne kadar tespit edilebilmiş en geniş çaplı porsuk ağacıdır. Bu iki anıt ağaç niteliğindeki ağaçlar milli park sınırı dışında “Gen Koruma Ormanı Fonksiyonu” ile Orman İşletme Müdürlüğü tarafından işletilmektedir. Bu ağaçlar aynı zamanda Türkiye’de ender olarak görülen şimşir meşcerelerinin (küçük orman yapıları) içinde yer almaktadır ki bu alanlar doğa koruma çalışmaları açısından mutlak korunması gerekli alanlardır. Şunu da belirtmek gerekir ki; alanın engebeli yapısı ve bitki yoğunluğu bu iki ağaç türünün fark edilmemesini sağlamıştır.

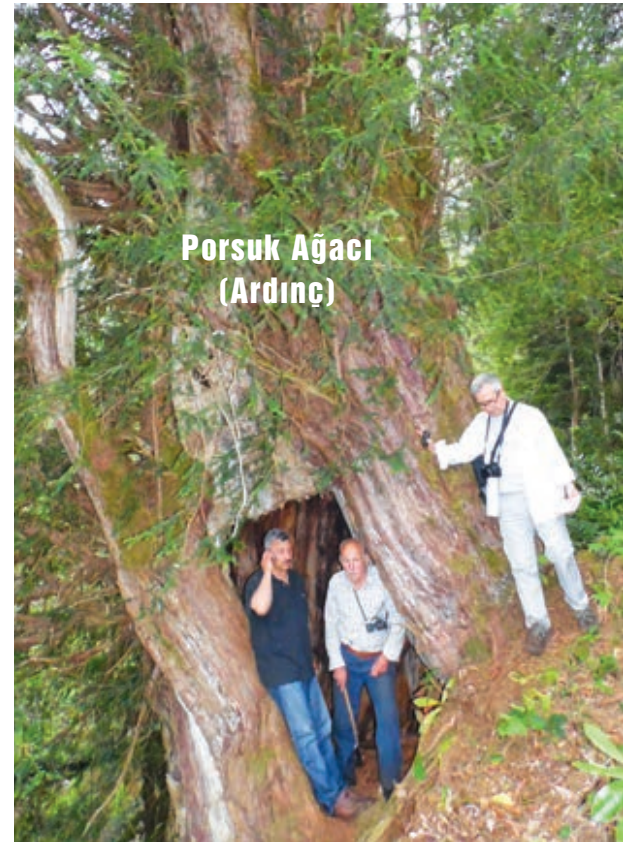
Şimşir ağacı, ahşap oymacılığı ve kaşık, oklava, tarak gibi geleneksel ürünlerin yapımında kullanılmaktadır. Yöre kültürünün en önemli unsuru olan tulumun sesine ahenk veren nav, özellikle şimşirden yapılmaktadır. Porsuk ağacı, mobilyacılık ve küçük el sanatları yanında özellikle eski çağlarda yay yapımında kullanılmıştır. Bu özelliği, yöredeki kalelerin varlığı ile tarihi bir önem kazanmaktadır. Bu iki ağaç türü, yöredeki varlıkları ile yörenin tarihi ve kültürel yapısının da sembolü olabilecek niteliktedirler.

Tespit edilen bu iki ağaç türü için, Koca Cemşir (şimşir) ve Koca Ardunç (porsuk) adları ile anıt ağaç olarak tescil edilmesi bilimsel, genetik, eğitsel ve turizm yönünden gerekli olduğu düşüncesiyle Kırsal Çevre Derneği tarafından ilgili makamlara dilekçe ile başvuru yapılmıştır.

Vadideki anıt nitelikteki ağaçları ve bu ağaçları bünyesinde barındıran ormanları tehdit eden etkenlere baktığımızda, kaçak kesimler,

tür kaçakçılığı, katı ve sıvı atık kirliliği, hastalıklar, kontrolsüz turizm faaliyetleri gibi tehditlerin mevcut olduğunu görmekteyiz. Bu etkenlerin büyük çoğunluğu vadi dışından geldiği gibi yöre halkının da etkisi görülmektedir. Özellikle vadi için yapılan planlamalar ve yatırım programları, doğa koruma öncelikli olsa da ne yazık ki uygulama aşamasında koruma göz ardı edilmektedir. Ancak vadi için, yöre halkının çoğunluğunda bulunan çevreyi koruma ve kültürünü yaşatma bilinci bir şans olmaktadır. Ancak bu elverişli durum bilgi ile desteklenmelidir. Bir ağacı bilerek korumak etrafındaki tüm varlıkları da korumamızı ve bilinçli kullanmamızı sağlayacaktır. Böylece anıtsal nitelikteki ağaçlar ve ormanlar ancak o zaman topluma mal edilebilir ve gerçek manada korunmaları sağlanabilir.

Bu bilinçte olursak yaşam alanlarımızı, gelecek nesiller için de yaşanabilir ve en önemlisi onların da bu güzellikleri görebilecekleri bir miras olarak bırakmış oluruz.

BİTMİYEN DAVALAR

Hazırlayan: Metin Gültan

1. DAVA

Davalı Yayla (Hoderçur Yaylası)

Şenyuva (Çinçiva) Köyü sakinleri hukuk dahilinde haklarını savunurken, Bir şarkıda da söylendiği gibi "Gitmesek de, gelmesek de o yayla bizim yaylamızdır" demektedirler.

Davalı yayla adıyla anılan yayla, Erzurum'un Ispir kasabasının Hoderçur civarında Kaçkar dağlarının en yüksek tepesinin eteklerinde, bir çok endemik flora ve faunanın barındığı bir yerdedir. Davalı yayla ayrıca; Şenyuva (Çinçiva) Köylülerinin Kaçkar dağlarının kuzey yamaçlarındaki Sal mezasından kalıp 10 saatlik çileli bir yolculukla Kaçkar'ın güney yamaçlarına ulaştıkları, kokulu otlarına hayvanlarını salıp, nefes aldıkları bir yerdir,

O günleri yaşayanlar; atlar, kurtlar ve sırtlarında yükler ile, çise, yağmur hatta kar yağışı altında geçen yolculuk hatıralarını hasretle hala anlatırlar.

HODERÇUR'A GİDEN ÇİNÇIVALILAR...

Davalı yayla çok eski zamanlardan beri, 1915 yılına kadar Şenyuva (Çinçiva) köylüleri ile Katolik Ermenisi köyü olan Hoderçur köyü sakinleri tarafından ihtilafsız kullanılmıştır. Davalı yaylanın ortasından akan derenin bir tarafını Katolik olan Ermeniler, diğer tarafını ise Şenyuvalılar (Çinçiva) kullanmaktadır. Şenyuva'dan başlangıçta yedi aile gitmeye başlamış Hoderçur'a. İlk ilişkileri hep iyi olmuş fakat gelen aile sayısının çoğalmasıyla yöre halkıyla olan ilişkiler bozulmuş ve konu şikayet dilekçelerine kadar uzamıştır.

Ancak 1915 Ermeni tehciri sonrası yaylanın bir tarafı boşalıyor. Hazine kullanılmayan bu yayla ve meraları yıllarca kiralamış, satmış ve tapularını da vermiştir.

TAPUNUN SATIN ALINMASI...

1933 yılında Hazineye giden Şenyuva (Çinçiva) köyü'nün ileri gelenleri "Bizler yaylanın ortasında akan derenin bir tarafını zaten kullanıyoruz. Diğer kısmını da bize satın" teklifini götürüyorlar. Hazineöneriyi kabul ediyor ve 1933 yılında yaylanın kullanılmayan kısmını, 10 eşit taksitten ödenmek üzere 3.000.-TL 'ye Şenyuva (Çin-

çiva) köylülerine satıyorlar . Şenyuvalılar davalı yaylanın o bölümüyle ilgili tapusunu alıyorlar

TEK TAPUYA DÖNÜLMESİ...

Hazine satıştan sonra, "Siz yaylanın bir kısmını satın aldınız. Fakat sizin kullandığınız diğer kısımda meradır ve devletindir. Kullanamazsınız!" diyor. Bunun üzerine hazine ile Şenyuva köylüleri mahkemelik oluyorlar. Mahkeme Şenyuva (Çinçiva) köylülerini haklı buluyor ve Yaylanın diğer tarafının tapusunu da, Şenyuva (Çinçiva) köylülerine veriyor. Derenin sağ ve solu olarak iki tapu sahibi olan köylüler 1942 senesinde bunu tek tapu haline getiriyorlar ve ortaya hudutları falanca sırt, filanca sırt diye giden çok büyük bir tapu çıkıyor. Yayla ise tapulandırılarak köylüler tarafından ortak olarak kullanılmaya devam ediyor.

1956 yılında şimdi adı Sıra konaklar olan o zamanki adıyla Hoderçur'un köyünde yaşayan yerli halktan iki tanesi çıkıyor ve "Çinçivalı'lar bizim meramıza müdahil oluyorlar, el atıyorlar " diye Şenyuva köylülerini şikayet ediyorlar ve mahkemeye veriyorlar. Bu dava senelerce sürüyor ve en son 1981 yılında Yargıtay kararı ile "Meraya el atma söz konusu değildir. Bu yayla Şenyuva (Çinçiva) köylülerindir " diye onanıyor. Buna dayalı olarak tapu yenileniyor.

KADASTRO PROBLEMİ...

1981'den 2008 yılına kadar Davalı yayla konusunda bir problem yaşanmıyor. 2008 yılında Kadastro çalışmaları esnasında Şenyuva köylülerinin "Nasil olsa tapumuz var!" garantisi ile çok fazla önemsemedikleri ve bulunamadıkları esnada, kadastro memurları tapuyu uygulanamadı şerhi düşerek, dev tapunun sadece 110 dönümlük küçük bir alanını Şenyuva köylüleri tarafından kullanılıyor diye tescilleyerek sicile kaydettiriyorlar.

Bunun üzerine Şenyuva (Çin-

**Hoderçur Yaylası
Davalı Bölge**

çiva) Köyü muhtarlığı Ispir Tapu Müdürlüğü'ne müracaat ederek "Ellerinde bir tapu olduğunu, belirli tarihlerde de kendilerine müracaat edip temasa geçtiklerini ve gerek mera çalışmalarında gerekse de kadastro çalışmaları esnasında bu tapunun devreye alınması hususunu bildirdiklerini" ifade ediyorlar ve ellerindeki yazışma örneklerini gönderiyorlar. Cevaben köylülere "Tapunuz uygulanamadı" diye bir yazı geliyor. Bunun üzerine Şenyuva (Çinçiva) Köyü sakinleri tekrar 2012/175 numaralı bir dava açıyorlar ve dava süreci hala devam ediyor. Aradan iki yaz geçmiş, iki keşif tayin edilmesine rağmen arazinin keşfi hava şartlarından dolayı zor olduğundan bugüne kadar gerçekleştirilememiştir.

Şenyuva (Çinçiva) Köyü sakinleri hukuk dahilinde haklarını savunurken, Bir şarkıda da söylendiği gibi "Gitmesek de, gelmesek de o yayla bizim yaylamızdır" demektedirler.

**T. C.
TAPU SENEDİ**

Vilâyeti	Erzurum	Mintaka No.	
Kaza ve nahiyesi	Ispir	Sahife No.	
Mahallesi		Pafta No.	
Karyesi	Hodiçur	Ada No.	
Sokağı		Parsel No.	
Meş'ur semti veya mevki	Hodiçur ovası	M sahası sathiyesi	
EVSAFI		NEV'İ	
		Hesap nam diğer davalı yayla namile maruf ya yla*****	
Hududa	Şark tarafında Muğat dereşinden yukarıdan aşağıya akan su ile ocaup tarafında şalvar yarten nam mahalden ve üst tarafından aşağıya doğru akan suyun yayla-ğarisinden akan nehri cari ile birleştikleri şarkapın nam diğer Çiçekli adı mevki ve üst tarafı yani gerbi Haçivü nek değı cenuben gerek dağları şimalen Mevek dağları ile çevrilidir*****		
	Bu yaylanın nisf hissesini hazineden Üç bin - Lirağa bedelle satın almak suretile ve nisf - hissesinde hazine ile aralarında açılan milkiyet davası neticesi bu yaylanın nisf hissesinin Çinçova köyüne bit olduğu keşif kat'iyet eden ilam ile korunan 23/12/939 tarih ve 180 Numaralı yazısı ile tescil edilmiştir. Elleriinde bulunan iki tapu senedi alınıp bir - tapu senedinin verilmesini istediklerinden teb' edilen tescil edildi *****		

resource, allocation, marketing
progressive alliance

Susuz Mahallesi Rampa Gıda C Blok No: 1 Yenimahalle / ANKARA

t : 444 51 53 f : (0312) 815 57 20

e : info@rampagida.com.tr w : www.rampagida.com.tr

2. DAVA

Eğrisu-Golazena

Eğrisu - Golazena Yaylaları davası 1956 yılında başlayan ve davası bitmiş olmasına rağmen kararı uygulanmayan bir durumda

Dava ilk olarak 1956 yılında açılmış ve 1961 yılında bitmiş. 1962 yılında yargılamanın yenilenmesi davası açılmış ve buda 1964 yılında bitmiş. Yargıtay aşamaları ile birlikte,

1966 yılında açılan dava uzun süre bekletilerek 1987 yılında bitmiş.

Dava bitmiş olmasına rağmen hala karar idari tasarruflarla fiili durum yaratılarak uygulanmamak istenmektedir.

Konuyu davanın takipçisi Yaşar Hacıoğlu ile görüştük ve karşımıza enteresan bir dava çıktı.

EĞRİSU YAYLASININ HUKUKSAL DURUMU...

Çamlıhemşin-Topluca(Sano) Köyü manevi şahsiyetine tahsis edilen “ EĞRİSU” Yaylası ile Ardeşen İlçesi’ne bağlı Aşağıdurak Köyü (Zigamisuflla) tarafından kullanılan “Lelvandere (Golazena)” yaylası yan

yana bulunmaktadır. Bu iki yayla arasında mevcut olan ortak sınır” Sarıyaprak, uzun kaş, ince çakıl, lelvan sırtı, Soğan Sırtı ve Hevek Aşıtı” ile belirlenen nirengi noktalarından geçmektedir.

Eğrisu Yaylası’nın tamamı, Hemşin Mermanat Köyü yöneticilerinden, Sano Köyü halkı tarafından satın alınmıştır. Aslında İsina Tepesi’nden Yukarıdurak Köyü (Zigamiulya) Thombugorma Irmağı’ndan başlayarak Komuta Yaylası’na varıncaya kadar mevcut arazi ve orman bu köylerden satın alınmıştır.

Eğrisu Irmağı vadisi üzerinde kurulan Eğrisu Yaylası’nın doğu hududu tamamıyla Lelvan sırtı ve Soğan Sırtı’na kadar uzanmaktaydı. İki Osmanlı Fermanı ile tespit edildiği üzere, dereden tepeye intifa hakkının tamamı Sano Köyü’ne ait bulunuyordu. Golazena’nın kelime anlamı lazca, dik rampanın üstünde meydana gelen hafif düzlük demektir.

GOLAZENA’YA İLK YERLEŞİM...

Aşağıdurak Köyü’nden olan Kulaberi Ali Efendi Topluca Köyü’nde 18 yıl boyunca imamlık yapmış ve hizmetleri karşılığında talebi üzerine kendisine; Eğrisu Yaylası’nın dereden 200 metre doğu tarafında bulunan “Golazena” bölümünde ev kurma ve bu yoldan faydalanma hakkı verilmiştir. Başlangıçta üç ev kurulmuş, fakat daha sonra otuz ev kurulmuştur, çıkan ihtilaf sonucunda evlerin çoğu kaldırılmıştır. Aşağıdurak Köyü’nün Golazena Yaylası’nda kullanım hakkı bu şekilde doğmuştur. Bu fiili kullanım dışında, Aşağıdurak Köyü’ne, Golazena bölümünde bir yayla tahsis edildiğine dair hiçbir ferman, hüccet veya mahkeme kararı bulunmamaktadır.

İLK SORUNLAR NEREDE BAŞLADI...

Topluca Köyü halkının gösterdiği anlayış sonucunda, Golazena kıs-

mında Aşağıdurak Köyü’nün nüfus yoğunluğu artmıştır. Halen bu yayladan dört köy yararlanmaktadır. Bu nedenle anlaşmazlıklar doğmuştur.

- Golazenalılar ortak sınır olan Sarıyaprak, Inceçakıl, Uzuzkaş, Lelvan sırtı ve Soğan sırtı’nın yaylalarının önünden geçmediğini, Eğrisu Yaylası’nın tamamını kapsayacak şekilde Eğrisu Yaylası’nın 200 metre batısından geçtiğini ve böylece Eğrisu Yaylası’nın tamamıyla kendi yaylaları olduğunu iddia etmiş; karşı dava açmışlardır.

- Halbuki; Her iki köy lazca konuşmasına rağmen, Eğrisu Yaylası’nın sınırlarını belirleyen önemli noktalar Türkçe olacak adlandırılmıştır.

- Aşağı ve Yukarıdurak Köyleri kardeş köylerdir. Bir köyün bölünmesiyle oluşmuştur. Yaylaları eşittir. Aşağıdurakın hak iddia ettiği Golazena’ya karşılık gelecek şekilde Yukarıdurak Köyü’nün yaylası yoktur.

- Lelvan Yaylası’nın batı sınırı, karşı tarafın iddia ettiği gibi dereye kadar inmiş olsaydı, yayla yolunun dereden olması gerekirdi. Oysa ki halihazırda yayla yolları dağlardan tırmanmaktadır.

- Aşağı ve Yukarıdurak Köyleri’nin, Maselevat mezrasının üstünde yaylalara varıncaya kadar hiçbir yerde dereye kadar sınırı inmemektedir. Dereye en yakın olan mesafe 3 km civarıdır.

FERMANIN TERCÜMESİ...

Mahkemece, noterlikte tercüme edilen fermana dayanılarak Eğrisu Yaylası’nın sınırları “ ki bu vesaik, ücceti şeriye olduğu anlaşılmiş, Thombugorma Deresi, ve Micgure Deresi hudut dahilinde Altıparmak Dağı’na varıncaya kadar bir tarafı Soğan Sırtı, bir tarafı Ombole Sırtı, bir tarafına varıncaya kadar dereden tepeye Zano nam karyesi ahalsininin ebean ced tasarruflarında olduğu” beyan edilmiş, bu hudutların tetkikinde krokide görüldüğü üzere Ombole Sırtı, Eğrisu Deresi’nin batısında kalıyor” hukuksal tespiti yapılmıştır.

SORUNLAR KARŞISINDA NELER YAPILDI...

14.05.1950 tarihinde Türkiye genelinde seçimler yapıldı; muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri belirlendi, Topluca Köyü'nde iyi niyetle güçlü bir kurul oluşturuldu.

Kurul önce, Aşağı durak köyü yönetimi ile iletişim kurdu, resmi evrakları esas alalım; uzlaşma yoluna gidelim diye öneri götürdü. Olumlu cevap alınamayınca kaymakamlık makamına başvuruda bulundu.

-19.09.1954 tarihinde ve 19.06.1955 tarihli kaymakamlık kararları ile Aşağı durak köylülerin Eğrisu Yayla'sına el atmaları önlenmiştir.

-Karşı taraf makama başvuruda bulunmuş; kaymakamlıkça olay çıkmaması için, hukuka aykırı olarak Eğrisu Deresi'nin beyaz su kısmından aşağı 7 gün, yukarı 3 gün olmak üzere men kararı alınmıştır. Bu kararlar 1961 tarihine kadar, haksız olarak uygulanmıştır. 5917 sayılı yasaya göre bir taşınmaz hakkında sadece 1 kez men kararı verilebilirdi. Buna rağmen bu yasa 6 yıl ihlal edilmiştir.

-İtirazımız üzerine, 13.09.1955 tarihli alınan men kararının yasaya aykırı olduğu tespit edildi. Valilik kararı bozdu.

YAPILAN YARGISAL İŞLEMLER...

20.6.1956 tarihinde Sano Köyü'nü temsilen Av. E.N. Kepenek tarafından Ardeşen Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 1956/79 Esası ile görülen "Eğrisu Yaylası'na el atmanın önlenmesi" davası açılmıştır.

Mahkeme, tüm araştırmaları yaptıktan ve delileri topladıktan sonra oluşan vicdanı kanaatine göre, davayı kabul etmiş; 12.1.1961 tarihli, 1956/79 Esas, 1961/7 sayılı karar ile; davalıların Eğrisu Yaylası'na el atmalarının önlenmesine karar vermiş ve Eğrisu ile Lelvandere yaylası arasındaki

sınır kesin olarak tespit edilmiştir.

Karar davalı köyler tarafından temyiz edilmiş; 3.10.1961 tarihinde Yargıtay 1 nci hukuk dairesinde yapılan duruşmada, daire mahkeme kararını aynen onaylamıştır.

BİZDE DE FERMAN VAR DİYE AÇILAN İKİNCİ DAVA...

Davalılar tarafından Ardeşen Asliye Hukuk Mahkemesi'nde " iade muhakemesi " davası açılmış ve kesinleşmiş karara karşı olağanüstü kanun yoluna başvurulmuştur. Davacılar, kendilerine hak tanıyan bir ferman olduğunu, 1216 tarihli bu fermanı yargılamanın devam ettiği 5 yıl boyunca bulunmadığı; karar kesinleştikten sonra ele geçtiğini iddia etmişlerdir.

Yargılama sonucunda mahkeme, Eğrisu Yaylası'nın Sanoluların tasarrufunda, Golazena Yaylası'nın diğer davacı köylerin tasarrufunda, birbirine hem hudut olan yaylaların ortak sınırının ise, Sarıyaprak, Uzunkaş, İnce çakıl, Lelvan Sırtı, Soğan Sırtı ve Hevek Aşıtı olduğu iddia edilen sınırların Eğrisu Yaylası'nın batısından geçmediği, doğu tarafından geçtiğini tespit ederek önceki mahkeme kararını doğrulamış gerekçeli kararında, " 1216 tarihli fermanın sıhhati hakkında taraflardan talep gelmediğinden, resen inceleme yapılmamıştır" yolunda tespit bulunmuştur.

Karar davacılarca temyiz edilmiş; ve karar onanmıştır.

28.5.1966 tarihinde mahkeme kararının icrai infazı yapılmış ve yayla Sano Köyü'ne teslim edilmiştir.

SAHTE FERMANLAR...

Davacı Mehmet Civaoglu, Ardeşen Asliye Hukuk mahkemesine verdiği 26.5.1966 tarihli dilekçesinde, Lelvandere (golazena) yaylasının dedelerinden kaldığı, Topluca köyü halkı tarafından tecavüz edilmekte olduğu, dereye kadar kendilerinin olduğuna ilişkin 1327

tarihli fermanın bulunduğu, dere-den karşı kısmın 1329 tarihli fermanla topluca köyüne ait olduğu iddia edilmektedir.

15 zilkade 1327 tarihli, Atina kazası naip ve müftüye hitaben yazılı olduğu görülen fermanla, Zigamisufu köy halkından 5 kişiye lelvan yaylasının tahsis edildiği, Eğrisu Yaylası ile ortak sınırın yayladan geçen dere olduğu belirtilmektedir. Fermanla devamla, ayrıca köyümüzün adı Sano olduğu halde; Zano (!) karyesi ibaresi kullanılarak, her iki yayla arasında ortak sınır dere olmasına rağmen, yaylaya tecavüz edildiği bildirilerek Zano karyesinin müdahalesinin önlenmesinin yazılı olduğu görülmüştür. Sunulan bu iki belgeye göre tanık dinlemeye dahi ihtiyaç bulunmadan davanın lehe sonuçlanması gerekmektedir. Sahte olarak yapılan 1216 tarihli ferman kaydı ile sonuç alınmayıp dava kaybedilince, komşularımız tarafından bu sefer her iki davada da sunulmayan yepyeni fermanlar üretmek ihtiyacı duyulmuştur.

Bu sefer davaya ben girdim ve 17 sayfadan oluşan yazılı savunmayı ve hukuksal nedenlere dayanan belgeyi mahkemeye sundum.

Arazi Pazar'da olmasına ve pazarla ilgili 10 defter bulunmasına rağmen, karşı tarafın mahkemeye sunduğu fermanın Trabzon ile ilgili bir deftere yazılmış olması, 1216 ile 1327,1329 tarihleri arasında 113 sende bu deftere başka bir kaydın yapılmamış olması, öncekilerin divan yazısı ile yazılmış olmasına rağmen karşı tarafca sunulan bu üç ferman kaydının basit yazı ile yazılmış, aynı kalem, aynı boya ve aynı el mahsulü oldukları, Arşiv Genel Müdürlüğünde her üç fermanı da tanzim edebilecek ve 115 yıl görev yapabilecek bir memurun çalışmış olmasının mümkün olmayacağı, üç ferman kaydından sonra başka hiçbir işlem kaydedilmediği gerçekleri göz önünde tutularak, fermanların gerçekliği

konusunda “ Bilirkişi incelemesi” talep edilmiştir.

21 YIL SÜREN DAVA...

Mahkemece dosya bilirkişiye tevdi edilmiş, bilirkişi tarafından düzenlenen 8 sayfalık raporda, karşı tarafça sunulan her üç fermannın da sahte olarak yapıldığı kesin olarak tespit edilmiştir. Fermana göre 5 kişi hak sahibi olarak gözükmektedir. Sadece 1 kişi dava açmıştır. Hak sahibi olan tüm kişilerce birlikte dava açılmasını talep ettiyse de mahkemece reddedilmiştir. Esastan ve usulden hukuka aykırı bu davanın dinlenmemesi gerekirken yargılama 21 yıl devam etmiştir. Böylelikle aslında hukukun kesin olarak çözümlenmiş bir muaraza, haksız olarak süruncemede bırakılmıştır. Mahkeme, yaylanın tek kişiye ait olamayacağı, tek başında dava açılmayacağı, ve dayanılan belgenin şüpheli olduğu gerekçeleriyle 17 Mart 1987 tarihli, 1966/136 Esas, 1987/50 sayılı karar ile davayı ret etmiştir.

Davacı, kararı temyiz etmiştir. Duruşmada taraf avukatları dinleyen Yargıtay 14.H.D. 4090-6800 karar sayısı ile, 29.9.1987 tarihinde özetle, yayla ve meralarla ilgili olarak o yerleri kullanan kamu kurumları tarafından dava açılabileceği, kişilerin dava açma ehliyetlerinin bulunmadığı, dayanılan belgenin uydurma olduğu Bilirkişi raporu ile doğrulanmış olmakla hükmün onanmasına karar verilmiştir.

Bu davayı müteakiben, Aşağı durak köyü muhtarı 13.12.1987 de Ardeşen Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1988/3 esas sayılı menî müdahale davasını açmıştır. Bu davaya karşı da, kesin hüküm itirazımızı sunduk. Davacı muhtarı kesin hükmü kabul ettiğinden, keşif yapılmadan, dosya üzerinden 9.5.1989 tarihli, 1989/95 sayılı karar ile davayı reddetmiştir.

Davacı Vekili kararı duruşmalı olarak temyiz etmiş, ve “Noksan soruşturma ile davanın reddi doğru değildir.” gerekçesi ile ek-sik araştırma yapıldığı bildirilerek 14.11.1989 tarihli ,5616 Esas, 9618 sayılı karar ile bozulmuştur. Mahkemece bozmaya uyularak dava konusu taşınmaz üzerinde taraflar vekilleri ile birlikte keşif yapılmış, tanıklar dinlenmiş, dava konusu yerin daha önce sonuçlanan, kesin hüküm niteliğinde olan yerle aynı yer olduğu, harita ve krokilerin araziye uygulandığı tespit edilmiştir.

Aynı yer hakkında daha önce dava görülüp karara bağlandığın-dan 7.7.1992 gün ve 1988/19 E., 1992/ 86 K. sayılı karar ile kesin hüküm nedeniyle davanın reddine karar vermiştir.

Karar davacı vekilleri tarafından temyiz edilmiş ise de, Yargıtay 14.H.D. uygulanan krokiye ve diğer delillere göre kesin hüküm mevcut olduğundan, davanın reddinin doğru olduğu tespit edilerek 20.4.1993 tarihli, 1992/11127 E., 1993/3356 Karar sayılı kararı ile onanmıştır.

SIĞIRLARIMIZI VURDULAR, İŞ MAKİNALARIMIZI YAKTILAR ...

Böylelikle yargılama süreci tamamlanmış olmasına rağmen komşularımızın talepleri maale-

sef tükenmemiştir. Taraflar aynı, taşınmaz aynı olduğu, 5 sefer de yargılanmanın yeniden görülüp tamamlandığı, bu kararların da kesinleştikleri, karar icrasının da yapıldığı ve yaylanın köyümüze teslim edildiği düşünüldüğünde artık aynı yer ile ilgili bir dava açılabilmesi mümkün değildir. Bu nedenle komşularımız, İdari makamlara müracaatla, yanlış bilgi vermek suretiyle fiili durumlar yaratarak mahkeme kararlarını yok saydırmaya çalışmaktadırlar.

Biz sahte belge düzenleyenleri ve bu evrakları kullananları Ağır ceza mahkemelerine dikmedik ama

komşularımız, hırslarını hayvanlardan ve eşyadan bile çıkartmak istemişlerdir. Evinin önünde otlayan 9 ineğimizi ateşli silahlarla öldürdüler, yayla yolu yapımında kullanılan, köylümüzün parasıyla almış olduğumuz dozerimizi örgütlü olarak kurşunladılar; kundaklayarak yaktılar.

Bütün bunlara rağmen özür dileme, ödeme, af, barış ve kardeşlik esas alınmalıdır. Gençler kucaklaşmalıdır.

DOĞA FOTOĞRAFÇILIĞI

Kar ve Sis Fotoğrafı Çekmek

Kar, büyükten küçüğe çocuktan yetişkine herkesi heyecanlandıran, ilginç bir yağış şeklidir. Yağarken sevinç, yerde kaldığı sürece coşku, erirken ise hüzün veren kar, neredeyse tüm duygularımıza seslenen şiir gibi bir “şey”dir. Karla kaplanmış dağlar, ağaçlar, yerler, mekânlar, yollar dereler, ırmaklar, yaylalar, köyler vb. konular biz fotoğrafçılar için eşsiz güzelliklere sahiptirler. Yine de, bir fotoğrafçı gözüyle kar çok çekici bir malzemedir. Lapa lapa ya da tipi şeklinde yağarken, incecik bir örtü ya da kalın bir yorgan halinde, kristal ya da yığın olarak... Tümü de son derece şiirsel

etkiler yaratacaktır. Benzer şekilde sis de büyüğü bir atmosfer yaratma potansiyeline sahip ilginç bir doğa olayıdır ve tıpkı kar gibi fotoğrafçılar için zor bir malzemedir. Hem kar, hem de sis, fotoğrafçılar için çekici konulardır, ama bir o kadar da dikkat edilmesi gereken nokta vardır. Şimdi biraz bunlardan bahsedelim.

Kar, beyaz olduğu için farklı bir yansıtıcılığa sahiptir. O nedenle karın içinde olduğu manzara çekimlerinde doğru pozlandırma yapılmadığı takdirde az pozlanmış çoğunlukla gri tonlarda kar fotoğrafları ortaya çıkar. Peki bu hatalı

pozlamayı nasıl düzeltebiliriz. Fotoğraf makinamızı karla kaplı bir manzaraya çevirip ölçümü yaptığımızda makinamız diyelim bize f/16 gibi bir diyafram verdiğinde siz bunu 1,5-2 stop açarsanız yani makinanızı f/8 diyaframa ayarlarsanız, çektiğiniz manzaradaki karın rengi fotoğrafınıza gri değil tam beyaz olarak yansır. Makinenizin pozlama ölçümünü en başından +1 veya +2'ye alarak pozlamayı en baştan da düzeltebilirsiniz. İzlemesi çok zevkli olsa da, karın ve sisin görüntülenmesi o kadar kolay değildir.

Yalnızca kar ve sis değil, tüm beyaz (hatta tüm açık renk) tonlar, fo-

NUR YÜCEL

toğraflanması güç konulardır. Bunun nedeni, ışığı yansıtma yeteneklerinin fazla olmasıdır. Fotoğraf makinelerimizin içinde bulunan "ışıkölçer" (pozometre) dediğimiz aletler, renkli değil, siyah-beyaz skalada çalışan düzeneklerdir. Işıkölçerler %18'lik gri tonun yansıttığı ışığı doğru olarak ölçebildiğinden, bu tondan daha açık ya da koyu tonların değerlerini doğru olarak ölçemezler. %18'lik gri dediğimiz ton, siyah-beyaz bir fotoğrafta insan teninin sahip olduğu orta yoğunlukta bir gri tonudur. Bu skalada, %0 tam beyaz, %100 ise tam siyaha karşılık gelmektedir.

Bu nedenle genellikle doğru pozlama yapılmadığı zamanlarda kar fotoğrafları koyu çekilmiş fotoğraflara eşlik eder. Işıkölçerleri yansıtan bu beyaz dokuyu doğru olarak görüntüleyebilmek için biraz mantığımızı, biraz da gözümüzü kullanmamız yeterlidir aslında. Genel olarak, karın ışığı fazla yansıttığını, bu yüzden de ışıkölçerin ortamda çok fazla ışık varmış gibi çalışacağını bilmemiz gerekir. Işıkölçerin bu davranışına aldanarak, onun önerdiği enstantane ve diyafram değerlerini uygularsak, ortaya çıkacak olan fotoğrafın az pozlanmış bir fotoğraf olacağını da bilmemiz gerekir. Bu olumsuz durumun önüne geçebilmek için, ışıkölçerin önerdiği değerden biraz daha fazla ışığın film (ya da algılayıcı) üzerine ulaşmasını sağlamamız gerekir. Yani film daha fazla pozlandırılmalıdır. Benzer şekilde sis de pozometremizi aldattır ve yansıtıcılığı genellikle kardan daha azdır. Çeşitli değişkenler olabileceğini düşünerek kesin bir değer vermek doğru olmasa da,

yalnızca kara göre yarı yarıya daha az yansıtıcı olduğu söylenebilir. Örneğin çerçevemizin tamamını sisli bir görüntü dolduruyorsa, yaklaşık 1 stopluk poz artışı yeterli olacaktır.

Ölçüm yaparken kar yüzeyinden değil de, aynı ışık altındaki bir insanın teninden yansıyan ışığı ölçmek uygun bir yaklaşımdır. Hatta, bu kişi siyah tenli değilse, en doğru yöntemdir. Eğer yakın çevrenizde böyle birisi yoksa, o zaman avucunuzun içinden yansıyan ışığı ölçmeyi deneyin. Ancak, bu ölçümü yaparken avucunuza düşen ışıkla, çekeceğiniz asıl konu üzerine düşen ışığın aynı olmasına dikkat edin.

Sis fotoğrafları ise ancak genel bir görüntüde kendini gösterecektir. Bu nedenle, eğer sisin içindeyseniz geniş açılı bir objektif, sisi uzaktan görüyorsanız uzun odaklı bir objektifle konuya yaklaşmak doğru olacaktır. Sis için yakın plan fotoğrafı söz konusu değildir. Gölgede kar fotoğrafı çekerken renklerin ciddi biçimde maviye kaydığı görülür.

YAYLALARIMIZ ve YEŞİLYOL

GÜNGÖR OFLU

Karadeniz Bölgesi, doğal güzellikleri ve florası ile ülkemizin en güzel turizm merkezlerinin başında yer alıyor. Özellikle yaz aylarında insan yoğunluğunun artması ekolojik yapı üzerinde baskıya yol açmaktadır.

Karadeniz'in yaylaları bu turizm hareketlerinde gittikçe daha önemli bir rol oynuyor. Yörenin kalkınmasına katkıda bulunacağı açık olan bu ilginin kontrollü yapılması ise büyük bir önem taşımaktadır.

Kontrolsüz yapılan faydalanmanın Karadeniz'deki köyleri ve yaylaları ne hale getirdiği herkesin malumdur. Apartmanların boy gösterdiği köylerimiz, betonlaşmanın had safhaya ulaştığı yaylalarımız doğaya uyum sağlayamamaktadır.

Bölgeye zarar veren projeler, Devlet Planlama Teşkilatı, planlı kalkınma amacıyla 1960'da kuruldu. Ne yazık ki, bu kurumun faaliyet gösterdiği dönemlerde ülkemizde plansızlaşma en üst seviyelere taşındı. Uzun vadeli plan ve programlarımızın olmayışı, varsa bile uygulanmayışı, siyasi yaklaşımlar ve gündelik uygulamalar şehirlerimizle birlikte kırsalımızın da mahvolmasına yol açtı. Artık şehirler şehir, köyler köy ve yaylalar yayla değil. Gittikçe önem kazanan Karadeniz Bölgesinin yapılacak planlamalardan daha fazla olumsuz etkilenmemesi açısından on kere düşünüp bir kere uygulama yapılmalıdır.

Karadenizli için iyi bir proje olan sahil yolunun iyi bir planlama yapılmadan, işin kolayına kaçılarak sahil dolgusu ile yapılmasının olumsuz sonuçlarını 2012 yılında Artvin Hopa ilçesindeki istinat duvarının yıkılması sonucu deniz dolgusu olan sahil yolundaki çökmeye görmeye başladık ileriki yıllarda başka bölümlerde

daha da fazla göreceğiz. Bu yolun iç bölümden tünel ve viyadüklerle yapılması halinde, sahil yok olmayacak ve Karadeniz'in yol üzerinde tahribatı da söz konusu olmayacaktır.

Aynı şekilde ülkemizin gelişmesiyle birlikte artan enerji ihtiyacının karşılanması öncelik arz etmektedir. Ne var ki fatura yine Karadeniz'e çıkarılmıştır. Gürül gürül akan derelere HES'ler yapılıyor. Bu HES'lere ihtiyaç olabilir, ancak nelere rağmen. Bunlar düşünüldü mü? Bu derelerde ne kadar HES yapılabileceği ve kapasiteleri, ekolojik şartlar, turizm, halkın talepleri, kültürel ve tarihsel etkileri dikkate alınarak bilimsel olarak ortaya konulmalı ve sonra bu çalışmalara başlanılmalıydı. Şu anki projeler ile ne yazık ki Karadeniz'deki dereler çıktığı kaynaktan denize ulaşmaya kadar gün yüzü görmeden yok olacaktırlar.

Flora ve fauna olumsuz etkileyecek. Turizm sekteye uğrayacaktır. İlgili kurumlar bu dereler üzerinde yaptıkları birkaç park ile yapılan bu tahribatı gizlemeye çalışmaktadırlar.

Aslında konu Karadeniz olunca konuşulacak çok şey var. Son yıllarda Karadeniz gündeminde olan ve yaylaları birbirine bağlanması için düşünülen "Yeşil Yol" a değinmek istiyorum.

YEŞİL YOLCULUK KORİDORU

Doğu Karadeniz Bölgesi için bir gelişme planı hazırlamak üzere, Türkiye ve Japonya arasında, Japon Hükümeti'nin teknik yardım olanaklarını kullanmak üzere 1998'de bir anlaşma imzalanmıştır. Bu projeye Karadeniz Özelliklerini Koruma Derneği'de (KÖK) destek vermiştir. Bu çerçevede başlatılan çalışmalar Ağustos 2000'de tamamlanmış ve

DOKAP Ana Planı hazırlanmıştır.

DOKAP'ta öngörülen bölgesel kalkınma amaçları; bölgenin ekonomik yapısının güçlendirilmesiyle ortalama gelir düzeyini yükselterek bölge içi gelir dağılımını iyileştirmek, bölgenin sosyal gelişmesini ve dayanışmayı sağlayarak bölge içi entegrasyonu sağlamak, bölgenin doğal kaynaklarını ve çevre kapasitesini koruyarak uzun dönemli sürdürülebilir kalkınma sağlamaktır. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için Rapor'da önerilen kalkınma stratejisinin dört temel bileşeni ise; ana ulaşım altyapısının geliştirilmesi, çok amaçlı su kaynaklarının geliştirilmesi, toprak mülkiyeti kullanımının iyileştirilmesi ve mahalli idarelerinin güçlendirilmesidir. Rapor'da ayrıca bu öğelerin istenen başarıya ulaşmasının bölgenin insan kaynaklarının geliştirilmesine bağlı olduğu belirtilmektedir.

Bu plan 5 ili kapsarken, daha sonra 3 ilin daha katılması ile 8 ile çıkarılmıştır. Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Gümüşhane, Bayburt, Rize ve Artvin illerini kapsayan projeye Samsun, Artvin ve Bayburt sonradan eklenmiştir.

Bu projenin en önemli ayaklarından biri de yaylaların birbirine bağlanması olduğu görülmektedir. Bu durum, Samsun'dan Artvin'e kadar uzanan ve yaylaları birbirine bağlayan bir yol güzergâhını ifade ediyor.

Böylece şehre inmeden yöredeki bütün yaylaları gezme ve oralarda konaklama fırsatının olacağı düşünüyor. Eski Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'a göre yeni istihdam imkânları doğacak ve Karadeniz'de bir havaalanına inen ziyaretçi her yayladan sonra denize inmeden Karadeniz'in tüm yaylalarını gezebi-

lecek.

Yereldeki adıyla 'Yeşil Yolculuk Koridoru' olan bu çalışmanın bölgenin doğal yapısını koruma koşulu ile yaklaşık 2 bin 567 km uzunluğunda olması planlanmıştır.

Eşsiz güzelliklere sahip bölge mera ve yaylalarının turizme açılması ve planlanan tesislerinin ekolojik yapıyı koruyan, doğaya uygun, küçük kapasiteli ve ahşap ağırlıklı olması düşüncesi geliştirilmelidir.

Bu yolun sağlayacağı yararlar yetkililer tarafından;

- Doğu Karadeniz yaylalarının doğal güzelliğini hem ülkemizin insanlarına, hem de dünya insanlarına tanıtmak,
- Güzelliklerimizi onlarla paylaşmak,
- Bölge insanına istihdam ve ekonomik katkı sağlamak olarak belirtilirken,

sakıncaları dile getirenler ise;

- Yeşil Yol çalışmasının hizmet amaçlı olmayacağı,
- Betonlaşmayı hızlandıracağı,
- Yöre ve bölge su kaynaklarına zarar vereceği,
- Köylülerin eskiden beri olan arazi-mera kullanımlarının önemli ölçüde ellerinden alınacağı,
- Yayla turizmi diye görülen uygulamaların çoğunluğu Milli Park

ve benzeri korunan alanlar içinde yapılan faaliyetlerdir. Mesele yaylaların imara açılarak ranta dönüştürülmeye çalışılmasıdır. Bir zamanlar 40 milyon hektardan fazla olan meralar 14 milyon hektara düşmüştür. Mera azalması hayvancılığın da azalması, toprak ve su erozyonunun artması anlamına geliyor. Yayla olarak adlandırılan ve aslında bir çoğu ormaniçi yerleşim olan alanların daha sonra belediyelere bağlanacağı,

- Yeşil Yol'un kime hizmet edeceğinin belirsiz olması yöre halkının yüzyıllardır dedelerinden kalan geleneksel yayla mirasını, kültürünü yok edeceği, zamanla yaylalardan yöre halkının çıkarılacağı,

- Habitatlarda parçalanma, orman hastalıkları, sucul sistemlerde bozulma, doğallığın ortadan kalkması, görsel kalitenin düşmesi, gel-geç turistin doluşması, yasadışı avcılığın artması gibi nedenlere sebep olacağı,

- Doğu Karadeniz turizm master planı, harita üzerinde Yeşil Yol'u gösteren tek belge. Haritada, yaylalarda yapılacak konaklama merkezleri, asfalt dökülecek yaylalar işaretli. Yaylaları "mass turizm"e açmak, talanı yüksek rakımlara çıkarmak demektir. Acaba kimlerin şimdiden payını aldığı, hangi şirketlerin nemalanacağı sorgulanırken, yerel halka para kazandırmayacak bir turizm modeli söz konusu olduğu iddiaları dile getirilmektedir.

KARADENİZE YAPILACAK EN BÜYÜK KÖTÜLÜK

Ülkemizin en güzel köşelerinden olan Doğu Karadeniz'in bu doğallığının korunması vazgeçilmez düsturların başında yer almalıdır. Zaten sahil yolu ve HES'lerle yeterince yıpranan Karadeniz'in doğal yapısının korunması öncelikli kural olarak düşünülmelidir. Karadeniz Bölgesinde turizmin altyapısı oluşturulurken, tarihi dokunun korunması, geleneksel mimarinin özendirilmesi ve desteklenmesi, doğal yaşam alanlarında kesinlikle yapılaşmaya izin verilmemesi, gelişigüzel yollar açılmaması, yöre insanını turizmin içine dâhil edecek hamlelerin gerçekleştirilmesi gibi hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Tepeden inme yollar, yükseklerin cazibesini hızla yitirmesine sebebiyet verecektir. Şu anda Karadeniz Bölgesi'nde yolu açılan yaylaların büyük bir kısmının betona teslim olduğunu, kalabalığı kaldıracak bir altyapıya sahip olmadığı için yaylaların Uzungöl, Ayder örneklerinde olduğu gibi hızla yapılaştığını görmemek mümkün değildir. Kitle turizmiyle bölgeye daha fazla ziyaretçi çekmeye çalışmak, otantik yayla dokusunun daha da bozulmasına sebebiyet verecektir

Karadeniz Bölgesindeki vadileri HES'lerle kurutmak yetmiyormuş

gibi, derelerin ana kaynaklarının bulunduğu buzul gölleri seviyelerine kadar yolları çıkartmak, onları birbirine bağlayarak denetimsiz, kontrolsüz geçişlere zemin hazırlamak doğanın ekolojik sisteminin bozulmasına, yaylalarımızın doğallığının yok olmasına ve sıradanlaşmasına sebebiyet verecektir. Karadeniz'e herhalde bugüne kadar yapılmış kötülüklerin en büyüğü YEŞİL YOL PROJESİ olacaktır.

CEVAPLANMASI GEREKEN SORULAR

Bu yollar kaç ay açık tutulacak ve bu yollara yapılan masrafın nasıl geri dönmesi bekleniyor? Bu yollardan işleyecek 3-5 araba ile geri dönmesi mümkün mü? Başka planlar mı var? Mevcut yolların bakımında bile zorlanılırken bu kadar geniş yolların bakımı yapılabilecek mi? Bölgenin güvenliği, asayişi nasıl sağlanacak? Ayder ve Uzungöl gibi engellenemeyen çarpık yapılaşmalardan ders alınmayacak mı? Meraların imara açılması gibi. Bu yollarda gezen insanların hizmeti nasıl karşılanacak, kaç kilometrede bir otel motel pansiyon yapılacak, kaç kilometrede bir benzin istasyonları olacak, kaç kilometrede bir tamirhaneler olacak. Bu

yolların bakım masrafları ne kadar tutacak? Hangi mevsimler açık tutulacak? Bu irtifada yolu açık tutmanın hesabı yapıldı mı? Yolların genişliği 2 minibüsün yan yana geçeceği şekilde planlanmakta olduğu söyleniyor. İki minibüsün 2500 metre irtifada yan yana karşılaşma ihtimali kaç olarak hesaplandı? Minibüslerin işleyebileceği yol demek asfalt ya da beton yol demektir. Bu yolların kaplaması ne olarak planlanmakta? Bu kadar yoğun turistin geleceği düşünülürken yöre mirası olan yayla evlerinin konaklamaya yeterli olmayacağı sonucuna varılır ki bu durumda kaç katlı oteller yapılacak? Bu otelleri hangi firmaların yapacağı belirlenmiştir mi? Altyapı sorunu nasıl çözümlenecek? Milli Parklar ve Sit alanı olması sebebiyle buralar da gerekli düzenlemeler yapılmış mıdır? Yöre halkına Proje hakkında açıklama yapılacak mı? Proje Karadeniz turizmini kalkındırıcı değil sıradanlaştırıcı doğallığı yok edici bir proje görünümünde olup asıl projenin kamu malı olan meraların yüzyıllardır dedelerimizden kalan ocaklıklarımızın imara açılma projesi olduğu kuşkusu doğurmaktadır. YEŞİL YOL PROJESİ ile ilgili tüm bu soruların yanıtını

merakla beklemekteyiz.

Yol gittiğinde yaylaların şehirleşeceği, kontrolsüz ve plansız yapılaşma nedeniyle şimdiden yaylaları tehdit eden beton kültürünün, yaylaları birleştiren bir yolla ne hale geleceğini tahmin etmek zor olmasa gerek. Doğu Karadeniz yaylalarında betonlaşma had safhadadır. Bu yol, orman, mera, göl, dere ve tepelerden geçecek. Çok iyi bir fiziki planın, gerçekçi ekolojik etki değerlendirme planının ve sosyal etki raporunun hazırlanması gerekiyor. Yapılması düşünülen yayla yollarının bu betonlaşmayı arttırmaması için gerekli önlemler alınmalıdır. Yaylaları birbirine bağlaması düşünülen yolun asfalt yapılmamasına dikkat edilmeli ve mevcut stabilize yolların daha uygun hale getirilmesi, doğaya uygun bir yapı kullanılması, doğal güzelliklerin tahrip edilmemesi hususları hassasiyetle dikkat ve takip edilmelidir.

Kızılderili Şef Seattle; "Son balık öldüğünde, son nehir kurduğunda, son ağaç kesildiğinde beyaz adam paranın yenmediğini anlayacak." demiş.

Anlayanlar için!..

Eti Mahallesi Toros Sokak No:13/4 Sıhhiye/Ankara

Tel: 0(312) 231 32 53 - 0 530 500 80 77

balmakinsaat@windowlive.com

KUPON[®]OPTİK

OPTİK VE GÜNEŞ GÖZLÜKLER

RENKLİ VE NUMARALI LENSLER

ÇAMLIHEMŞİNLİ
HEMŞEHRİLERİMİZE
ÖZEL İNDİRİM

0532 434 0205

Kennedy Caddesi No:67/2 Kavaklıdere/Ankara

0312 446 4965

YAYLALAR ÜZERİNE BİR OTORİTE

HİKMET HABERAL

Geçen sayımızda ilk çıkarttığı kitabı Yayla Kültürü ve Yayla Turizmi'ni tanıttığımız Hikmet Haberal o zamandan itibaren "Turizm'de Alternatif" ve "Turizmde Kültürel Miras RİZE" isimli iki kitap daha çıkartarak adeta Bölgede Turizm ve Yaylalar üzerinde otorite olduğunu kanıtlamış oldu. Yaylalar üzerine üçüncü kitabını çıkaran Hikmet Haberal ile kitapları ve sohbetleri üzerine sohbet ettik. İşte bu sohbetten çıkan aklımızda kalanlar

Birinci kitabın yaylaları anlat-

maktaydı İkinci kitabın konusu nedir ?

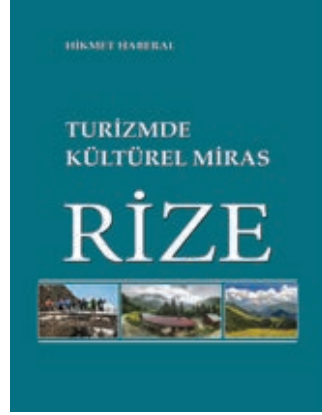
Kitabın bölüm başlıkları "Ekolojik (Eko) Turizm, Doğa Turizmi, Kırsal Turizm ve Yayla Turizmi'dir .Bu turizm bölümlerinin dördü de doğada gerçekleşen, fakat uygulama alanları ve uygulama şekilleriyle birbirinden farklı özelliklere sahiptirler. Kitapta bu turizm türleri detaylı olarak ayrı ayrı açıklanmıştır.

Turizm ürünleri, deniz, kum, güneş üçgeninden dışarı çıkmıştır.

Dünya genelinde insanların seyahat eğilimlerinde meydana gelen birtakım değişimler, kültür, doğa, tarih, , doğa sporları gibi alternatif turizm faaliyetleri gibi turistik seyahatlerin artmasına neden olmaktadır. Kırsal alanda gerçekleştirilen 32 çeşit turizm türü bu kitapta anlatılmıştır..

Üçüncü kitabın olan turizmde Kültürel Miras RİZE'de neler anlatılmaktadır.

Bu çalışma, yayla turizminde kültürel varlıkların önemi düşünüldüğünde, 2023 turizm stratejisinde

ortaya konan farklı başlıklardaki hedefleri kapsamı ve bunları ilişkilendirerek bir arada ele alması açısından önem arz etmektedir. Çalışmada edinilen bilgiler ve araştırma sonuçlarından yola çıkılarak, kaybolan ve unutulmuş tarihi - kültürel mirasımızın ortaya konulması ve canlanması amaçlanmıştır. Ayrıca yok olan yaylalarımızın ve yayla kültürü elemanlarının ortaya konması ve 230 Rize yaylaları anlatılmıştır. Bunların turistik bir ürün haline getirilebilmesi veya bu sayede yayla turizmi ürününü zenginleştiren elemanlar olarak kültürel varlıkların kullanılması da sağlanabilecektir.

Bu kitaplar için çok gezdiğini biliyoruz. Başından geçen ilginç olaylar nelerdir. ?

Bu kadar çok yayla gezip de sorun yaşanmaması olur mu? Mesela bunlardan birisi Haziran ayındaki seyahatle ilgiliydi. Haziran ayının ilk haftasında Ovit Yedi Göllere ulaşmak için aracımızla yola çıkmıştık. İspir Mor yaylanın yukarısında karlar erimemiş ve yol kapalıydı. Zirveye doğru tırmanmaya başlamışken esintili bir şekilde fırtına şeklinde kar yağışı başladı. Biz göllere ulaştık fakat sisten ve esintiden burnumuzun ucunu göremiyorduk. Çadır kurmak istedik fakat rüzgar ve tipi engel oldu. Çok soğuktu, araca geri döndük ve İspir İlçesi'ne ulaştık orada pansiyonda konaklama yaptık. Ertesi gün Çağırankaya Yaylalarına

gittik. Yukarı Çağırankaya Yaylasında eski handa konaklama yapmak istedik fakat han harabe bir haldeydi. Çadır kurmaya çalıştık fakat kar ve tipi yine bastırdı. Çadır kuramadık ve Büyük Yaylaya gittik orada köy heyetinden yardım istedik. Yayladaki köy heyeti bizi caminin lojmanında misafir ettiler.

Gezintilerini nasıl yaptın? Sponsorlarla çalıştın mı ?

Araştırma alanlarında belirli bir bölgeye kadar araçla ulaşım sağlanmıştır. Ulaşım olmayan bölgelere yürüyerek ve tırmanış yapılarak çadır kamp kurularak araştırmalar yapılmıştır. Pansiyon ve otellerde konaklama yapılmıştır. Tüm giderler şahsım tarafından karşılanmıştır. Hiçbir destek alınmamıştır.

Kişiler bu kitaplarını nereden temin edebilirler?

İlk kitap olan "YAYLA KÜLTÜRÜ VE YAYLA TURİZMİ" kitabı temin edilecek yer: Doğu Karadeniz Belediyeler Birliğinden temin edilebilir. İrtibat numarası; 0530 4074573

İkinci kitap olan "TURİZMDE ALTERNATİF" ise Detay Yayıncılıktan temin edilebilir. İrtibat numarası; 0312 434 09 49

"TURİZMDE KÜLTÜREL MİRAS RİZE" kitabı için benimle temas geçebilirler.

Hikmet HABERAL 533 660 79 98 E Posta: hikmethaberal@hotmail.com

HİKMET HABERAL KİMDİR?

Rize/Pazar İlçesi, Subaşı (Haçapit) Köyü'nde doğdu. İlkokulu köyünde, orta öğrenimi Samsun/Havza 25 Mayıs Orta Okulunda, liseyi ise Rize/ Fındıklı Lisesi'nde tamamladı. Başkent Üniversitesi Ticari Bilimler Fakültesi Turizm ve Otelcilik Bölümü mezunudur. Turizm İşletmeciliği üzerine yüksek lisans eğitimini Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamladı. 2013 yılında TC. Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonunda Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen ve "Yayla Kültürü ve Yayla Turizmi" isimli kitabı Doğu Karadeniz Belediyeler Birliği Tarafından bastırıldı. Ocak 2015 te "Turizmde Alternatif; Ekolojik Turizm - Doğa Turizmi - Kırsal Turizm - Yayla Turizmi" isimli kitabını çıkarmıştır. Şubat 2015 te Turizmde Kültürel Miras RİZE isimli kitabını çıkarmıştır. Hikmet Haberal evli ve bir kız babasıdır.

BALCILIK ÜZERİNE KOOPERATİF...

Hazırlayan: Güngör Oflu

Tarımsal Kalkınma Kooperatifi kurmak nereden aklınıza geldi?

2009 yılında Çamlıhemşin'de bir eksiklik hissettim. Çamlıhemşin ürünleriyle tanıtacak bir kurum, kooperatif olmadığını ve bölgenin böyle bir kuruluşa ihtiyacı olduğunu tespit ettim. Veli Gülas'ın ürettiği Çamlıhemşin Balını İtalya'da dünya birincilik ödülünü aldığını Amerika'da yaşarken televizyonda izledim ve çok gururlandım. Çamlıhemşin'e geldiğim zaman belge ve ödülle ilgilenen kimseyi görmedim. Bu konuda çok üzüntü duydum ve bu Çamlıhemşin balına sahip çıkmak için neler yapılabileceğini ve neler yapabileceğimi araştırdım. 2009 yılında Çamlıhemşin Tarımsal Kalkınma Kooperatifi adı altında kooperatif kurarak Çamlıhemşin balına sahip çıkmak istedim. Ben arıcı degildim ama rahmetli Veli Gülas'ın bu ödülüne layık olmak için ARICI oldum. 2010 yılında kooperatifi hayata geçirdim.

Tabii ki hayata geçiş aşamasında çok zorluklarla karşılaştım. Uzun uğraşlardan Kooperatifin kurulumunu başardım. Kooperatifin kurulumunda asıl amaç Çamlıhemşin Balına sahip çıkmak ve rahmetli Veli Gülas'ın dünya birincilik ödülüne layık olabilmek için çok titizlikle ve özenle yetiştirilmesine çalışıyorum. Onun için Türkiye'de organik firmalarını araştırdım. IMO Organik sertifika kuruluşu ile temasa geçerek organik üretime başladım. 2010 yılından beri organik sertifika kuruluşu iki üniversite ve Tarım Bakanlığı'nda tahlil yaptırıyor ve ondan sonra dolum işlemine geçiyor. Onun için çok titizlikle, çok kontrollü ve çok orijinal bir şekilde üretim yapıyoruz. Dünya birincilik ödülü almış bir Çamlıhemşin balına layık olmak için bunlar gerekiyordu. Bunu başarmaya çalışıyoruz.

Ürettiğiniz balları pazarlama da sıkıntı yaşadınız mı? Neler yaptınız ünlü Anzer Balı'nın yanında Çamlıhemşin Balı'na pazar bulabilmek kolay mı oldu?

2010 yılında üretmeye başladığımız balları İstanbul'da pazarlamak gerekiyordu. Bunları araştırmak için İstanbul'a gittim. Bal satıcıları lüks şarküteri sahipleri ile özellikle rica ederek ve peşlerini bırakmayarak bal üretim yerlerimize getirdim. Bu arada enteresan bir şey oldu Komati Yaylası'na getirdiğim kişi daha sonra buraya geldi beni ziyaret etti. Turlarla

ntlamıştık. Rahmetli Veli Gülas bunu kanıtladı ama kimse sahiplenmedi. Veli Gülas o ödülü para vererek almadı. Bugün trilyonlarca para harcasak o ödülü alamayız. Böyle bir şey mümkün değil bu sebeple Veli Gülas'ı yad etmek ve aldığı o ödüle layık olmak için emek, çaba ve zaman harcadım.

Yaptığınız bu çalışmalar sizce yeterli mi? Çok güzel bir çalışma başarmışsınız Çamlıhemşin'de böyle bir kooperatif kurmanın zorlukları nelerdir? Nelerle karşılaştınız? Sadece Topluca Köyü'ne niçin bu çalışmayı yap-

gelmişti benim anlattığının fazlasını gördüler. Çok doğal, nezih ve bakir yöremizi gördüler. Ondan sonra o kişiyi referans göstererek 7 şarküteride Organik Çamlıhemşin Balımız satılmaya başlandı. Fiyatlarımızı da tam yerleştirdik. Tam hak ettiği yeri buldu. Kestane balını 300,00 TL'ye, çiçek balını 670,00 TL'ye Çamlıhemşin, Ayder ve İstanbul'da aynı fiyata satıyoruz. Çok enteresan çünkü Rize denildiği zaman Anzer ile anılıyordu. Anzer balından daha üstün ya da eşit bal yok muydu? Vardı biz bunu zaten dünya birincilik ödülünü alarak ka-

manız? Diğer köylerle yapılması daha doğru ve üretken olmaz mıydı?

Ne yazık ki yeterli değil, yeterli olması için toplum olarak buna inanamak lazım. Kooperatifler Birliği veya sivil toplu kuruluşları birlikte çalışmak gerekiyor. Çok güzel bir konuya temas ettiniz. Kooperatif kurmaya karar verdiğiniz zaman Çamlıhemşin'de bütün köyleri kapsayan üyelerimizle kurmak istedim ve bunla ilgili girişimlerde, görüşmelerde bulundum. Çünkü Çamlıhemşin tarımsal kredi kooperatifi bununla anılması gereki-

yordu. Köylerin aktif arıcıları ile üye olmaları ve kooperatif kuruluşunda üye olmaları için temasa geçtim. Ama maalesef Topluca Köyü'nde bile ilk kuruluş aşamasında 7 kişiyi bile zor buldum. Kuruluş giderleri için gereken meblağı ben finans etmek durumunda kaldım. Görüştüğüm arıcılıklarla uğraşan arkadaşlar "kurda görelim, kooperatif nasıl olur, nasıl çalışır, neler getirir, neler götürür, senin ne çıkarın var arıcı bile değilsin" şeklinde düşünceleri ve söylemleri vardı. Daha doğrusu olumsuz düşünceleri vardı. Bu düşünceleri anlatarak ikna edemedim. Topluca Köyü ve Çamlıhemşin İlçe Merkezi Tarımsal Kalkınma Kooperatif ismi uzun bir isim oldu. Üyelerimizin %80'i Topluca Köyü'nde %20'si Çamlıhemşin de ikamet ediyordu. İki yörenin ismini aldı. Diğer köylerdeki arıcıların hiçbiri bana ve kooperatife sıcak bakmadılar. Kuruluş aşamasında üye olmadılar. Onun için bu iki yörenin ismini aldık. Yoksa bütün köylerimizi kapsayan bir saç ayağı şeklinde beraberlik içerisinde kurmak istedim. Ama bunu başaramadım. Bundan sonra sizin de düşüncelerinizde Metin Gültaşlı'nla birlikte kooperatif kuruluş çalışmalarınız olduğunu biliyorum. Umarım benim başaramadığımı köylerin geniş katılımıyla birlik ve beraberlik içerisinde kuruluşu gerçekleştirirsiniz.

Organik bal üretimi gerçekten çok sıkıntılı ve emek isteyen bir çalışma, bu süreçte üye arkadaşlarımız çok ayak dirediler. Kendi bildikleri sistemle yapmak istediler. Çok uğraştık bu seviyelere getirebilmek için 2010 yılında 30,00 TL'ye bal bulunurken Komati Yayla balını ben 200,00 TL'ye İstanbul'da sattım. O zamanlar insanlar "sen nasıl bu fiyata satıyorsun bu kadar pahalı bal satamayız. Bizi nereye sürüklemeye çalışıyorsun" diye serzenişlerde bulunuyorlardı. Fakat süreçte daha fiyatın yükseleceğine arkadaşlarımı inandırdım ve gerçekleştirdik.

Pazar olarak neden sadece İstanbul? Ankara, İzmir, Antalya'da niye satışa başlama-

dınız? Şu anda ne kadar bal üretiminiz var?

Pazarlama konusunda çok titizlikle çalıştım. Buna rağmen pazar bulamadım. Ankara'da araştırma safhasındayım. Bursa da satış yerleriyle temasa geçtim ama sonuç alamadım. İstanbul'da ilk satmak istediğim şarküterinin sahibini tabiri caizse zorla bölgeye getirerek ikna ettim. Komati Yaylası'na getirip misafir edip geri götürmek çok zor bir olay 5 senedir İstanbul'da tek fiyatla 670,00 TL balmızı satıyoruz. Bir de satıcıların baldan anlaması lazım. Geldiğimiz süreçte Çamlıhemşin, Ayder, İstanbul'da satışlarımız başarılı ve ülke dışından da siparişler gelmeye başladı. Bu sene kooperatif üyelerimizin 900 civarında peteği var. Bunlarla biz tahmin ediyoruz 2 tona yakın bal üreteceğiz. Bu balların % 40'ı İstanbul'daki müşterilerimize kalanı Çamlıhemşin ve Ayder'de satışa sunacağız. Kalan kısmı üyelerimizin kendi müşterilerine satıyorlar.

Kooperatifte teknik olarak neler yapılmalı? 900 peteğiniz olduğunu söylediniz bu doğa şartlarında bunları nerede muhafaza ediyorsunuz? Kovanların sağma işlemini nasıl gerçekleştiriyorsunuz? Ambalajlama işlemini nerede gerçekleştiriyorsunuz? Tahlillerini nasıl yapıyorsunuz?

Anı kovanlarımızı muhakkak korumak için kışın bulunduğumuz yere getiriyoruz. Mayıs aylarında Masivalat Organik Bal Ormanı ilan ettirdiğimiz Komati Yaylasına kadar gidiyor 3-4 bölgeye dağıtıyoruz. Petekli bal olumlu gelirse zaten organik doluma geçiyoruz. Birinci aşaması Ege Üniversitesi, ikinci aşaması RTE Üniversitesinde polen analizi yapıyoruz. RTE Üniversitesinde görev yapan bir profesör bizim bölgede flora çalışması yaptığı için polen analizini de onlar yapıyorlar. Üçüncü aşaması Tarım İl Müdürlüğü ürün laboratuvarında süzme balın kalitesi, nemi, glikoz değerleri tahlil edilerek sonuçlar uygunsa Arıcılar Birliği'nin dolum tesislerinde kavanozlara dolum yapıyor. Orga-

nik Sertifikasyon kuruluşu tarafından incelenip etiketleme işlemi gerçekleştirilerek bizlere teslim ediliyor. Merkez de kiraladığımız bir yerimiz var. Kooperatifin çok masrafı var. Vergisi, idari giderleri, genel giderleri anonim şirketten daha çok vergi ödüyoruz. Masraflarımız çok olduğu için aidat topluyoruz. Üyelerimizin ürettiği balı eşit oranlarda alıyor ve eşit oranlarda satışa sunuyoruz. Fazla bal olan kendi satışını gerçekleştiriyor. Bu konuda çok titiz ve adil davranıyoruz.

Kooperatifte neler yapmayı planlıyorsunuz, hedefiniz nedir? Aranızın cinsi nedir? RTE Üniversitesinin bu konu ile ilgili çalışmaları var mıdır?

Projelerimiz konusunda tabii ki yapılması gereken çok iş var. Organik bir kooperatif olmasına rağmen devletten bugüne kadar beş kuruş yardım alamadık. Bu sene almaya çalışacağız ancak çok masraflı, yatırım yapmak ve reklam vermek gerekiyor. Reklam veremiyoruz çünkü ciddi anlamda finans gerekiyor. Tanıtımı bireysel ilişkilerimizle yapmaya çalışıyoruz. Burada en önemli konu reklam, reklam yaptığınız zaman Çamlıhemşin ön plana çıkıyor. Çamlıhemşin Organik Balı diye satışa sunuyoruz. Bu konu ile ilgili projelerimiz var. Ürettiğimiz ürünü satmak gerekiyor. Satmak için reklam gerekiyor. Reklam yapamadığınız zaman hiçbir projeyi gerçekleştiriyorsunuz. Yapılması gereken çok iş var. Bunların başında dolum tesisi yapmayı düşünüyorum. Çünkü arıcılarımızın ürünleri kayboluyor. İkinci olarak balmumu toplayarak petek başımı yapmamız gerekiyor. Balmumu makineleri koymamız gerekiyor. Bu konuda devletin desteği olacağını biliyoruz.

Çamlıhemşin'de bizim gibi kuruluşların var olması, birlik, beraberlik içinde ilkeli kararlı bir duruş geliştirmemiz ve Bölgemize sahip çıkmamız gerekiyor. Bu çalışmalarını Ankara'da yaşayan Çamlıhemşinliler olarak duyarlı davranış ve bölgemiz için yaptığımız çalışmalar nedeniyle size ve Dernek Yönetimine teşekkür ederim.

Asıl değerli olanın yaşam olduğunu ıskalamamak...

Bir ekolojist, Bir hukukçu, bir Çamlıhemşinli olarak Çamlıhemşin Dergisi tarafından dergiye yazı yazmam önerildiğinde nereden başlamak gerek dedim.

Belki bu ilk yazı olduğundan 'göz'ün neler gördüğünden başlamalıyız. Daha sonra çevre ve doğa koruma hukukundan, bu hukukun esasında neyi koruduğundan bahsetmeliyiz. Bir ekolojist olarak sorunu ortaya koyabilmek için belki de insanın ne olduğundan ve nerede konumlandığından başlamak lazım.

Dünyamızın 4.5 milyar yıldan daha yaşlı olduğunu biliyoruz.¹

İnsanoğlu ise, 4.5 milyar yıllık uzun bir sürecin ortalama son 35 bin yılında ortaya çıkmıştır. Dünyanın yaşına göre çok kısa bir zaman diliminde ortaya çıkan bizler bugün dünyanın sahibi olduğumuzu iddia ediyoruz.

İnsanoğulları o kadim zamanlarda kendisine tehdit gördüğü diğer canlılara karşı birlik olmak gereğini öğrenmiş önce. Birlik olanlar zamanla kabileye dönüşmüşler. Kabile olmak yaşadıkları bölgelerde kendilerine güvenlik yaratmış. Kabilenin gücü nüfustan geldiğinden hızla nüfus artmaya başlamış. Nüfus artınca, nüfusu beslemek için daha geniş alanlara yayılma gereği çıkmış, bu sefer de diğer kabilelerin yaşam alanlarını ele geçirmek için güç birlikleri kurulmuş, kurulan birlikler ise daha güvenli, gıdaya daha kolay ulaşabilecek yer arayış-

ları ile sürekli göçlere başlamışlar. Gidilen her yerde ise orada olanlarla yer kavgalarına, savaflara tutuşmuş. Hem kendi türüne, hem de diğer türlere karşı güçlü olmak var olduğundan beri insanoğlunun ilk amacı olmuş. Yakın çevresinde kendisine rakip güç kalmadığı dönemlerde nüfusunu artırmış, yiyecek için daha fazla tarım arazisi ihtiyacı olmuşsa ormanları kesmiş, zamanla sulak alanları kurutmuş, yetmemiş suyun olmadığı tarım alanına suyu götürmek için bu gün bildiğimiz barajların ataları setleri yapmış. Zaman içerisinde doğan ihtiyaçlarını bir şekilde tabiatın karşılamayı öğrenmiş. Süreç içinde toplu yaşam alanları kentlere dönüşmüş, kentler arasında ulaşım ihtiyacı ile yollar, yolların varlığı ve öğrenilmesi ise ticarete neden olmuş, ticaret ise nihayet parayı icat etmiştir. Paranın ortaya çıkması ise gücün tanımını değiştirmiş, nüfusa ve üretime bağlı topluluğunun gücü, paranın toplandığı ele geçmeye başlamış, neticede kollektif güçten birey olan "güç"e evrilmiştir. Birey güçler ise zaman içerisinde gücün korunması ve artırılması için üretimi tek ele almaya başlamış ve neticede üretim güçleri ve para da "tek eller" de toplanmaya başlayarak feodal dönemlere kadar gelinmiştir.

Gücü paylaşmak isteyenlerle gücü tek elde tutmak isteyenler arasında sürekli bir çatışma insanoğlunun kaderi haline gelmiş, bu çatışmadan ise modern sayılabile-

cek alet edevat üretimi, paralelinde daha güçlü silahlar ortaya çıkmıştır.

Neticede son 1000 yıl içinde bu türden alet ve edevat üretimi yanında silahlanma güç dengelerini de değiştirmiş, sonu gelmeyen savaşlar olmuştur. Son 300 yıl içinde üretim; üretilen alet edevatların bir araya getirilmesi ile makinaları, makinaların ortaya çıkması ile daha çok üretim yapabilme imkanı ortaya çıkarmıştır. Daha çok üretim; nüfusu artırdığından daha çok yaşam alanı, daha çok kent, daha çok hammaddeyi ihtiyaç haline getirmiştir. Hammadde ise daha çok su, daha çok toprak şeklinde bir kısır döngüye, neticede gücün devamı için bu kısır döngüyü sürdürecektir sistemlere, en son noktada ise sistemin kendisinin koca bir makineye, makine de tüm dünyayı bir hammadde alanına döndürmüştür.

İnsanlık da bu süreç içerisinde kaçınılmaz olarak bu koca makinenin dişlileri haline gelmiş ve ait olduğu çarkın işlemesi için kendisini bir enerji kaynağına döndürmüştür. Bu uğurda ne yazık ki havayı kirlettik. Toprağı kirlettik. Suyu kirlettik. Öyle bir kısır döngü oluştu ki insanın kendisi dahil olmak üzere dünyadaki var olan her şey birer mal, birer nesne, birer hammadde, birer enerji kaynağı haline geldi. 150 yıl öncesine kadar ten rengi nedeni ile siyah derili insanları birer mal (köle) olarak gören anlayış; ironik ama medeniyet, uygarlık ve insan hakları kavramları

¹ Dünya üzerinde bulunan en eski hayat izi, Grönland'ın güneyinde bulunmuş ve 3.8 milyar yıllık bir bakteri fosilidir. Liken (yosun) benzeri canlıların 2.5 milyar yıl yaşında olduğu hesaplanmıştır. İlk çok hücreli hayvanlar ise 600 milyon yıldan önce denizlerde ortaya çıkmışlar. İlk omurgalılar ise yaklaşık 500 milyon yıldan önce gene denizlerde görülmüşler. 400 milyon yıldan biraz daha önce ise bildiğimiz bitkiler ortaya çıktı. Hemen hemen 320 milyon yıl kadar önce ilk sürüngenler oluştu. Bilim adamlarının insanın atası olduğunu söylediği insanımsı yaratıklar(Hominit) yani bugünkü lemurlar, maymunlar ve insanlar yaklaşık 50 milyon yıl önce ortaya çıkmıştır.

İnsanoğlu ise, 4.5 milyar yıllık uzun bir sürecin ortalama son 35 bin yılında ortaya çıkmıştır. Dünyanın yaşına göre çok kısa bir zaman diliminde ortaya çıkan bizler bugün dünyanın sahibi olduğumuzu iddia ediyoruz.

ile “işçi” dediğimiz daha gelişmiş bir statüyü köleliğin yerine icat etti. Sözde köle statüsü kaldırılırken esasında tüm insanlığın köleleştirildiği bir gerçekliği göremedik...

Bütün bunları ise dünyanın var olduğu yaklaşık 5 milyar yıllık sürecin son 35.000 bin yılında başarmışız. Bir oranlama yapsak ve dünyanın var olduğu günden bu güne kadar olan zamanı 24 saate bölssek, bizler yani insanoğlu; gece yarısına ancak iki dakika kala var olmuşuz. İşte bu kadar kısa bir zaman diliminde bütün bu çevremizde gördüklerimizi var etmişiz. Bu kadar kısa sürede var ettiklerimiz hayranlık verici olmasına rağmen henüz gece yarısı dahi olmadı. Ne yazık ki gece yarısına varamadan bile kendi türümüzü yok edebilecek bir kabiliyete de ulaştık.

Bir insan olarak baktığımda bu kadar kısa sürede yapabildiklerimize hayret etsem de, bir ekolojist, bir doğacı olarak baktığımda 5 milyar yıldır oluşa oluşa yaşam için mükemmel bir dengeye ulaşmış gezegenin sadece bizim türümüze değil, bilinebilen 83 milyon tür canlıya da yaşam alanı sunduğunu görüyorum. 5 milyar yıllık zaman çizelgesinin son iki dakikasında ortaya çıkan bizlerin bu iki dakika içinde gezegenin tüm türlerini tehdit etmekte olduğumuzu, pek çok türün yaşam alanlarını ele geçirerek türlerini devam ettirecek doğal ortamlarını ortadan kaldırdığımızı, soylarını ortadan kaldırdığımızı da görüyorum.

İnsanoğlunun, son 3-5 bin yıl içinde oluşturduğu dil ve zeka ile; doğayı, canlıları, yaşam döngülerini tanımlıyor, kataloglara ayırıyor; türleri sınıflandırıp birini ötekine

yeğliyor, bir doğal yaşam alanını bir başka doğal yaşam alanı ile kıyaslıyor, değer biçiyor ve değersizlik üzerinden daha değerli görülen suni ekonomik değerler için feda ediyoruz. Asıl değerli olanın yaşam olduğunu ıskalayarak, insan dili ile insan ihtiyaçları üzerinden doğanın katagorize edilmesini, tanımlanmasını biz ekolojistler kabul edilemez buluyoruz. Milyonlarca yıldır var olan türlerin bizden daha yaşlı türler olmasına rağmen varlıklarını devam ettirebilmesindeki zekayı ıskalarken kendi canlılığımızı da ıskalayıp koca bir makinenin dişlilerine dönüştüğümüzü, kendimiz dahil tüm canlıları, dahası keşfedilen evrendeki tek yaşam alanı olan bu gezegenin yaşam sunan olanaklarını her geçen gün hızlanan bir kısır döngü ile, her gün daha hızlı tüketmekte olduğumuzu söylüyoruz. Gerçek ya da suni ihtiyaçlardan kaynaklanan korkunç miktardaki bu tüketimi dünyanın doğal kaynakları ile karşılayabilmesinin artık sürdürülemez olduğu bir gerçeklikle karşı karşıyayız. Gerçekten de bir hesaba göre tüketimin bu hızla devamı için 2.5 milyon dünya daha gerekmektedir, ama elimizde sadece bir tane var!

Bu gerçeklik karşısında bir ekolojist ve hukukçu olarak, karaya vurmuş milyonlarca deniz yıldızından atabildiği kadarını denize geri atmaya çabalayan insanın ruh halindeyiz. Milyonlarca karaya vurmuş deniz yıldızlarından, denize geri atabildiğimiz deniz yıldızları için oluşan farka tutunuyoruz. Biliyoruz ki hepsi değil ama denize dönenler için bir umut var! Devam edeceğiz yazmaya.

YAKUP OKUMUŞOĞLU KİMDİR?

1970 yılında Rize İli, Çamlıhemşin İlçesi, Aşağı Şimşirli Köyü'ne bağlı Bahçeli Konaklar Mahallesi'nde doğmuş, İlkokul 4. Sınıfı doğup büyüdüğü köyde bulunan ilk okulda tamamladıktan sonra 5.Sınıfı Zonguldak da okuyup, 1988 yılında Zonguldak TED Kolejinde mezun olmuştur. Aynı yıl Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydını yaptırıp, 1994 yılında Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. 1998 yılında Çamlıhemşinli pek çok hukukçu ile birlikte yürüttükleri uzun ve zahmetli bir yargılama sürecinin sonunda vadiye HES kurulması kararını 2004 yılında iptal ettirmişlerdir. Çalışmalarının temelini hava, su ve toprak ile bunlara bağlı hukuk oluşturmaktadır. Avukat Okumuşoğlu, halen Zonguldak Barosu Kent ve Çevre Hukuk Komisyon Başkanlığını yürütürken, pek çok çevre kuruluşlarının da üyesidir. Av. Okumuşoğlu, Sündüz Okumuşoğlu ile evli olup, Ayda ve Nazlı'nın babasıdır.

Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi

Biz Çamlıhemşin'liler yeşil coğrafyamızın Türkiye'nin dört bir yanına dağılmış yılmaz gurbetçileriyiz.

Memleketimiz bizim için her zaman önceliğini korumuştur.

Bizler gurbette yaşamayı tercih etmiş olsak da bunun başlıca sebebinin ekonomi olduğunu bilmekteyiz.

Hepimizin zor yaşam koşulları ile mücadele ettiğimiz günümüzde, aramızda her zamankinden daha güçlü bağlar oluşturmamızdır.

Bu sebeplerle "STK-Sivil Toplum Kuruluşlarının" önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Bu kuruluşlar; Demokratik kültürü benimseyen, yurttaşları ortak amaç ve menfaat doğrultusunda bir araya getiren gelişmiş ve de gelişmekte olan toplumların olmazsa olmaz kurumsal yapılarıdır.

Katılımcı demokrasilerin en önemli özelliği olarak, halkın kendisini ilgilendiren konularda söz sahibi olmak adına STK'ların gerekliliği ve önemi kaçınılmaz olmuştur. Birey ve devlet erki arasındaki iletişimde köprü işlevi gören bu tür kurumlara düşen görevler bir hayli fazladır.

Dağınık duran talepler, toplumun yerel ve ulusal sorunları, kaygıları ve önerileri, bu kuruluşlar eli ile bir araya getirilip bir bütünlük içinde yetkili birimlere ulaştırılabilir.

Günümüz Türkiye'sinde, hukuki-yapısal-sosyal düzenlemelerin yetersizliği, eskimişliği, modamod yapısı karşısında başarı gösterip sonuç alan STK'lar mevcuttur.

Gelişmekte olan ülkelerde, STK'ların en önemli rollerinden biri de; Devlet yönetiminin, ülkenin, tarihi, kültürel, toplumsal, ekonomik ve aktüel yaşamını göz önünde tutarak, mevcut verilerin en verimli şekilde kullanılmasına ve de toplum menfaatlerine evrilmesine zemin sağlama-

cağ altyapıyı sunmaktır.

Bu bağlamda STK'lar, ülkenin gelişimi sürecinde, devletin ve vatandaşın ortak paydada buluşmakta taraf olarak yer alması, var olması gereken kurumlardır.

Toplumların gelişmesi, vatandaşın kooperatif, dernek, vakıf, siyasi parti ve benzeri kurumlara ilgisi ve katılımı ile sağlanabilir.

Kamusal alanda etkili olacak bu kurumların oluşturulması için yapılan alt yapı çalışmalarının da önemi ortaya çıkmaktadır.

Örnek olarak, bir yörenin zirai, ticari, sportif, kültürel, ekonomik, turizm vb. gibi değerlerinin günışığına çıkarılması, sorunlarının ilk elden derlenmesi ve yönetimlere iletilmesi, bu tür kurumlar sayesinde daha çabuk ve etkili bir şekilde çözüme ve de kazanıma dönüştürülebilir.

STK'ların gelişimi için;

İnsanımıza, varlıkları sahiplenme kültürünü, sorunlar için eleştirel bakış açısını, bireysel sorumluluğunu, hissettirmek yanında, bu bilince erişmiş vatandaşları da bu kurumsal yapılar içinde birlik ve güç olmaya sevk etmek gerekmektedir.

STK'lar bunun için vardır.

Toplumsal gelişimin sürmesi için, resmi-sivil ayrımı yapılmadan bireylerin bu kurumsal yapıların içinde yer alması, sorunların tespitinde ve çözümlerin oluşturulmasında katkı vererek devlet yönetiminin de yükünü azaltacaktır.

Bu tür yapıların, yerel yönetimlerde, belediyeçilik ve kentsel dönüşüm hizmetlerinde önemli işlemleri ve misyonları vardır.

STK'ların varlığı ve gücü, yerelde yaşayan halkın, öneri ve projelerinin yerel yöneticilerle buluşmasına, ilgili kamu kuruluşları ile işbirliği içinde her türlü sosyal, kültürel ve ekonomik hizmetlerin verimli şekilde üretilmesine katkı sağlar.

TÜLAY MEYREM OFLU

Ankara Büyükşehir ve Yenimahalle
Belediyesi Meclis Üyesi

STK'ların oluşturulması ve varlığı, sayısal ve teknik olarak gelişmesi, katılımıcılığın artması, daha yaşanabilir bir alan için, çevreye, topluma ve de geleceğe fayda sağlaması kaçınılmaz olmaktadır.

Açık, şeffaf, hesap verebilir, yeni fikirlere açık, korkusuz kaygısız bilgi ve kişilerle, toplumsal fayda açısından daha çabuk daha sağlıklı sonuçlara ulaşılabilecektir.

STK ların varlığı ve etkisi, gelişmiş toplumlardaki örnekleri ile sosyal sorumluluğun önemini de ortaya koymaktadır.

Bireylerin kurumsallaşması ve bütünleşerek güç olması, yerel, bölgesel, ulusal ve de uluslararası konularda ülke ve toplumun geleceğinin daha sağlıklı bir şekilde oluşmasına neden olacaktır.

Örgütlenmeden ve yerel konularda söz sahibi olmadan, yönetimde, siyasette ağırlığını koymadan kalkınma ve gelişme sağlanamayacaktır.

Kendi gücünün farkında olmayan sivil toplumlar var oldukça bu sistem değişmeyecektir.

Sivil toplumun kamun yönetimindeki aktif rolü artırılmalıdır, bu da ancak halkın özellikle de geleceğin mirasçıları gençlerin

STK'lara katılımıyla gerçekleştirilecektir.

Çamlıhemşin Eğitim ve Kültür Derneği'nin bu konuda önder olma yönünde devam ettiğini gözlemlemekteyim. Yöremize ait her türlü sorunla ilgili projeler üretmekte, ilgili kamu kurumları ile iletişime geçmekte ve sonuçlar almaya çalışmaktadır. Yakın zamanda yöremize ait tarımsal ürünler konusunda markalaşmak adına kooperatif kurmuş bulunmaktadır.

Sonuç olarak;

Sivil toplum kuruluşları, kolektif davranış, güç, yaptırım açısından önemsenmesi gereken oluşumlardır.

Gencinden yaşlısına, eğitimlisinden eğitim görmemişine, cinsiyet, siyasal, dini, sosyal farklılıkları ile birlikte, bireylerin daha güzel bir dünya için mücadelesine katkı sağlayacak kurumlardır.

Bir coğrafyaya, bir kültüre ait olmak naturası gereği insanın olmazsa olmazıdır.

İnsanoğlu varoluşundan beri bu aidiyet duygusu çerçevesinde, tarihsel süreç içinde yaşadığı yeri sahiplenir, sosyal ve kültürel sorumluluk taşır, doğa, çevre, doğal kaynaklar, ekonomik, siyasal, dinsel, konularda projeler sunar ve çözümler üretir. Bu tür davranışlar psikolojik ve sosyolojik açıdan bakıldığında, STK'ların oluşma nedenleridir.

TURİZM, TURİSTİK ÜRÜN VE DESTİNASYON

Turizm; farklı işler, farklı hizmetler ve farklı endüstrilerin bir sentezidir. Bu bileşim ulaştırma ve konaklama işletmeleri, yeme-içme kuruluşları, alış-veriş mağazaları, eğlence-dinlenme yerleri, spor tesisleri ve ister tek başına, ister gruplar halinde olsun, evinden uzak yerlere seyahat edenlere sunulan her çeşit konukseverlik hizmetlerini içerir. Turizm, gezginlere mal ve hizmet sağlayan bütün üreticileri kapsar. Bu bakımdan turizm, ulaşım, konaklama, alış-veriş ve diğer tamamlayıcı kısımlarıyla tam bir dünya endüstrisidir. Yani turizm, gezginlerin ülke içinde ve dışında yaptıkları harcamaların toplamıdır.

Turistlerin seyahatleri boyunca yararlandığı konaklama, yeme-içme, ulaşım, eğlence, güvenlik ve diğer birçok servislerin bileşimi veya çekicilik gibi değişik mal ve hizmetlerin bir araya getirilmesi ile oluşturulmuş bileşik bir ürün ya da turistlerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikteki mal ve hizmetlerin karışımından oluşan bir pakettir. Bu nedenle gidilen her turistik yerin, ziyaretçilerine sunduğu bir turistik ürünü veya ürünleri olabilir.

Turizm ürünü, turistlerin gittikleri bir yerin sahip olduğu belirli kaynaklar ve yaratılmış olanaklar ile etkinliklerin bir bileşimi olarak da tanımlanabilir. Bu durumda gidilen bir yerin faydalanılma özelliği yani, yanına gidilebilmesi, içine girilebilmesi, ziyaretçiler için fayda üretebilmesi gibi özellikler o yerin toplam turizm ürününü oluştururlar. Turizm ürününün öğeleri çekiciler (yer veya olay); hoşluklar (yaşamı güzelleştiren, onu daha hoş hale getiren konaklama, yeme-içme, eğlence-dinlenme vb. olanak-

lar) ve o yerin faydalanılabilirliği (mesafe ve ulaşım) olarak gruplandırılabilir.

Sonuç olarak, turizm ürünü, gidilen belirli bir yerde, özellikle turistlerin kullanımı ve turistlere hizmet vermesi için oluşturulmuş tesisler, olanaklar ve hizmetlerin bütünü olarak tanımlanabilir.

Günümüzde tüketicilerin beklenti ve istekleri sürekli olarak değişmektedir. Turizm pazarında çok farklı türde taleple karşılaşılması ve bu taleplerin farklı özellikler içermesi, turistik talebin tek bir ürün ile karşılanmasını neredeyse imkansız hale gelmiştir. Bu nedenle değişen turistik talebe bağlı olarak destinasyonlarda yeni turistik ürünlerin sunulması ya da mevcut turistik ürünlerde değişiklik yapılarak turistlerin kullanımına sunulması gerekmektedir. Bir başka ifade ile; turistik ürünlerin zaman içerisinde değişen zevk ve moda uygun hale getirilmesi zorunludur. Bununla birlikte; yeni ürün geliştirmek basit bir iş değil, aksine maliyetli ve riskli bir süreçtir.

Turistik ürün farklılaştırması; ürünün niteliğine, biçimine, sunumuna veya imajına yönelik olarak yapılabilir. Turistik ürün farklılaştırmasının temel amacı, turizm merkezinin veya bir işletmenin kendi ürününü, benzer olan diğer ürünlerden farklı olduğu imajını verebilmek ve böylece turistleri kendi ürününe çekebilmezdır. Özellikle aynı turistik ürünleri sunan turizm merkezleri arasında rekabet yoğunlaştığında, ürün farklılaştırmasının önemi belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Örnek olarak; ülkemizdeki önemli turistik merkezler arasında bulunan Alanya,

Marmaris, Fethiye ve Bodrum aynı türde turistik ürün sunmasına rağmen, özellikle Bodrum eğlence ve gece hayatının renkliliği ile daha fazla ön plana çıkmıştır.

Turistik yerler, turistler tarafından ziyaret edilen gezip-görülen ülkeler, bölgeler, yöreler, kasabalar, köyler, kırlar, alanlar ve diğer coğrafik yerlerdir.

Ziyaretçiler ister gelip geçici olsunlar, ister bir gece ve daha fazla kalsınlar, onlar için fiziksel bir kalma ya da konaklama yerine gereksinim vardır. İşte, turizm endüstrisinin faaliyet gösterdiği ve varlığını sürdürdüğü bu yerlere destinasyon denir.

Turistik yerlerin geliştirilmesi için;

Koruma önlemlerinin yanı sıra turizme yeni açılan bir yerin, uluslararası turistlik yer veya yabancı turistlerin çok sık gittikleri bir yer haline gelmesini sağlayan gelişme faktörleri şöyle sıralanabilir:

- Yerin doğal değerlerinin veya özelliklerinin maksimum kullanımını ve yerel halkın gelenek ve göreneklerini belirlemek suretiyle, o yer için kendi malı olan özgün bir tip geliştirmek; ancak bunu yaparken de, diğer gidilen popüler yerleri taklit etmekten veya onlara benzemeye çalışmaktan özenle kaçınmak ve "özgün turistik yer" imajı geliştirmek.

- Tatil yapma amacıyla belli bir yeri seçen farklı kişilerin gittikleri yerlerde, her yönüyle zevkli bir tatil yapmaları için ulusları, yaşları, cinsiyetleri, gelirleri, inançları, zevkleri ve diğer kişisel özellikleri ne olursa olsun; çekicilerden rekreasyon olanaklarına, dinlenme-eğlence yerlerinden alış-veriş mağazalarına

kadar, yaşamı daha zevkli bir hale getiren ve ziyaretçilerin yaşamın tadını çıkaracakları, her türlü olanak sağlanmalıdır.

- Ülkede veya yörede ziyaretçilere karşı dostça ve konuksever bir ortamın geliştirilmesi, onların kaldıkları süre boyunca orada hoşça vakit geçirmelerine ve ödedikleri paranın karşılığını en iyi bir biçimde almalarına yardımcı olur; bunu sağlamaya çalışmak.

- Turistik yerlerde fiyatlar sadece müşterilerden ödeme güçlerine göre değil; fakat aynı zamanda gidilen diğer yerlerdeki fiyatlarla rekabet edebilecek düzeylerde belirlenmelidir.

- Gidilen turistik bir yerin uzun vadeli gelişmesi, sektörün genişlemesi nedeniyle yapılması gereken ilave tesisleri, oranın doğal güzellikleri veya çekicilerinin orijinalliğini bozmadan bunlarda yapılacak düzenlemeleri ve müşteri tatminine yarayan çalışmaları da kapsayacak biçimde geniş kapsamlı olarak planlanmalıdır.

Bu temel kıstaslara uyulmadığı ya da zamanla artık önemsenmediği için çekiciliği azalmış ve müşterilerinin çoğunu kaybetmiş turistik merkezler ve turistik yerlere pek çok örnek verilebilir. Bunun başlıca nedenleri aşırı gelişim sonucu o yerin doğal çekicilerin bozulma tehlikesiyle karşılaşması , aşırı kalabalık , fiyatların hızlı artışı , hizmet kalitesinin düşmesi vb. Bu durum turizm endüstrisi ve turizm ürününe çok dikkatli bir 'kalite kontrolü' uygulanması gereğini kanıtlar. Yeni bir turistik yer yaratmanın sağlayacağı potansiyel yararların neler olabileceğini belirlerken birçok faktörü göz önüne almak gerekir. Ama bunların en önemlisi , gelecekteki turist pazarlarının temel çekiciliğini oluşturacak olan bu doğal değerleri yasal düzenlemelerle veya ne gerekiyorsa korumak ve sonrada bu değerlerin çekiciliklerini daha da artırmanın yollarını aramaktır.bilimsel teknolojinin kullanılması ile , tabii güzellikler ve çekicilerin doğal afetlerden zarar görmeleri , bir dereceye kadar

önlenebilmektedir.Ancak , çevre kirliliği de dahil olmak üzere , insan yapısı felaketler ve tahribatların bunlara giderek daha fazla zarar vermemesi için uygun önlemlerin süratle alınması gerekir.

Turistleri belirli yerleri ziyaret etmeye motive eden ana faktör oranın çekicileridir .Çekicilerin başarısı çok değişik faktörlere bağlı olabilir.Örneğin kaplıcalar , eskiden beri sağlık nedenleriyle gidilen en tanınmış yerlerdir.Eğer buralar modern tesislerle donatılır ve çağdaş işletmecilik anlayışı ile işletilirse yerli ve yabancı ziyaretçiler için en gözde gidilen yerler olabilirler

Pek çok turistik yerin başarısının hem insani yapısı, hem de doğal çekicilerin her ikisinin ahenkli bir biçimde birleştirilip gezginlere sunulmasına bağlı olacağı açıktır.

Bir kaplıca veya ılıcanın başarısı, insan yapısı çekiciler ile, kaplıca suyunun tubben kabul edilen yararlarının birleştirilmesi yeteneğine bağlıdır. Bunun gibi, bir kayak yeri için hem hava ve dağlık arazi özelliklerinin uygun olduğu bir yer, hem de insan yapısı tesislerin uygun olması gerekir.

Turistik ürün çeşitlendirmesi ve alternatif turizm çeşitleri, günümüzde turizmle ilgili olan tüm ülkelerin gündemini doldurmaktadır. Ülkeler özellikle pazarlama faaliyetlerinde ürün farklılaştırma stratejilerini sıkça kullanmaktadır. Alternatif turizm ve yeni turistik ürünler bu nedenle önemini artırmıştır. Turizmin yöreler için sürdürülebilirliği açısından bu kavramlar son derece önemlidir

Turizm destinasyonlarına yönelik çalışmalar arasında, turizm merkezlerindeki altyapı problemlerini çözüme kavuşturulması, bazı tarihi ve kültürel eserlerin restore edilmesi, turizmin hizmetine sunulması, çevresel bazı düzenlemeler yapılarak turistlerin ziyaretleri veya gezileri esnasında bazı temel ihtiyaçlarını sağlayabilecekleri yeterlilikleri en kısa sürede sağlamak amaçlanmalıdır.

SAVAŞ ÇOLAKOĞLU KİMDİR?

5 Ocak 1967 yılında Çamlıhemşin'de doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Ankara'da tamamladı.. 1986 yılında Hacettepe Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Yüksekokulundan, 2003 yılında da Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun oldu. 1985 yılından bu yana. Ankara Bulvarı Palas, Ankara Dedeman Oteli, Ankara Sürmeli Oteli, Ankara Hotel Houston ve sonrasında Ankara Gordon Hotel'de genel müdürlük görevlerinden sonra 2005 yılından beri Limak Ambassade Hotel'de Genel Müdürlük yapmaktadır. Bilgilerini ayrıca ilk olarak Hacettepe sonra da Atılım Üniversitesi'nde Yarı Zamanlı Öğretim Görevlisi olarak paylaşmıştır.

YABAN MERSİNLİ MEHOVAKLI TART

MERVE GÜLTAN

Latice adı 'Likapa' olan Yaban Mersini, Giresun'da 'Çalı Çiçeği', Ordu'da 'Cırtlık Çileği', Artvin'de 'Morsvi', Yozgat'ta 'Köpek Üzümü', Ardahan'da 'Mosi', Rize'de 'Likapa', Trabzon'da 'Ligarba', Ardeşen'de 'Çera/Çela', Pazar'da 'Kaskanaka' ve yöremde 'Mehovak' olarak, diğer bölgelerde ise 'Ayı Üzümü', 'Çay veya Çoban Üzümü' olarak bilinmektedir.

Eski bir Osmanlı arşivinde, henüz çayın yetişmediği bir tarihte, Rize'deki ormanlarda, yaylalarda ve bazı bahçelerde bol miktarda olduğu belirtilen bu tür bir çay ağacından bahsedilmektedir. Bu belgeye göre, yörem halkı bu bitkiyi, emek ve o zamanın parası olan 'akçe' sarf ederek terbiye etmiş ve kilosunu on 'mecidiye' karşılığında da satmıştı. O zamanın hükümeti tarafından 'gümrük vergisi' alınan bu bitkiden, o tarihte ayrıca orman vergisi de alınması uygun görülmüş. O zamanlarda bu denli kıymetli olan

bu özel meyve/yemiş günümüzde de pahalı ve kıymetlidir.

Kıymetinin yanı sıra yaban mersini çok faydalıdır. Doğru tarım koşullarında üretilen, toplanan ve ambalajlanan bu meyve, besin değeri açısından çok zengindir. Antioksidan madde içeriği en yüksek bahçe bitkisidir. Diyetle özellikle tercih edilen yaban mersini, göz hastalıklarının bazılarında, mideye, varis ve basura iyi gelmektedir. Yapılan araştırmalara göre kan şekerinizi düşürmeye de yardımcı olabilir.

Kullanım açısından çok farklı alternatifleri olan bu özel meyveyi/yemişi ister taze veya kuru meyve olarak, ister reçel veya marmelat olarak, isterseniz de dondurma veya bir çeşit tatlı olarak tüketebilirsiniz.

Sizlere, son yıllarda popüler olsa da, aslında tarihi çok eskiye dayanan ve en kıymetlisi yöremizde bulunan Yaban Mersini ile pratik ve leziz bir tarif.

Afiyet ve keyifle...

Malzeme Hamur

2 su bardağı un
150 gr tereyağı
1 yumurta
Tutam tuz
İç dolgu
500 ml süt
1,5 su bardağı toz şeker
3 yumurta
3 yemek kaşığı un
3 yemek kaşığı tereyağı
10 gr (1 paket) vanilya
1 limon rende
250 gr yaban mersini (Mehovak)

Yapılışı

Hamurun bütün malzemelerini karıştırın.
Sarıp, serin bir yerde bir saat dinlendirin.
Tart hamurunu açın ve yağlanmış kalıpta içine pişirme.
Fasulyeyi koyup pişirin.
İç doğunun tereyağı hariç malzemelerini bir tencere içinde koyulaşınca dek karıştırarak pişirin.
Ateşten alın ve tereyağını eritin.
Pişmiş tart kalıbının içine iç dolguyu dökün.
Önceden ısıtılmış 180 c'de fırında 35-40 dakika pişirin.
Soğuduktan sonra buzdolabında 1 saat dinlendirin, sonra servis edin.

www.biscottimia.com.tr

Uğur Mumcu Cad. 37/6 G.O.P Ankara T: 436 51 00-01

GÜNEYCE SAVAŞLARI

Yazan: Mehmet Demirci

1974 Sonbaharıydı. 10 yaşlarındaydım. Okuldan arda kalan zamanlarımda Babamın, o dönem Çamlıhemşin'in tek tekel bayii ve manavı olan dükkanına bakıyordum. Bir ara dışarı çıktım. Zaten tek caddesi olan kasaba her zamanki "yavaş" ve "sade"liği ile normal bir "akşam üzeri" yaşıyordu. Caddenin her zamanki görüntüsünü bozan şey ise uzaktan gözlerime ilişiyordu. O zamana kadar; Konfor Amca'nın 200'lük doç'tan bozma, Pazar-Çamlıhemşin arasında yolcu taşıyan aracı ve Çamlıhemşin'in kurucusu ve ilk belediye başkanı namı diğer İbran Osman'dan kalma, belediye başkanının chevrolet marka arabasından başka araç görmezdik kasabada. Bir de orman envali taşıyan kamyonlar vardı o kadar.

Bu gördüğüm ise hayalini bile edemeyeceğim bir arabaydı: volkswagen kaplumbağa. Az sonra bizim dükkanın karşısında bulunan Fırın'ın önüne yanaşıp durdu araba. Şoför kapısı açıldı ve içinden asteğmen üniformalı, 1.75 boylarında, çıkık elmacık kemikli, ince yapılı ve 30 yaşlarında bir adam çıktı. Fırına doğru yönelince, biz birkaç çocuk arabaya doğru üşüştük adeta. İlk aracın dizaynındaki oyuncakımsı yapıya, sonra da içeriye diktik gözlerimizi. İçerideki görüntü ise bir çocuğun görüp görebileceği en gerçeküstü ve en müzip görüntüydü gerçekten de. Vosvosun arka koltuklarına yarı oturtulup yarı yatırılmış bir "eşek" vardı. Bizim şaşkın bakışlarımız arasında, elinde fırından aldığı ekmeklerle aracına doğru gelen adam başını okşadı ve arabaya binerek Fırtına Vadisi'ne doğru yol aldı. Üzerindeki asteğmen üniformasına bakılırsa firariydi. Kim olduğunu ve ne için geldiğini herkes birbirine soruyordu. İzmirde, askerliğini asteğmen olarak yapmaya çalışan ve ilk kez dede topraklarına gelip orada yaşamaya karar veren bu adam Savaş Güney'di. Yolda gelirken uğradığı ve engebeli olan arazi koşullarında işine yarayacağını umduğu eşeği Merzifon'dan satın almıştı. Birkaç gün sonra eşeği bırakıp geri dönen Savaş Güney, Kaçkarların eteğindeki, küçük, bakir ve şirin bu Karadeniz kasabasına, bu sefer sivil bir vaziyette, sarışın bir hatunla bir daha dönmemece tekrar geldi.

Haydarpaşa Lisesi'nin eski müdürlerinden matematikçi Vehbi Güney'in oğluydu Savaş Güney. Almanya'da okumuş, Hannover'i bitirmiş bir Kimya Mühendisiydi. Babası, her baba gibi çok şey bekliyordu oğlundan; en üst düzeyde bir bürokrat ve ya isminin önünde rütbeleri sayılı bir bilim adamı. Fakat o "hiççi"ydi, yani nihilist. Onun için belki de Türkiye'de ilk kez, Yalova'da, birkaç arkadaşıyla birlikte bir "Komün Köyü" kurmayı denemişti. Fakat birlikte ve ortak yaşamının da zorluğundan olacak proje başarısız olmuştu. Onun için artık yapacağı tek şey, dünyaya dair mücadelesini bireysel olarak vereceği dede topraklarına sığınmak, orada para ve insan ilişkilerinin daha az olacağı örnek ve alternatif bir yaşam kurmaktı.

Topraklar, Fırtına Vadisi'nde, içinden Büyükdere'nin aktığı Çiçinva Köyü'nün yaklaşık 500 metre yüksekindeki Ceredağ denen mevkiindeydi. Eşi Doris ile birlikte, dik yamaçlardaki patikalardan 50 kiloluk çimento torbaları ve kestane kalasları taşıyarak yaptıkları kütübelerinde inek ve eşek için ayrı bir bölme yoktu. Zorlu ve uzun bir kıştan sonra 8 aylık Ceredağ macerası'nın sonuna gelinmişti artık. Dedenin başka bir toprağına inilmesine karar verilmiş, Büyükdere'nin yanbaşındaki Sisi, zorlu, maceralı ve zevkli bir yaşamın odak noktası olmuştu. Kendisinin yaptığı teleferikle ulaşımı sağlanan ve otoyola yakınlığı nedeniyle şartların daha elverişli olduğu Sisi'de, bu sefer ahır kütübeden ayrı yapıldı. Yörenin tavukçuluk bakımından uygun şartlara sahip olduğunu öğrenince çevre köylüleri kooperatifleşmeye teşvik etti ama başaramadı. Çünkü onlara göre o bir bilinmezdi ve bu işin içinde mutlaka bir bit yeniği vardı. (Güney'in bireyselleşmeye başlaması bu noktadan sonradır. Davranış biçimlerini çevresindekilere hep uzak ve sert tutması hatta ardında onlarca mahkeme dosyası bırakması karşısındakilerin "bende olmayan başkasında da olmasın" gibi tipik köylü kurnazlığı ile yoğrulan ucuz düşüncelerinin bir sonucudur.)

Kooperatifleşme olmayınca et ve yumurta tavukçuluğunu kendi olanakları ile uygulamaya başladı. Artık ilçenin beyaz et ve yumurta ihtiyacı karşılanıyor, sisi damgalı yumurtalar, ilçenin tek manavı ve aynı zamanda da tekel büfesi olan Hilmi'nin (Babam) dükkanında

rakı ile takas ediliyorlardı. Fakat 77 yılının ilkbaharı, tüm bu gelişmelere bir son verecek, aşırı yağışlardan coşan Büyükdere kümesleri de beraberinde sürükleyerek Sisi'de büyük bir tahribat yaratacaktı. Fırtınadan sonra yeniden onarılan Siside bu sefer seçilen üretim biçimi "Açelya yetiştiriciliği" idi. Yöre ikliminin bu üretim biçimine uygunluğu tespit edilmiş, pazarlama konusunda ise abla'nın yaşadığı ve çiçek yetiştiriciliği yaptığı yer olan Yalova ile ilişkiye geçilmişti. Birkaç yıl devam eden bu üretim

nihayetinde bu sefer karşıdan Çelina Deresinin kopup gelmesiyle yerle bir oluyor açelyalar denize kavuşuyordu. 84 yılı, aynı zamanda Sisi'nin ve Doris-Savaş Güney'in doğa ve dağ turizmine doğru yol aldığı haber-cisi oluyordu. Özellikle Almanya'dan ve dünyanın her tarafından gelen yürüyüşçü ve maceracılar soluğu Sisi'de alıyor, S.Güney de onlara kendine özgü rotalarda programlar organize ediyordu. Aynı yıl, tek TV olan TRT'nin çektiği bir belgeselde "bu bölgenin geleceği Ekoturizm'dedir" diyordu. O "çevre,

ekoloji, ekoturizm, trekking, hiking" sözcüklerini telaffüz ederken, Türkiye en ücra köşesindeki bu adamın ezberbozduğundan habersizdi. Yüksekokulu bitirmiş, her Hemşin delikanlısı gibi "gurbete" gitme vaktim gelmişti artık. Çünkü geçim kaynakları sınırlıydı Hemşin'de. Kimse de, "babasının kahvesini işletmek için mi işletme okudu" dememeliydi. 90 yılının yaz tatilini, yine her Hemşinli'nin geçirdiği gibi geçirmek için Çamlıhemşi'ne gelmiştim. Onunla ilk tanışmamız bir meyhanede, ayrı masalarda ve şiddetli bir kavgayla gerçekleşti. O günden sonra da kavgamız ve sevgimiz hiç bitmedi.

İstanbul'da yaşadığım ya da çalıştığım ya da yaşamaya çalıştığım dönemde mektuplaşmalarla süregiden dostluk, 92 yılının 22 Temmuzun da organize ettiği bir Tatos gezisi'nde noktalanmıştı sanki. Aynı zamanda şimdiki eşim Kader ile de evlenmeme yol açan bu gezi, kendisi için de bir dönüm noktası gibiydi. Yorgundu ve tüm tavırları sertce de olsa "ceketimi alıp gideceğim" cinstendi. Benzer bir yaşam için artık İstanbul'a dönmemece geldiğimiz Hemşin de, düşündüğümüz "geçim" şekli "turizm"

olmamasına rağmen, o, ceketini alıp giderken bize bırakacağı ekol'ün de farkındaydı.

"Kendi ellerimle yapacağım, 16 metrelik bir kestane takasıyla ayrılacağım Karadeniz'den" diyordu. 2003'ün 3 Eylülüne kadar, çoğu kavgayla, her anına bir dize kondurulacak cinsten geçen zamanda, narsist, nihilist ve anarşist ruhumuzun ortak paydalarında buluşmuş, ayrılmış ve bazen de dargın kalmıştık. O gün, Kaçkarların kuzeyinden, büyük kızı Asia ile gönderdiği misafirlerini, onların arabasıyla Güney'den almaya

giderken yakalamıştı ölüm onu. "Unutmak için içiyorum" diyordu, unutmak için ölmek gerekiyordu oysa. Pazar Kültür Sanat Şenliklerinde, kötü haberi duyar duymaz, yine hiç çekirtmek istemediği bir fotoğrafını dia gösterimin sonunda duvara bırakarak naaşını almaya giderken, 4 aylık hamile olan Kader'in karnını okşayarak "Güneyce'ye iyi bak" dedim. Güneyce o'nun ismini o'na en yakışan olan dağlarda taşıyor artık. Onun için oğlumun ismini de "Dağlar" koymuştum.

Mimci, 4 Kasım 2014, Ç.Hemşin

YAŞAR ÇELİK KİMDİR?

1951 yılında Çamlıhemşin'de doğdu ve Çamlıhemşin'de ölmeyi yeğlemektedir. 1992'de trafik kazası geçirdi belden aşağı felç oldu, 3 Şiir kitabı var. Evli, çocukları ve torunları var. Gidemese bile çok sever dağları...

BANA BİRAZ HEMŞİN GETİR

Ben gurbet elde yanmışım
Meğer ne çok aldanmışım
Vatanımı özlemişim
Kara geçer yazım kışım
Ak'la doldu saçım başım
Yanaktan süzülür yaşım
Oy anam bacım gardaşım
Bana biraz Hemşin getir

Çamlıhemşin'den, Hemşin 'den
Tulumun navun sesinden
Kara kovan kümeçinden
Çam sakızı Celoyinden
Tumplerun tatli moyinden
Taş puğarlerun suyinden
Yüreğünün derininden
Bana biraz Hemşin getir

Hala'dan, Vice, Mikrun'den
Küşüve, Ortan, Habak'ten
Meleskur'den, Tecina'den
Gelinlerun kenasinden
Yengenun de ketesinden
Ebemun pertecisinden
Muhlemayit tavasinden
Bana biraz Hemşin getir

Bodolli'den, Şamelli'den
Mermanat'ten Tumaslı'den
Geçerken Kanliboğoz'den
Salapte ki o eğezden
Kenaliden, nazarbozden
Ateşteki yanan közden
Arkuyi boynuz öküzden
Bana biraz Hemşin getir

Ayder'un binek taşından
Kahvesinden, otelinden
Kedmeçun, tatli balinden
Tardere'nun dar yolünden
Gür akan şelalesinden
Bulutünden ve sisinden
Velhasili cümlesinden
Bana biraz Hemşin getir

6 davaliden, Palovit'ten
Gelgelande'n, Mecevit'ten
Amlakit Kermukereç'ten
Vartevorden biraz göçten
Attuğun boş kovanlerden
Çemahinden şortahinden
Çenrekle tangal sesinden
Bana biraz Hemşin getir

Sal'den, Pokut, Hazindak'ten
Samistalun taşlerinden
Ezengap'ten Metdüzün'den
Kavrun'a bir bak derinden
Canumi kopar yerinden
Yeylecinin ellerinden
Kolosinden peynirinden
Bana biraz Hemşin getir

Çeymakçur'den, Paakçur'den
al gibi o Haçaçur'den
Avuçor'den, Koteçur'den
Dağlara bak bir Hüser'den
Ortayayla Verçenik'ten
Kalesinden, Çiçekli'den
Çatta sallanıp ceynikten
Bana biraz Hemşin getir

Furtunanun Deresin'den
Zilkale'nun Teoesinden
Makreviç'un Camesi'nden
Çopuni Şelalesi'nden
Komati'nun Yaylasından
Çize'sinden çilesinden
Sevdalinun cilvesinden
Bana biraz Hemşin getir

Kaçkarı kucakla getir
Zilkale'yi yana yatır
Biraz gönül biraz hatır
Aman tay almesun
Katır yorgun
Yazdı satır satır
Bunlar bir hatıra kalır
Herne varsa ivir zivir
Bana biraz Hemşin getir..

SENİ ANLATAMAM Kİ

Güzelliğin dilden dillere gezer
Sana hayran kalır gelip görenler
Kemer köprülerin akan dereler
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

Kaçkar'ın sisini güneş karini
Tek tek sayamam ki yaylalarını
Övsen gücüm yetmez şu Ayder'ımı
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

Çat'ın Elevid'in Çiçekli yaylan
Tarih kokar her dem Kale-i Balan
Tatos Verçeniği gezip oyalan
Çamlıhemşin seni Anlatamam ki

Zil Kale'de Göğe uzanır Başın
Yazın Çaylıklarda bitmez telaşın
Gurbette hasretsin süzülür yaşın
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

Merkezin küçücük köyler yamaçta
Hasret gidereyim kolunu açta
Sende doğan herkes sana muhtaçta
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

Ot biçme zamanı dolar Elevit
Kavrun, Amlakit a, Vartevorda git
Göllere çıkarsın bulursan vakit
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

Kutni'ler erhamlar lahuri kuşak
Kapılar kitlenmiş gurbette uşak
Herkesin hevesi sende yaşamak
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

İki farklı kültür yaşar yan yana
İkisi de bağlı kalmış vatanına
Sahip çıkar can verir bayrağına
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

Yazın turist kaynar coşar ortalık
Tavada muhlama dereye den balık
Ne hoş olur sende gizli sevdalık
Çamlıhemşin seni anlatamam ki

Gurbet elde sen girersin rüyama
Dertlenince merhemimsin yarama
Yorgun her bir şeyi anlatır ama
Çamlıhemşin seni anlatamam ki...

JEOTERMAL ENERJİDE BİR TÜRK BÜYÜĞÜ

'Efeler Jeotermal Santrali'

232,3 MW kapasitesi ile Türkiye'nin en büyük ve Avrupa'nın 2. en büyük santrali 'EFELER JEOTERMAL ENERJİ SANTRALI'nin üçüncü fazı da tamamlandı. Tek başına ülkemizin jeotermal enerjisinin %25'ini ve yılda 1.920.000.000 kWh elektrik üretimimizle 825.000 evin yıllık elektrik ihtiyacını karşılayacağız.

Güçlü, kararlı, heybetli... Efeler gibi

2. Faz

1. Faz

3. Faz

Galip Hoca JES

Efe 2 JES

Efe 3 JES

Aydın | Germencik

GÜRİŞ

www.guris.com.tr
0312 484 05 70

Çağdaş Belediyecilikte

Çalışkan Yıl

Yenimahalle Belediyesi Durmuyor; Çalışmalarına Devam Ediyor !

Tepekule 2.Etap

Başıtepe Kültür Merkezi

Burç Kapalı Pazaryeri

Umut Engelliler Evi

İkryerleşim Kapalı Pazaryeri

Çiğdemtepe Mahallesi Kadın Yaşam Merkezi

Turgut Özal Mahallesi Kadın Yaşam Merkezi

Kardelen Mahallesi Kapalı Pazaryeri

Karşıyaka Mahallesi Kapalı Pazaryeri

Yenimahalle Kapalı Spor Salonu

Serhat Mahallesi Kültür Merkezi

Susuz Mahallesi Kültür Merkezi

Başıtepe Mahallesi Kireç

Ergazi Mahallesi Kireç

Temaç Parklar

Yeni projeler ile Yenimahalle'nin
gücüne güç katmaya devam edeceğiz...

Fethi YAŞAR · Yenimahalle Belediye Başkanı

☎ 444 112 Nİ - 444 03 64

🌐 www.yenimahalle.bel.tr

📘 yenimahallebelediyesi

📺 yenimahallebbt